

T.C.

**NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR
ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ AVRASYA ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI**

**TEBRİZ'DE YAYINLANAN DEDE KORKUT DERGİSİ ÜZERİNE BİR
İNCELEME (1980-1982)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Roghayeh AZİZPOUR**

**Danışman
Prof. Dr. Faruk ÇOLAK**

**Niğde
Haziran, 2019**

**T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR
ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ AVRASYA ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI**

**TEBRİZ'DE YAYINLANAN DEDE KORKUT DERGİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME
(1980-1982)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Roghaiyeh AZİZPOUR**

**Danışman
Prof. Dr. Faruk ÇOLAK**

Üye: Doç. Dr. Mahmut SARIKAYA

Üye: Dr. Öğretim Üyesi Ahmet BÜYÜKAKKAŞ

**Niğde
Haziran, 2019**

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Dönem Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Tebriz’de Yayınlanan Dede Korkut Dergisi Üzerine Bir İnceleme(1960-1982)” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. (25/06/2019)

Roghayeh AZİZPOUR

ÖN SÖZ

İran’da basım hayatı Kacar Hanedanı dönemine dayansa da siyasi ve sosyal nedenlerden ötürü yeterli gelişmeler sağlanamamıştır. Nasireddin Şah döneminde ilk gazetenin basılmasıyla İran’da her yönüyle yeni bir dönem başladı. O dönem İran’da matbaacılığın merkezi Tebriz olarak bilinmektedir. İran’da ilk basılan kitabın bu şehirde matbaadan çıktığı tarihe kaydedilmiştir. Bu dönemde Tebriz bir kültür merkezi olarak birçok kitap ve dergi burada basılarak İran’a yayılmaktaydı.

Bu çalışmada yakın dönem (1980) basın devrelerinden Dede Korkut Dergisi’ni incelemeye aldık. Tebriz’de Dede Korkut Dergisi’nin yayınlanması birçok ilkleri beraberinde getirmiştir. Türk kültürünü hor gören Şah dönemi sonrası bu derginin ortaya çıkması İran’da yaşayan Türklerin yeniden özüne dönüşünün bir simgesi olarak değerlendirebiliriz. Çalışmamızın birinci bölümünde İran’da basılan ilk gazete ve dergiler hakkında genel bilgiler verildi. İran’da Türk nüfusunun yoğunluğu ve hâkimiyetin Türklerin elinde olması nedeniyle basılan ilk gazete ve dergiler Farsça-Türkçe olmak üzere iki dilde yayınlanmıştır. İran’da yayın devrelerini dört dönemde ele aldık. Meşrutiyet Öncesi (1850 – 1905) Meşrutiyet Dönemi (1906 – 1920) Pehlevi Dönemi (1921 – 1978) İslam Devrimi Dönemi (1979 – 2019). Bu dönemlerin önemli gazete ve dergilerinden örnekler ve kısa bilgiler verilmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde Dede Korkut Dergisi’nin çıkış amacı ve yayın zorlukları üzerinde duruldu. Dede Korkut Dergisi Azerbaycan Türkçesiyle İran’da yayınlanan ilk Türkçe dergilerden biri olarak, 1980-1982 yılları arasında çıkmaktaydı. 1979 devriminden sonra ülkede siyasi ve kültürel baskıların İran Türkleri üzerinden kalkacağı düşüncesiyle başlayan bir kültürel hareket olarak birçok dergi ve gazete Azerbaycan Türkçesiyle yayına başladı. Dede Korkut’un yanı sıra “Varlık Dergisi” (1981 den itibaren günümüze kadar), “Birlik Dergisi” (1980’de 4 sayıda) “İnkılab Yolunda Dergisi” (1980’de 10 sayıda), “Köroğlu Dergisi” (1980’de 3 sayıda), “Oyanak Dergisi” (1980’de 10 sayıda) “Ülker Dergisi” (1981’de 2 sayıda), “Muştuluk” (1980’de 3 sayıda), “Azerbaycan Encünemi” (1980’de tek sayıda) ve “Güneş Dergisi” gibi kısa ömürlü dergilerin çıktığını görmekteyiz. Bu dergilerin içinde günümüze kadar yayınlanan tek dergi Varlık Dergisi olmuştur. Ancak Türkçe dergi ve gazetelerin bahar dönemi uzun sürmedi.

Hüseyin Feyzullahi'nin sorumluluğunda çıkan Dede Korkut Dergisi'nin amacı milli kültürün önemini vurgulamak, dilin korunması ve asimilasyona karşı gelmek olmuştur. Derginin adından da anlaşılacağı gibi milli edebiyat ve yazarların ürünlerinin ön plana çıktığını görmekteyiz. Derginin öne çıkan bir diğer hususiyeti ise milli kültür ve edebiyatımızda yeri olan Dede Korkut, Oğuz Han, Tepegöz gibi milli karakterlerin ilk defa İran Türkleri arasında tanıtmak olmuştur. O zamana dek bu ögeler İran Türklerinde tanıtılmamıştır. Dede Korkut Dergisi bu yönüyle bir ilk olmuştur. Dede Korkut Dergisi'nin baş yazarı ve sorumlusu Hüseyin Feyzullahi Vahid ile görüşmemizde bu derginin yayın amacının Azerbaycan milli kültürünü ve benliğini korumak ve yüceltmek olduğunu belirtmiştir.

Dergideki yazılar nazım ve nesir olarak iki bölümde ele alındı. Nazım bölümünde Türkçe şiirler, klasik şiirler ve hece ölçüsü ile yazılmış şiirler yer almıştır. Düz yazılar başlığında ise; hikaye, masal, efsane, fıkralar ele alınmıştır.

Çalışmamızın diğer bölümünde derginin yazar kadrosu üzerinde durulmuştur. Derginin baş sorumlusu Hüseyin Feyzullahi (Ulduz), baş yazarı Alırıza Zihak (Ağçaylı) ve Hemid Telimhanlı'nın hayat hikayelerine ve çalışmalarına yer verildi. Dönemin siyasi durumundan dolayı kimi yazarlar takma ad ile yazı yazmaktaydı. Kimi yazarlar ise birkaç takma ad kullanarak dergide faaliyette bulunmuşlar. Derginin baş sorumlusu H. Feyzullahi Vahid (Ulduz) ile görüşmemizde bu takma adların gerçek adlarına ulaşmaya çalıştık. H. Feyzullahi'nin birkaç takma ad ile yazıları bulunmaktadır. Kendisi H. Alpamış, H. Ulduz gibi takma adlarla makale ve yazı yazmıştır.

Çalışmamızın diğer bölümünde derginin indeksine yer verilmiştir. Bu bölüm aşağıdaki başlıklardan olmaktadır: Derginin sayılarına göre indeksi, yazar kadrosuna göre indeksi ve yazı türlerine göre indeksi. Çalışmamızın son bölümünde örnek metinlerin çevirisine yer verilmiştir. Bu bölümde şiirler, hikâyeler, makaleler, masal, efsane, fıkra ve röportajlara yer verilmiştir. Çalışmanın yürütülmesinde bilgi ve tecrübelerine baş vurduğum danışman hocam Prof. Dr. Faruk Çolak'a şükranlarımı sunarım.

Roghaiyeh AZİZPOUR

2019, NİĞDE

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEBRİZ'DE YAYINLANAN DEDE KORKUT DERGİSİ ÜZERİNE BİR
İNCELEME (1980-1982)**

AZİZPOUR, Roghaiyeh
Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrasya Araştırmaları
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Faruk ÇOLAK
HAZİRAN, 2019, 188 SAYFA

Bu çalışmada Tebriz'de çıkan Dede Korkut (دده قورقود) dergisi incelemeye alınmıştır. İran'da İslam devriminden sonra çıkan ilk Türkçe dergi olan Dede Korkut Ağustos 1980 - Şubat 1982 tarihleri arasında aylık olarak çıksa da maddi nedenlerden dolayı aksaklıklar yaşamıştır. Derginin ekonomik yükü kurucusu H. Feyzullahi üzerinde olduğundan dolayı 20 sayıdan sonra derginin yayını durdurulmuştur.

İslam devriminden sonra İran'da birkaç Türkçe dergi yayın hayatına başladı. Ancak bu dergilerin hayatı siyasi ve ekonomik nedenlerden dolayı kısa oldu. Şah rejiminin Azerbaycan kültürüne baskılarından sonra İslami devrimle birlikte Türkçenin serbest olacağı umuduyla birkaç dergi ve gazete çıkmaya başladı. Dede Korkut Dergisi'nin sahibi ve müdürü Dr. Hüseyin Feyzullahi (Ulduz) ve baş yazarlığını Aliriza Zihak (Ağçaylı) üstlenmiştir. Yazar kadrosu terkinde bu iki kişinin yanında Hemid Ahmedzade (Telimhanlı) da bulunmaktadır. Reklam gelirinin yok sayıldığı derginin masrafları da bu kişiler tarafından giderilmiştir. Derginin yazarları Azerbaycan kültürüne ömür vermiş insanlardan oluşmaktaydı.

Bu çalışmada İran'da basın hayatına değinerek 1980 de Tebriz'de çıkan Dede Korkut dergisi üzerine bir incelenme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tebriz, Azerbaycan, İran Türkleri, Dede Korkut Dergisi.

ABSTRACT
MASTER THESIS
AN ANALYSIS OF THE REPUBLICAN ERA JOURNAL DEDE KORKUT İN
TABRİZ (1980-1982)

AZİZPOUR, Roghaiyeh
Social Sciences İnstitute Eurasia Researches
Supervisor: Prof. Dr. Faruk ÇOLAK
Julay, 2019, 188 Pages.

In this study, Dede Korkut journal was examined. Dede Korkut journal is the first Turkish journal published after the Islamic revolution in Iran. Dede Korkut has total of 20 numbers in Tabriz between 1980 and February 1983. First appeared monthly but after that three months due to financial reasons. Feyzullahi, founder of the magazine's economic burden therefore The publication of the journal was stopped after 20 issues.

After the Islamic revolution in Iran, many Turkish and Turkish-Persian languages began to be published in two languages. However, the publication of these journals was short for political and economic reasons. After Shah regime that pressure on the Turkish language and coulture after the Islamic revolution, many magazines and newspapers have been published in the hope that Turkish language and coulture will be free.

Owner and Director of Journal was Huseyin Feyzullahi Vahid (Ulduz). Lead author was Aliriza Zihak (Agcaylı). Also Hemid Ahmedzade (Telimhanli) was in author staff of Dede Korkut Journal. Ad revenue was destroyed in the journal. The costs of the journal were given by these individuals. The authors of the journal were very valuable people. They were the people who gave life to the Azerbaijani culture. They are Azerbaijan's leading cultural figures that articles published again and again in Dede Korkut Journal.

In this study, we talked about printing life in Iran. And Dede Korkut magazine that 1980 in Tabriz was examined.

Key Words: Tabriz, Azerbaijan, İran Turks, Dede Korkut journal.

JÜRİ ONAY SAYFASI

Prof. Dr. Faruk ÇOLAK danışmanlığında Roghaiyeh AZİZPOUR tarafından hazırlanan “Tebriz’de Yayınlanan Dede Korkut Dergisi Üzerine Bir İnceleme (1981-1983)” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrasya Araştırmaları Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tarih: 25/06/2019

JÜRİ :

Danışman : Prof. Dr. Faruk ÇOLAK

Üye : Doç. Dr. Mahmut SARIKAYA

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ahmet BÜYÜKAKKAŞ

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun Tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Tarih: .../.../2019

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	viii
ŞEKİLLER VE EKLER LİSTESİ	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ	xv

GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM

İRAN'DA BASIN HAYATINA GENEL BİR BAKIŞ

1.1. İRAN'DA BASIN DEVRELERİ	4
1.1.1. Meşrutiyet Öncesi (1850 -1905)	4
1.1.1.1. Şahseven Gazetesi	4
1.1.1.2. Azerbaycan Gazetesi	5
1.1.1.3. Tebriz Gazetesi	5
1.1.1.4. Ahter Gazetesi	5
1.1.1.5. Hikmet Gazetesi	5
1.1.2. Meşrutiyet Dönemi (1906 -1920)	6
1.1.2.1. Molla Nesrettdin Dergisi	6
1.1.2.2. Azerbaycan Gazetesi	6
1.1.2.3. Sur-İ İsrafil Gazetesi	6
1.1.2.4. Haşarat'ül Arz Gazetesi	7
1.1.2.5. İran-E No Gazetesi	7

1.1.3. Pehlevi Dönemi (1921-1978)	7
1.1.3.1. Mehd-E Azadi Gazetesi	7
1.1.3.2. Teraneha-Ye Mehelli Azerbaycan Dergisi	7
1.1.4. Azerbaycan Milli Hükümet Dönemi (1945-1946)	8
1.1.4.1. Azerbaycan Dergisi	8
1.1.5. İslam Devrimi Dönemi (1979 -2019)	9
1.1.5.1. Birlik Dergisi	10
1.1.5.2. Muştuluk Dergisi	10
1.1.5.3. Köroğlu Dergisi	10
1.1.5.4. Yazmaca Dergisi	10
1.1.5.5. Oyanak Dergisi	11
1.1.5.6. Ulduz Gazetesi	11
1.1.5.7. Güneş Dergisi	11
1.1.5.8. Ülker Dergisi	11
1.1.5.9. Cuvalduz Dergisi	12
1.1.5.10. Yol Dergisi	12
1.1.5.11. Azeri Dergisi	12
1.1.5.12. Varlık Dergisi	12

İKİNCİ BÖLÜM

DEDE KORKUT DERGISİNİN ÖZELLİĞİ VE İÇERİĞİ

2.1. DEDE KORKUT DERGISİNDEKİ YAZILAR	14
2.1.1. Türkçe Şiirler	22
2.1.1.1. Klasik Şiirler	21

2.1.1.2. Hiciv Şiirler	23
2.1.1.3. Hece Sayısıyla Yazılan Şiirler	26
2.1.1.3.1. Âşık Şiirleri	28
2.1.2. Farsça Şiirler	32
2.1.3. Düz Yazılar	33
2.1.3.1. Makaleler	33
2.1.3.2. Hikâyeler	35
2.1.3.2.1. Âşık Hikâyeleri	36
2.1.3.3. Anı Yazıları (Hatıra Yazısı)	37
2.1.3.4. Röportajlar	40
2.1.3.5. Çocuk Edebiyatı	40
2.1.3.6. Haber Duyuru	41
2.1.3.7. Folklor Yazıları	42
2.1.3.8. Şair Tanıtımı	42
2.1.3.9. Âşık Tanıtımı	43
2.1.3.10. Sanatkar Tanıtımı	44
2.1.3.11. Kitap Tanıtımı Ve Tenkidi Yazılar	45
2.1.3.12. Gelen Mektuplar	46
2.1.3.13. Baş Sağlığı	46
2.2. DEDE KORKUT DERGİSİ'NİN YAZAR KADROSU	47
2.2.1. Hüseyin Feyzullahi Vahid (Ulduz)	48
2.2.2. Aliriza Zihak (Ağçaylı)	51
2.2.3. Hemid Ahmedzade (Telimhanlı)	52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İNDEKSLER

3.1. DEDE KORKUT DERGİSİNİN SAYILARINA GÖRE İNDEKSİ	55
3.1.1. Sayı 1, Ağustos, 1980.....	55
3.1.2. Sayı 2, Eylül, 1980.....	56
3.1.3. Sayı 3, Eylül, 1980.....	57
3.1.4. Sayı 4-5, Aralık, 1980.....	57
3.1.5. Sayı 6, Ocak, 1981.....	59
3.1.6. Sayı 7, Şubat, 1981.....	59
3.1.7. Sayı 8, Mart, 1981.....	62
3.1.8. Sayı 9-10, Nisan, 1981.....	63
3.1.9. Sayı 11, Temmuz, 1981.....	64
3.1.10. Sayı 12, Ağustos, 1981.....	65
3.1.11. Sayı 13, Eylül, 1981.....	66
3.1.12. Sayı 14, Ekim, 1981.....	67
3.1.13. Sayı 15, Kasım, 1981.....	68
3.1.14. Sayı 16, Aralık, 1981.....	69
3.1.15. Sayı 17, Ocak, 1982.....	70
3.1.16. Sayı 18-19. Şubat, 1982.....	71
3.1.17. Sayı, 20, Nisan, 1982.....	72
3.2. DEDE KORKUT DERGİSİNİN YAZI TÜRLERİNE GÖRE İNDEKSİ.....	73
3.2.1.Şiirler	73
3.2.2. Hikaye	82
3.2.3. Makale	83
3.2.4. Hatıra Yazısı	85

3.2.5. Roportaj	86
3.2.6. Çocuk Edebiyatı	86
3.2.7. Haber- Duyuru	86
3.2.8. Folklor Yazıları	87
3.2.9. Şair Tanıtımı	86
3.2.10. Âşık Tanıtımı	89
3.2.11. Sanatkâr Tanıtımı	89
3.2.12. Kitap Tanıtımı Ve Tenkidi	90
3.2.13. Gelen Mektuplar	91
3.2.14. Sinema Ve Tiyatro	91
3.2.15. Başsöz	91
3.2.16. Başsağlığı	92
3.3. DEDE KORKUT DERGİSİNİN YAZAR KADROSUNA GÖRE İNDEKSİ.	93

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÖRNEK METİNLERİN ÇEVİRİSİ

4.1. ŞİİRLER	113
4.1.1. El Soğatı	113
4.1.2. Azerbaycanlı Uşak Birinci Klasda	115
4.1.3. Âşık Şiiri (Âşık Abdulali ile Âşık Beşirin Değişmesi)	117
4.1.4. Âşık Şiiri (Boğaz Derdi)	118
4.1.5. Sevdim Azerbaycanı (Türkmenistan)	121
4.2. MAKALELER	122
4.2.1. Azerbaycan'da Yayımlanan İlk Ruzname	122
4.2.2. Azerbaycan'ın İtgin Geçmişlerinden	124
4.2.3. Azerbaycan İtgin Geçmişlerinden Zeyneb Paşa İsyanı Tebriz'de (Tarihi Makale)	127

4.3. HİKÂYELER	130
4.3.1. “Seydi Destanı” Aliriza Zihak (Âşık Destanı)	132
4.3.2. Oğuz	135
4.4. ANI YAZILARI	134
4.4.1. Karankuş Hatırası	134
4.5. RÖPORTAJLAR	137
4.5.1. Dede Kurkudun emekdaşlarıyla tanış olmak	137
4.6. ÇOCUK EDEBİYATI	141
4.6.1. Minnet (Kıçık Nağıl)	141
4.6.2. Ay Uşaklar	141
4.7. HABER DUYURU	142
4.8. FOLKLOR YAZILARI	143
4.9. ŞAİR TANITIMI	143
4.10. ÂŞIK TANITIMI	146
4.11. SANATKÂR TANITIMI	148
4.12. KİTAP TANITIMI VE TENKİDİ YAZILAR	149
4.12.1. Edeb Hazinesi	149
4.13. GELEN MEKTUPLAR	150
4.14. BAŞSAĞLIĞI	151
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	152
KAYNAKÇA	155
SÖZLÜK	159
ÖZGEÇMİŞ	188

ŞEKİLLER VE EKLER LİSTESİ

- EK 1. HÜSEYİN FEYZULLAHİ VAHİD (ULDUZ)
- EK 2. ALİRİZA ZİHAK (AĞÇAYLI)
- EK 3. HEMİD AHMEDZADE (TELİMHANLI)
- EK 4. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 1. SAYISININ KAPAĞI
- EK 5. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 2. SAYISININ KAPAĞI
- EK 6. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 3. SAYISININ KAPAĞI
- EK 7. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 4 VE 5. SAYISININ KAPAĞI
- EK 8. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 11. SAYISININ KAPAĞI
- EK 9. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 12. SAYISININ KAPAĞI
- EK 10. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 13. SAYISININ KAPAĞI
- EK 11. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 14. SAYISININ KAPAĞI
- EK 12. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 15. SAYISININ KAPAĞI
- EK 13. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 18 VE 19. SAYISININ KAPAĞI
- EK 14. DEDE KORKUT DERGİSİNİN ARKA KAPAĞI

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e : adı geçen eser

a.g.m : adı geçen makale

b.k : bakınız

C : cilt

çev. : çeviri

H.K. : Hicri Kameri

H.Ş. : Hicri Şemsi

M. : Miladi

S. : Sayı

s. : Sayfa

TDAV : Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı

TDK : Türk Dil Kurumu

GİRİŞ

Batıda Gutenberg'in tahta üzerindeki oyuklarıyla başlayan matbaacılık, insanlık tarihinin ilerlemesinde büyük rol oynamıştır. Doğuda ise Uygurlar yazı ve matbaacılık konusunda önemli adımlar atmışlar. Bu buluşlar insanoğlunun fikir ve ilmi açıdan ilerlemesinde yapı taşlarını oluşturmaktaydı. Sanayi devrimiyle birlikte basın makineleri bu gidişatı hızlandırmış insanlığın günümüz teknoloji seviyesine gelmesini sağladı.

İlk yazılar taşlar ve levhalar üzerinde olsa da papirüsün buluşuyla insan düşüncesinin aktarılması daha da kolaylaşmıştır. Günümüzde elektronikleşme ve dijital gelişmelerle artık kâğıt kullanma gereği de ortadan kalkmış ve insanoğlu düşüncelerini ışık hızında dünyaya yayma kabiliyetini elde etmiştir.

Matbaa makinesinin gelişimiyle birlikte İran'da da müstensihlerin yerini makineler aldı. İran coğrafyasında ilk basılan kitaplar Tebriz'de taş basımı yöntemi ile Fuzuli'nin gazelleri olmuştur.

İran'da Türklerin önemli etnik olmalarına rağmen son yüz yıllık tarihte arka plana itildiklerini görmekteyiz. Kacar hanedanının çöküşü ve Farsların hakimiyete getirilmesiyle İran'da Türklerin varlığı inkâr edilmeye başlar. Dış güçlerin isteğiyle iş üstüne gelen Rıza Şah, İran'da Farsçayı resmi dil ilan ederek Türkçe konuşmayı yasaklar. Oğlu Mehmed Rıza Şah da babası gibi Türkçenin yok edilme politikasını tüm şiddetiyle sürdürdü. Ancak yüz yıllık çabalar İran'da Türk dilini söküp atmaya yetersiz kaldı. 1945-1946 yıllarında Azerbaycan milli hükümeti de şah ordusu tarafından yaşatılmadı. Türkçe kitaplar toplanıp yakılarak yazarlar ve aydınlar idam edildi. Bu dönemden sonra iki elin parmak sayılarını geçmeyen düşünürler milli edebiyattan esinlenerek Türkçe eserler vermeye başladılar. Ali Tebrizli, Ali Kemali, Mehmed Ali Farzane, Bulut Karaçorlu ve Dr. Hüseyin Feyzullahi gibi düşünür ve yazarlar zorluklar içinde Türkçeyi yaşatmaya çalıştılar.

1979'de İran'da devrimle birlikte yeni umutlar yeşermeye başladı. Devrimden sonra İran İslam Cumhuriyeti anayasasının 15. maddesinde resmi dilinin yanında mahalli diller Farsça ile birlikte öğretilir ve okul açılabilirdi. Bu dönemin başlarında oluşan siyasi serbestlikten dolayı Türkçe dergilerin yayınında bir patlama yaşandı.

Yalnız çok geçmeden bu dergi ve gazeteler Azerbaycan semasında yıldız gibi akmaya başladı. Dönemin ekonomik durumunun yanı sıra yeni yönetimin Türklerin kültürel isteklerine kayıtsız kalmasıyla umutlar boşa çıkarmıştır. Tebriz semalarında parlayan Dede Korkut, Köroğlu, Birlik gibi dergiler kısa sürede sönseler de diğer dergilere yol gösterici görevini yürütmüşler. Türkçe yayınlar devlet tarafından bölücülükle ithhamlanarak kapatıldı. Eski sistemin kalıntıları yeni sistemin içinde Türkçe'nin yok edilme politikası farklı bir mecrada yürüttü.

Dede Korkut Dergisi de diğer dergi ve gazeteler gibi kısa süreli olsa da İran Türkleri arasında yol gösterici ve kılavuz bir yayın olarak İran Türkleri basın tarihinde yerini almıştır. Bu dergilerden sonra Tahran'da yayınlanan Varlık Dergisi'nin yazar kadrosunda kısa süreli dergilerdeki yazarları görmekteyiz.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. İRAN'DA BASIN HAYATINA GENEL BİR BAKIŞ

İran coğrafyasında edebiyat geleneğinin köklü bir geçmişi olmasına rağmen basın ve matbaacılık batı kültüründen alınmıştır. Eski zamanlarda kitaplar müstensihler vasıtasıyla çoğalıyordu. Matbaa makinesinin gelişiyle birlikte İran'da da müstensihlerin yerini makineler aldı. İran coğrafyasında basılan ilk kitaplar Tebriz'de taş basımı adını verdiğimiz yöntemle Fuzuli'nin gazelleri olmuştur. İran'da basın hayatı Kacar padişahı Feth Ali Şah Kacar¹ zamanında başlar. İlk matbaa onun zamanında İran'da kullanılmıştır.

İran'da matbaacılığın merkezinin Tebriz olduğu bilinmektedir. Hatta ilk basılan kitabın bu şehirde olduğu tarihe kaydedilmişti. Tebriz'den sonra diğer şehirlerde de matbaalar kurulmuştur. Tebriz bir kültür merkezi olarak matbaanın ilk geldiği merkez olmuş ve birçok dergi ve kitap bu şehirden İran'a yayılmıştır.

Tebriz kenti Ak Koyunlu, Kara Koyunlu ve El Denizli'ler hanedanı zamanında İran'ın başkent olmuştur. Şemseddin El Deniz 1146 yılında Selçuklu imparatorluğu döneminde Tebriz'de El Deniz devletini kurdu. Nahcivan, Gence gibi büyük yerleri kapsayan bu devlet daha sonra Harezmsah devletine karıştı. Zeki Velidi Kacar Togan'ın belirttiği gibi Kara Koyunlu ve Ak Koyunlu Azerbaycan'daki hâkimiyeti devri bu ülkenin en parlak ve Türk nüfusunun en çok bulunduğu devirdir (Togan, 1981: 38). 1230 da Moğol İlhanlıları, Kara Koyunlu ve Ak Koyunlu ve en sonunda 1500 yılında Safevilerin başkenti olmuştur. Tebriz'de minyatür okulu 14. yy başında İlhanlılar tarafından kurulmuş ve 16. yüzyıl ortalarına değin devam etmiştir. İbn-i Battûte ve Hamdullah Kazvini Tebriz ve çevresinde Türk varlığından bahsetmişlerdir (Köprülü, 1989: 24).

İran'da ilk gazete 1837'de taş basımı yöntemiyle Kacar hakimi Muhemmed Şah zamanında aylık şeklinde "Ahbar-i Vakayi Dar'ül Halifeyi Tehran" (اخبار و وقایع (دار الخلافه تهران) adıyla 3 yıl boyunca basılmıştı. Bu gazete "Kagaz-ı Ahbar"(کاغذ اخبار) News paperap adıyla da bilinmektedir.

¹. Feth Ali Şah Kaçar, 1797'de Ağa Mehemed Han Kaçar öldüğünde tahta geçti. Onun döneminde matbaa gibi birçok yenilikler görülmektedir. 1834 te İsfahan'da öldü.

1850 yılında Muhammed Ali Şah Kaçar'ın veziri olan Emir Kebir, “Vakayi-İttifakiyye” (وقایع اتفاقیه) gazetesini çıkarttı. Haftalık şeklinde yayınlanan bu gazete bir kaç defa ad değiştirdi ve günümüzde İran gazetesi adıyla yayını sürdürmektedir. Gazete, dergi ve haftalık yayınlar başkentten sonra Nasirittin Şah Kacarr zamanında Şiraz'da “Fars” adıyla yayınlanmıştır. Tebriz'de “Naseri” ve “Milleti”, İsfahan'da “Farheng” adında yayınlanmıştır. Bu dönemde İran'ın diğer kentlerinde de matbaacılık geliştirildi.

1920'ye kadar Tebriz'de 101 unvan gazete ve dergi yayınlandı. İlk gazeteler devlet eliyle basılsa da ilk bağımsız gazete Azerbaycan aydınları tarafından İstanbul'da basıldı. Ahter (اختر) Gazetesi bu dönemde İstanbul'da basılarak Tebriz'e getirilmekteydi.

1.1. İRAN'DA BASIN DEVRELERİ

İran'da tarihi ve siyasi gelişmeleri göz önünde bulundurduğumuzda yayın devrelerini şu şekilde sıralayabiliriz: Meşrutiyet Öncesi (1850 – 1905), Meşrutiyet Dönemi (1906 – 1920), Pehlevi Dönemi (1921 – 1978), İslam Devrimi Dönemi (1979 – 2018).

Bu dönemlerin her birinde siyasi nedenlerden dolayı çeşitli sansür ve kısıtlamalar görülmektedir. Hatta bu sebeplerden dolayı ülke dışında basılıp gizlice ülkeye getirilen yayınlar da olmuştur. Buna örnek olarak Ahter gibi gazeteler İstanbul'da basılıp Tebriz'e gönderilmekteydi.

1.1.1. Meşrutiyet Öncesi (1850 -1905)

Bu dönemde siyasi nedenlerden dolayı yayınlanan gazeteler daha çok yurt dışında basılıp mektup paketleri içinde ülkeye gönderilmekteydi.

1.1.1.1. Şahseven Gazetesi (شاهسون غزته سی)

Şahseven gazetesi 1808-1809 yılında Mirza Muhemmed Şebesteri tarafından Farsça- Türkçe olarak İstanbul'da basılıp mektup paketlerinde İran, Paris, Londra ve

Rusya'ya gönderilmekteydi. Şahseven gazete şeklinde basılsa da günlük değil aylık bir yayın idi. İçerik olarak lirik, siyasi ve eleştirel bir çizgisi vardı (Serdariniya, 1981: s. 83).

1.1.1.2. Azerbaycan Gazetesi (آذربایجان غزته سی)

Azerbaycan gazetesi Tebriz'de basılan ilk gazetedir. 1858 yılında Farsça olarak Nasirettin Şah Kacarr döneminde başlayan gazete yıllar boyu farklı adlarla yayınlandı. “Ahbare Dar'üs-selteneye Memaleke Azerbaycan” اخباردارالسلطنه مملکت (آذربایجان), “Vekaye Memlekete Azerbaycan” (وقایع مملکت آذربایجان) adlarıyla yayınlandı. Azerbaycan gazetesinin 1859 yılına ait bir sayısı Berlin Devlet Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Taş basımı yöntemiyle basılan gazetenin içeriği Azerbaycan'ın genel durumunu anlatmaktaydı (Umid, 1956: s. 15-16).

1.1.1.3. Tebriz Gazetesi (تبریز غزته سی)

Devlet tarafından Farsça olarak Tebriz'de 1858-1859 yıllarında Kemal Ağa sorumluluğunda basıldı. Taş basın şeklinde olan gazetenin içeriği politik konular oluşturmaktaydı (Serdariniya, 1981: s. 44).

1.1.1.4. Ahter Gazetesi (اختر غزته سی)

Ahtar gazetesi Meşrutiyetten Önce ilk bağımsız gazete olarak 1875-1895 yılları arasında Azerbaycan aydınları tarafından İstanbul'da basıldı. Farsça olarak İran içinde ve komşu ülkelerde beğeniyle okunmaktaydı. Kafkas bölgesinde, Türkiye, Irak, Hindistan, İngiltere ve Rusya'ya gönderilmekteydi. Hatta matbaa ve gazetenin haram sayıldığı bazı yerlerde bu gazetenin okuyucularına “Ahterici” diyerek yeni bir mezhep ortaya çıkmıştır. Sosyo-kültürel ve siyasi içeriği olan gazetenin sorumlusu Ağa Muhammed Tahir Tebrizi idi (Serdariniya, 1981: s. 25).

1.1.1.5. Hikmet Gazetesi (حکمت غزته سی)

Yurt dışında yayınlanan ve posta yoluyla ülkeye gelen gazetelerden biri de Hikmet gazetesidir. Mısır'ın başkenti Kahire'de Farsça olarak yayınlanan gazete

1892-1911 yılları arasında Mirza Mehdi Han Tebrizi sorumluluğunda çıkmaktaydı. Gazete şeklinde olsa da haftada bir gün yayınlanmaktaydı. İçeriği sosyo-kültürel siyasi ve edebi olsa da bilimsel konulara da yer vermekteydi (Serdariniya, 1981: s. 40).

1.1.2. MEŞRUTİYET DÖNEMİ (1906 -1920)

1.1.2.1. Molla Nesrettdin Dergisi (ملا نصرالدین درگیسی)

Bu dönemin en ünlüsü ve halk arasında etkili olanı Molla Nesrettdin Dergisi olmuştur. Azerbaycan Türkçesinde (Arap alfabesiyle) ve Rusça olarak iki dilde yayınlanan dergi 1906-1931 yılları arasında çıkmıştı. Kurucusu Mirza Elekber Sabir ve baş sorumlusu Celil Mehemed Kuluzade'nin üstlendiği dergi Tebriz'de 8 sayı, Bakü'de 400 ve Tiflis'te 340 olmak üzere toplam 748 sayı yayınlanmıştı. İçeriğinde lirik konulu yazıların yanı sıra ekonomi ve sosyo-kültürel konular da yer almıştır.

1.1.2.2. Azerbaycan Gazetesi (آذربایجان غزته سی)

Azerbaycan Gazetesi, Settar Han'nın emriyle 1907 yılında çıkarıldı. Mirza Ali Gulu Han Seferof'un sorumluluğunda Farsça-Türkçe olarak Tebriz'de haftalık kurşun basınıyla yayınlanmaktaydı. İçerik olarak lirik konulara bolca yer verdiği için bu gazeteye Güney Azerbaycan'ın Molla Nesrettin'i adı verildi. Azerbaycan Gazetesi'nin içeriği lirik şiirin yanı sıra meşrutiyet haberlerini de oluşturmaktaydı (Serdariniya, 1981: s. 126).

1.1.2.3. Sur-i İsrafil Gazetesi (صوراسرافیل غزته سی)

1907-1909 yılları arasında beş bin tirajda yayınlanan ilk büyük gazetelerdendir. Farsça olarak ilk günlerde Tahran'da yayınlanan Sur-e İsrafil gazetesi meşrutiyetin haberini duyurarak önemli bir konum elde etmiştir. Sorumlusu Mirza Cehangir Han Şirazi olan gazete Rusya'nın siyasi durumunu yakından takip ederek Duma meclisinin dağılması haberini yaymıştır. Bu haberle birlikte İran'da siyasi infiallerin önü açılmış ve önemli gelişmelere neden olmuştu. 2015 yılında tekrar yayın hayatına başladı.

1.1.2.4. Haşarat'ül Arz Gazetesi (حشرات الارض غزته سی)

Heşerat'ül Arz, 1908- 1911 yılları arasında Tebriz'de Farsça-Türkçe olarak iki dilde yayınlanmaktaydı. Lirik tarzı olan gazete siyasi olayları hayvanların diliyle anlatıyordu. Sorumlusu Hacı Mirza Buluri Tebrizi, Naleyi Millet adıyla tanınmıştı. Lirik tarzında sosyo-kültürel konulu yazılar içermekteydi (Serdariniya, 1981: s. 135).

1.1.2.5. İran-e No Gazetesi(ایران نو غزته سی)

1909-1911 yıllarında Tahran'da yayınlanan gazete Azerbaycan Cumhuriyeti'nin kurucusu Muhammed Emin Resulzade ve daha sonra Seyyed Muhammed Şebesteri sorumluluğundaydı. Sosyo-kültürel, edebi ve siyasi içeriğe sahip idi. İran-e No gazetesi bağımsız sosyal demokrat bir çizgide Meşrutiyetin ikinci döneminde yayına başladı. Bu gazete de meclis kapandıktan sonra durduruldu.

1.1.3. PEHLEVİ DÖNEMİ (1921-1978)

1.1.3.1. Mehd-e Azadi Gazetesi (مهد آزادی غزته سی)

1950 yılından itibaren günümüze kadar kesintisiz devam eden gazetelerden biri olarak Tebriz'de yayın hayatına başladı. 1971 yılında şah tarafından kapansa da gizli şekilde yayınlanmaya devam etmişti. İlk başta yalnız Farsça basılsa da 1979 devriminden sonra Farsça-Türkçe olarak iki dilde yayınlandı. Gazete 1998 yılından itibaren Köprü Dergisini de ek olarak Azerbaycan Türkçesi'nde Latin alfabesiyle yayınladı. Bu dergi uluslararası olup Azerbaycan Cumhuriyetinde de yayınlanmaktaydı. Mehd-e Azadi gazetesi günümüzde İsmail Peyman sorumluluğunda siyasi edebi konularla yayına devam etmektedir.

1.1.3.2. Teraneha-ye Mehelli Azerbaycan Dergisi ترانه های محلی آذربایجان (درگیسی)

Bu dönemin kısıtlı siyasi şartlarından dolayı dergi ve gazetelere şiddetli sansür uygulanmaktaydı. Öyle ki dergi ve gazetelerin reklamları bile soruşturulmaktaydı. Bu nedenlerden dolayı Pehlevi döneminde dergi ve gazeteler sayı olarak kısıtlıydı.

Bu dönemin kültürel dergilerinden biri olan “Teraneha-ye Mehelli Azerbaycan Dergisi” Azerbaycan şarkılarının sözleri ve notalarını Aziz Şabani sorumluluğunda Tebriz’de yayınlanmaktaydı. 1954-1955 yıllarında Dergi Farsça ve Türkçe olarak iki dilde Tebriz, Urumiye, Tahran, Senendec gibi şehirlerde dağıtılmaktaydı.

1.1.4. AZERBAJYCAN MİLLİ HÜKÜMETİ DÖNEMİ (1945-1946)

İkinci Dünya Savaşı sırasında İran, Rusya ve İngiltere tarafından işgal edildi. İran’da Türklere karşı oluşan baskılar sonucunda, Azerbaycan’da milliyetçi akımlar güçlenmiş ve 1945 yılının sonlarına doğru Güney Azerbaycan Milli Hükümeti kurulmuştur. Güney Azerbaycan Milli Hükümeti’nin kurucusu olan Seyid Cafer Pişeveri tüm gücünü Güney Azerbaycan’ın gelişmesine sarf etmiştir. Bu dönemde Milli Hükümet tarafından, Türkçe eğitimin yanında sosyal devlet anlayışının gelişimi açısından atılan adımlar büyük önem taşımaktadır. 1945 Eylül ayında Güney Azerbaycan’ın tüm şehirlerinde ve birçok yerlerinde Azerbaycan Demokrat Partisi’nin (ADP) şubeleri açıldı. Ne var ki bu dönem büyük güçlerin anlaşmasıyla bir seneden fazla sürmedi. Aralık 1946’da İran ordusu Azerbaycan’ı tamamen ele geçirdi. Bir hafta içinde 3 binden fazla insan öldürüldü, 11 binden fazla insan tutuklandı. Böylelikle Güney Azerbaycan Milli hükümetine son verildi. Azerbaycan Türkçesinde basılan kitaplar yakıldı ve yazarlar ve bilim insanları sürgüne gönderildi.

Bu dönemde atılan kültürel ve milli adımlar oldukça önemlidir. Özellikle Azerbaycan Türkçesinin edebi şeklinin gelişmesi ve halkın arasında yayılması çok etkili olmuştur.

1.1.4.1. Azerbaycan Dergisi (آذربایجان درگیسی)

1945’te Güney Azerbaycan’da milli hükümeti döneminde Azerbaycan Türkçesi’nde eğitim, okullar ve üniversitelerin yanı sıra Azerbaycan Türkçesinde kitaplar basılmış ve ana dilde okuryazarlık yüksek seviyede olmuştur.

Azerbaycan Dergisi’nden elimizde olan iki sayıya baktığımızda Azerbaycan’ın büyük şair ve yazarlarının yazılarını görmekteyiz. Hem Kuzey Azerbaycan ve hem Güney Azerbaycan’ın önde gelen yazar ve şairlerinin eserlerine yer verilmiştir.

Bu dönem dergi ve kitapları hükümetin sükûtundan sonra yasaklanıp yakıldı. Bu nedenle elimizde sayılı örneklerden başka dönemin basınlarından bir şey kalmamıştır.

1.1.5. İSLAM DEVRİMİ DÖNEMİ (1979 -2019)

1945-1946 Güney Azerbaycan'da Milli Hükümeti² İran ordusu tarafından yıkıldıktan sonra Azerbaycan Türkçesi yasaklandı ve basılan kitaplar yakılarak yok edildi. Bu olay Nazilerin kitap yakma olayıyla birlikte tarihe geçmiştir. Bunun yanı sıra Türkçe yazan yazarlar tutuklanıp idam edildi. Bu kültürel soykırımdan sonra İran sahasında Türkçe okuyazarlarında bir kopma olmuş toplumun düşünürlerinin yeniden yetişmesi ve ortaya edebi ürün koymaları 40 yıla yakın bir süre gerektirmiştir.

Rıza Şah da babası gibi Türkçenin yok edilme politikasını tüm şiddetiyle sürdürmüştür. Bu dönemde iki elin parmak sayılarını geçmeyen düşünürler milli edebiyattan esinlenerek Türkçe eserler vermeye başladılar. Ali Tebrizli, Ali Kemali, Mehemed Ali Farzane, Bulut Karaçorlu ve Dr. Hüseyin Feyzullahi gibi düşünür ve yazarlar zorluklar içinde Türkçeyi yaşatmaya çalışmışlardır.

1979'de İran İslam devrimiyle birlikte yeni umutlar yeşermeye başladı. Devrimden sonra İran İslam Cumhuriyeti anayasasınının 15. Maddesine göre ülkenin resmi dilinin yanında mahalli diller Farsça ile birlikte öğretilbilir ve okul açılabilirdi. Ancak devrimden sonra bu madde hiçbir zaman yürürlüğe koyulmadı. Eski sistemin kalıntıları İslami sistemin içinde yerini muhafaza ederek Türkçenin yok edilme politikası farklı bir mecrada yürütülmeğe koyuldu.

Bu dönemin başlarında oluşan siyasi serbestlikten dolayı Türkçe dergilerin yayınında bir patlama görülmektedir. Bu yayınların en önemli özellikleri kısa zamanda ekonomik ve siyasi nedenlerden dolayı kapanmalarıdır.

². 12 Aralık 1945 ile 12 Aralık 1946 yılları arasında, Seyyid Cafer Pişeveri önderliğinde Güney Azerbaycan Türkleri, Milli Hükümetlerini kurmuşlardır. Milli hükümet sayesinde Güney Azerbaycan Türkleri kendi ana dillerine eğitim hakkı kazandılar. Azerbaycan Türkçesi resmi devlet dili olarak ilan edildi. Tebriz Üniversitesi kuruldu.

1.1.5.1. Birlik Dergisi (بیرلیک درگیسی)

Dili tamamıyla Azerbaycan Türkçesinde olan ve devrimden sonra hemen yayınlanan dergilerden biri Birlik Dergisi'dir. 1980 yılında devrimden hemen sonra çıkan ilk dergilerdendir. Bu dönem dergilerinin basımevi genelde Tebriz'de idi. Tebriz'de yayınlanan Birlik Dergisi yalnız dört sayıda çıktı. Ekonomik ve siyasi nedenler diğer dergiler gibi yaşamasına izin vermemiştir. Edebi, siyasi ve kültürel derginin sorumluluğunu yazarlar topluluğu tarafından üstlenilmiştir. Dergi kapağında yayınevi Kâim yazılmıştır.

1.1.5.2. Muştuluk Dergisi (موشتولوق درگیسی)

İlk siyasi dergi olarak Rıza Şefii sorumluluğunda Haftalık olarak çıkan Muştuluk 3 sayı olarak 1980 yılında çıkarılmaya başlandı. Farsça-Türkçe olarak iki dilde yayınlanan dergi diğer dergiler gibi kısa süreli yayın hayatı yaşamıştır.

1.1.5.3. Köroğlu Dergisi (کورواغلو درگیسی)

Devrimden hemen sonra çıkan ilk kültürel dergilerden biri de Köroğlu Dergisi'dir. Kişisel çabaların sonucu çıkan bu dergi de diğerleri gibi kısa ömürlü olmuştur. Dr. Hüseyin Feyzullahi Vahid (Ulduz), 1980 yılında toplam 3 sayı olarak çıkarıldı. Bu derginin sorumluluğunu yazarlar topluluğu adına üstlenmiştir. Milli kültür çizgisinde olan Köroğlu Dergisi tarihi, edebi konulu yazılara yer vermiştir.

1.1.5.4. Yazmaca Dergisi (یازماجا درگیسی)

1980 yılında tek bir sayıda çıkan derilerden biri de Yazmaca Dergisi'dir. Tebriz'de Kulamıza Hadi tarafından çıkarılan derginin tek sayısı ne yazık ki elimizde bulunmamaktadır.

1.1.5.5. Oyanak Dergisi (اویاناق درگیسی)

El yazısıyla çoğaltılan ender dergilerden biri olarak Merend şehrinde çıkmaktaydı. Eylül 1979- Haziran 1981 arasında toplam 26 sayıda Farsça-Türkçe olarak iki dilde yazılmaktaydı. Mir Hedayet Seyyed Merendi, Hüseyin Kulamzade ve

Abbas İbrahimzade adlarında üç genç tarafından yazılıp çoğaltılmaktaydı. Her sayısının 300 ila 500 arasında istinsah edildiği bilinmektedir. Elimizde 10 sayısı pdf olarak bulunmaktadır. Bu dergi çıktıktan sonra birkaç dergi de el yazma yöntemiyle yayınladı. “Madvend” 2 sayıda, “Seher” 3 sayıda, “Eller” sözü 1 sayıda, “Çalışaq” 5 sayıda bu dergiden ilham alarak çıkmıştı.

1.1.5.6. Ulduz Gazetesi (اولدوز غزته سی)

17 Ocak 1979 yılında Tebriz’de çıkan Ulduz Gazetesi kısa ömürlü gazetelerden biri olmuştu. 19 Mayıs 1980 yılında son sayısı çıkan gazete her 10 günde bir ve toplam 10 sayı olarak çıktı. Kültürel-siyasi içerikli olmuştur.

1.1.5.7. Güneş Dergisi (گونش درگیسی)

Toplam 3 sayıda Azerbaycan Yazıcılar Cemiyeti tarafından Tahran’da çıkarılmıştır. Geniş bir yazar kadrosuna sahip olan dergi ilk defa İran İslam Devrimi’nin ikinci yıldönümünde çıkarıldı. İkinci sayısı devrimin üçüncü yıldönümünde çıkarılmış ve üçüncü sayının tarihi yazılmamıştır. Birinci sayı 90 sayfa, ikinci sayı 96 ve üçüncü sayı 120 sayfa olarak çeşitli edebi konular içermişti. Diğer dergiler gibi Güneş Dergisi de İran’da yaşayan Azerbaycan Türklerinin kendi dillerinde okuyup yazmalarını savunmuştur.

1.1.5.8. Ülker Dergisi (اولکر درگیسی)

Tebriz’de 1981’de İslam Devrimi’nin ikinci yıl dönümünden sonra çıkmıştır. Toplam iki sayıda Türkçe olarak Şairler ve Yazıcılar Organı adıyla çıktı. Tamamıyla edebi konuları ele almış üç ay arayla çıkarılmıştır.

1.1.5.9. Cuvalduz Dergisi (چوالدوز درگیسی)

Cuvalduz Dergisi Tebriz’de 1989-1993 yılları arasında 36 sayı olarak yayımlandı. Bu lirik derginin yazı sorumlusu ve başyazarı tanınmış folklorcu Zöhre

Vefayı olmuştur. Türkçe ve Farsça lirik yazı ve karikatürleriyle İran'da Güney Azerbaycan'ın acılarını lirik bir biçimde anlatmıştır.

Satirik biçiminde olan bu dergi Tebriz'de çok rağbetle karşılandı. Öyle ki dergi 20. yüzyılın başlarında yayınlanan Mollanesretdin Dergisi'nin devamı olarak tanınmıştır. Zöhre Vefayı dünyada ilk kadın lirik dergi sorumlusu olarak bilinmektedir.

1.1.5.10. Yol Dergisi (بـول درگـیسی)

Tahran'da Keyhan müessesesi tarafından tamamıyla Türkçe yayınlanan Yol Dergisi 1991-1994 yılları arasında yayınlandı. Uluslararası olan dergi daha sonra Yeni Yol adıyla Azerbaycan Cumhuriyetine de gönderilmişti. 43 sayı olarak çıkan derginin konusu edebi ve siyasi olmuştur. Yol Dergisi'nin eki olarak çocuklar için Kepenek adlı dergisi de yayınlanmıştır.

1.1.5.11. Azeri Dergisi (آذری درگـیسی)

Tahran'da devlet desteğiyle yayınlanan uluslararası bir başka dergi de Behzad Behzadi sorumluluğunda çıkarılan Azeri Dergisi'dir. Farsça-Türkçe olarak 2003 yılından günümüze dek üç aylık yayınlanan derginin konusu edebi ve sosyo-kültürel içeriklidir.

1.1.5.12. Varlık Dergisi(وارلیق درگـیسی)

Tahran'da 1980 yılından itibaren kesintisiz yayınlanan dergi olarak bilinen Varlık Dergisi merhum Cavat Heyet tarafından kuruldu. Geniş ve deneyimli yazar kadrosu ile İran'da yaşayan Azerbaycan Türklerinin kendi dillerinde okuyup yazmalarını savunmuştur. Dergi uluslararası olarak Azerbaycan, İngiltere, Türkiye ve Rusya'da yayınlanmaktadır. Varlık Dergisi İran içinde "Ana Varlık" adıyla devam etmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

DEDE KORKUT DERGİSİNİN ÖZELLİĞİ VE İÇERİĞİ

Aylık olarak 1980 yılından itibaren Tebriz’de yayına başlayan Dede Korkut Dergisi Azerbaycan Türkçesiyle İran’da yayınlanan ilk Türkçe dergilerden biri olarak tarihe geçmiştir.³ Şah dönemindeki baskılar nedeniyle Azerbaycan Türkçesi yasaklanmış ve İran sahasında Türkçe (Azerbaycan Türkçesinde) okuryazar sayısı yok denecek kadar azalmıştı. Devlet yasaklamayla kalmamış halkın arasında “Türkçe zor bir dil, yazıp okunması imkânsız bir dil” gibi telkinler de gene devlet organları tarafından yapılmaktaydı. İran’da Türkçenin sökülüp atılması için yürütülen bu siyaset aslında Rıza Şah döneminde başlamıştı.

Dede Korkut Dergisi’nin İran’ın Tebriz kentinde yayınlanması birçok ilkleri beraberinde getirdi. Türk kültürünü hor gören Şah dönemi sonrası bu derginin ortaya çıkmasını İran’da yaşayan Türklerin yeniden özüne dönüşünün bir simgesi olarak nitelendirebiliriz. Bu dergiden sonra Tahran’da yayın hayatına giren Varlık Dergisi, değerli bilim insanı Dr. Cavad Heyet teşebbüsüyle İran’da yaşayan Türklerin bir diriliş haykırışı olmuştur. Varlık Dergisi merkezde yayınlanma olanaklarından faydalanarak günümüze kadar süre gelmiştir. Ancak Dede Korkut ve Köroğlu Dergileri başkent imkânlarına uzak kalması ve Tebriz’de yaşayan Türklerin milli hassasiyetinin ortaya çıkmasıyla devlet tarafından uzun ömürlü olma imkânı bulmamış ve iki yıl çıktıktan sonra kapanmak zorunda kalmıştır. Tabii bunların yanında maddi nedenleri de belirtmemiz gerekmektedir. O dönem Türkçenin yazılışı ve okunuşu yaygın olmadığı için derginin okuyucu sayısı belirli bir kesimi aşmamaktaydı. Derginin tüm masrafları Dr. Hüseyin Feyzullahi üzerine olduğundan ve dergiye destekleyici bulunmadığından bir müddet dergi kendi yağıyla kavrulsa da zaman içinde masraflar karşılanamamıştır. Devrim şartlarının yanı sıra İran-İrak savaşı da ekonomik döngüsünü zorlaştırmaya başlatmıştı. Dr. Feyzullahi bu dönemde parmağındaki nişan yüzüğünü de satarak derginin giderlerini karşılamaya çalışmıştır. Ancak daha fazla yürümemiş ve dergi ikinci yılını göremeden 20. sayısının ardından durdurulmuştur.

³. Dede Korkut Dergisi yayımlandıktan sonra Tahran’da Cavad Heyet tarafından yayınlanan Varlık Dergisi de çıkmaya başladı.

1945-1946 Güney Azerbaycan Milli Hükümeti⁴ Şah'ın ordusu tarafından yıkıldıktan sonra Azerbaycan Türkçesi yasaklandı ve basılan kitaplar yakılarak yok edildi. Bu olay Nazilerin kitap yakma olayıyla birlikte tarihe geçmiştir. Bunun yanı sıra Türkçe yazan yazarlar tutuklanıp idam edilmiştir. Bu kültürel soykırımdan sonra İran sahasında Türkçe okur yazarlarında bir kopma olmuş toplumun düşünürlerinin yeniden yetişmesi ve ortaya ürün koymaları 40 yıla yakın bir süre gerektirmiştir.

İran şahı Rıza Şah babası gibi Türkçenin yok edilme politikasını tüm şiddetiyle sürdürmüştür. Bu dönemde iki elin parmak sayılarını geçmeyen düşünürler milli edebiyattan esinlenerek Türkçe eserler vermeye başladılar. Ali Tebrizli, Ali Kemali, Mehemed Ali Farzane, Bulut Karaçorlu ve Dr. Hüseyin Feyzullahi gibi düşünür ve yazarlar zorluklar içinde Türkçeyi yaşatmaya çalışmışlardır. Nitekim Dr. Feyzullahi bu yüzden 10 yıl hapse maruz kalmıştır.

1979 İran İslam devrimiyle birlikte yeni umutlar yeşermeye başladı. Dr. Feyzullahi hapisten çıkar çıkmaz hemen kitap ve dergi çıkarmaya başladı. Dede Korkut Dergisi ve Köroğlu Dergilerini bu dönemin kısa süren siyasi refahlığın ürünleri olarak değerlendirebiliriz.

Dede Korkut Dergisi'nin çıkış amaçlarından biri, edebi yazıların okuyucularla buluşturmasının yanı sıra dönemim kültürel ve edebi faaliyetlerin haberlerini yaymak olmuştur.

O döneme kadar İran'da yapılan Türkçe yayınlar birkaç kitap ile sınırlıydı. Ali Tebriz'nin çıkardığı Aliğa Vahid'in Gazelleri, Fuzuli'nin Gazelleri en çok okunan kitaplar idi. Bu kitaplar şahsi çabalar sonucunda çıkmış, az baskı sayısı ile kısıtlı bir okuyucu kitlesine ulaşmıştı.

1979 devriminden sonra İran İslam Cumhuriyeti anayasasınının 15. Maddesiyle ülkenin resmi dilinin yanı sıra bölgesel (mahalli) diller de Farsçanın yanında öğretilebilir ve okullar açtırılabilir hale gelmiştir. Ancak devrimden sonra bu madde asla yürürlüğe koyulmadı. Eski sistemin kalıntıları İslami sistemin içinde yerini

⁴. 12 Aralık 1945 – 12 Aralık 1946 yılları arasında, Seyyid Cafer Pişeveri önderliğinde Güney Azerbaycan Türkleri, Milli Hükümetlerini kurmuşlardır. Milli hükümet sayesinde Güney Azerbaycan Türkleri kendi ana dillerine eğitim hakkı kazandılar. Azerbaycan Türkçesi resmi devlet dili olarak ilan edildi. Tebriz Üniversitesi kuruldu.

muhafaza ederek Türkçenin yok edilmesi politikası farklı bir mecrada yürütülmektedir.

Dr. Feyzullahi'nin sorumluluğunda çıkan Dede Korkut Dergisi'nin içeriği milli kültürün önemi, dilin korunması olmuştur. Derginin adından da anlaşılacağı gibi milli edebiyat ürünleri ve milli yazarların ürünlerinin ön plana çıktığını görmekteyiz. Derginin öne çıkan bir hususiyeti de milli edebiyat geleneğinde Dede Korkut, Oğuz Han, Tepegöz ve diğer karakterleri ilk defa İran Türklerine tanıtması olmuştur. O zamana dek bu milli öğeler İran Türklerine tanıtılmamıştır. Dr. Feyzullahi'nin çıkardığı Dede Korkut Dergisi bu yönüyle bir ilk olmuştur.

Dede Korkut Dergisi'nin çıktığı dönem İran Türklerinin, İran coğrafyasında inkâr ve tahkir zamanına denk gelmekteydi. Pehleviler döneminde İran'da Türk adını ortadan kaldırma politikası tüm devlet organları vasıtasıyla yayılmaktaydı. O dönemde Türkçe konuşan okul çocuklarının cezalandırıldığını, halk arasında Türkçenin zor bir dil olduğunu, çeşitli asimile yöntemlerini ve Azerbaycan milli kültürü yok etme politikalarının uygulandığını görmekteyiz.

Dede Korkut Dergisi'nin başyazarı ve sorumlusu Dr. Hüseyin Feyzullahi Vahid ile görüşmemizde kendisi derginin yayın amacının Azerbaycan milli kültürü ve benliğini korumak olduğunu belirtmiştir.⁵

Dede Korkut Dergisi'ndeki yazılarda genel olarak milli düşünce içerikli, milli duygulara hitap eden konuların olduğunu görmekteyiz. Bu konular düz yazılar ve şiirlerde işlenmiştir. Bunların yanında milli edebiyatımızı yaratan Âşıkların şiirlerine de yer verilmiştir.

Dede Korkut Dergisi'nin milli edebiyatı ön planda tutan bir dergi olduğunu, âşık destanları ve şiirlerine yer verdiğini görmekteyiz. Milli edebiyatın önemli yapıtı olan destan ve hikâyeler ozanların halefi sayılan âşıklar tarafından günümüze ulaşmıştır. İran'da Âşıkların sözlü destanlarını toplayarak yazıya geçiren bilim insanları milli benliği ve milli kimliği korumayı amaçlamışlardır. Dede Korkut Dergisi'nin sorumlusu Dr. Feyzullahi Vahid Tebriz'de yaşayan ünlü Âşık Ali'nin oğludur ve bu yüzden milli edebiyat ve âşık şiirleriyle iç içe olmuştur. Derginin bir diğer yazarı ise Aliriza Bey Ağçaylı Hoy ve Tebriz âşık hikâyelerini derleyip

⁵.11.07.2018 tarihinde Tebriz'de görüşmemizde belirtilmiştir.

toplamaştır ve dergide bu hikâyelere yer verilmiştir. Sözlü edebiyatın milli edebiyat üzerinde olan etkisi bilinmektedir. Bu doğrultuda âşık destanlarının ses kaydı toplanarak yazıya geçirilmiş ve kitap haline dönüştürülmektedir.⁶

Tebriz âşıklarının dilinde saf Türkçeyi bulmak mümkündür. Âşıklar, Türkçenin yapısına uygun şiirlerin yanı sıra düz anlatımlarında da Türkçenin sözdizimine uygun bir anlatıma sahiplerdir. Bu ifalarda mitolojik anlatım ve arkaik sözcüklere rastlamaktayız.⁷ Dede Korkut Dergisi'nde Âşık Ali, Âşık Aziz ve Âşık Kaşem gibi büyük âşıkların eserlerine yer verilmiştir.

2.1. DEDE KORKUT DERGISİNDEKİ YAZILAR

Dede Korkut Dergisi'ndeki yazılar manzum ve mensur olarak iki şekilde ele alınmıştır. Manzum yazılar Türkçe ve Farsça olarak görülmektedir. Türkçe manzum yazılar klasik şiirler ve âşık tarzı şiirler olarak iki şekilde değerlendirmeye alındı. Az sayıda bulunan Farsça şiirler ise Farsça şiirler adlı başlıkta ele alındı.

Vatan konulu şiirler ve milli duyguya hitap eden şiirler Dede Korkut Dergisi'nde en çok görünen yazı türleridir. Bu şiirlerin içeriğine baktığımızda milli duyguyu yüceltme ve milli değerlere sahip çıkma konusunda yazılara yer verildiğini görmekteyiz.

Siyasi şiirlerin konusu şah döneminin eleştirmek, yeni yönetimi övmek ve emperyalizm güçlerine karşı söylenen şiirler oluşturmaktadır. Şiir kısmında İran dışından örnekler de görmekteyiz. Türkiye'den Cahit Külebi'nin "Amerika" şiirini, Küba, Arjantin ve Kuzey Azerbaycan şairlerinin bu konuda şiir örneklerini görmekteyiz.

⁶ Sözlü kültürün yok olup gitmesini önlemek ve bu kültürü yazılı edebiyata kazandırmak amacıyla Tebriz âşıklarından derlenen destanlardan Şikâri Destanı ve Tufarganlı Abbas ile Gülgez Destanı, Türk Dil Kurumunun yürüttüğü Türk dünyası destanları tespit ve Türkiye Türkçesine aktarma projesine dâhil olmuştur. Şikâri Destanı 2013 yılında kitap halini almış, Tufarganlı Abbas ile Gülgez Destanı yayın aşamasındadır.

⁷ KOBOTARIAN, Nabi (2007), Âşık Yedullah ve Şikâri Destanı, "II واریق آذربایجان عاشیق", "ادبیاتی", *Azerbaycan Âşık Edebiyatı, Varlık*, Tahran.

Daha önce de belirttiğimiz gibi Azerbaycan mefkûresi Dede Korkut Dergisi'nin temel konusunu oluşturmaktadır. Öyle ki, birinci sayıdan itibaren dergide en fazla yer verilen konulardan biri Azerbaycan Türkçesi'nin İran anayasasında yer alarak okullarda eğitim hakkının verilmesini vurgulanmıştır.

Derginin birinci sayısında Balaş Azeroğlu'nun "Ana Dili" adlı şiirini görmekteyiz. Bu şiirde, ana dili yasaklandığı için hapse atılmış bir kişiyle onu zindana atan kişi arasında karşılıklı konuşmaya yer verilmiştir.

Bir gün esir düşmüş bir kahramanı,

Sorguya suala çekende cellad,

Sizin elinizde ölmerem, dedi,

Meni zaman-zaman yaşadar heyat⁸,

Dediler gözünü oyarık senin, görebilmezsen,

Dedi: Yaşaram!

Dediler kolunu kırarık senin, silahın keserin düşer elinden.

Dedi: Yaşaram!

Dediler: Kıçına⁹ künde vuraruk, gezebilmezsen.

Başında bir tongal kalarık, dözebilmezsen.

Dedi: Yaşaram.

Dediler neyin var, apararık biz, bir de geçmişine dönebilmezsen.

Dedi: Yaşaram.

Dediler: Dilini kopararık biz, danışabilmezsen, dinebilmezsen¹⁰.

Susdu kahraman.

Ne yaşaram, ne öllem, dedi.

⁸. Heyat: Hayat

⁹. Kıç: Ayak

¹⁰. Dinmek: Seslenmek, konuşmak

Söyledi: Ne bilsen ele ey cellad,

Divan senindir, devran senindir.

“Ana Dili”, Balaş Azeroğlu, sayı, 1, s. 7.

Bu şiirin yanı sıra diğer şiirlerde de aynı konu işlenmiştir: “Ana Dililime”, Mehmed Gence, sayı, 2, s. 20. “Bize Şahname ne Gerek”, Ülker, sayı, 6, s. 4. Bu örneklerde gördüğümüz gibi İran’da Azerbaycan Türkçesi’nin resmileşmesi, ana dilde eğitimin olması gerektiği vurgulamaktadır.

Azerbaycan ve milli düşüncüyü akseden yazıların en çok manzum şekilde yazıldığı ve dikkate değer bir biçimde yoğun görüldüğü belirtmemiz gereken hususlardandır.

Toplam 20 sayı olarak çıkan Dede Korkut Dergisi’nde manzum yazıların başlıkları ve yazarları sayılarına göre şu şekildedir:

“**El Sokatı**”, Valeh, sayı, 1, s. 2-3. “**Ana Dili**”, Balaş Azeroğlu, sayı, 1, s. 7. “**Elcezayir ile Azerbaycan**”, Balaş Azeroğlu, sayı, 1, s. 8-9. “**Tilimler Dünyası**”, H. Ulduz, sayı, 1, s. 10-11. “**Men Kimem**”, Balaş Azeroğlu, sayı, 1, s. 15-20. “**Değme**”, Süleyman Rüstem sayı, 1, s. 15-20. “**Kime Arxalanım**”, Hemid Ahmedzade, sayı, 1, s. 22, “**Göz Yaşı...**”, Süleyman Rüstem, sayı, 1, s. 22. “**Kalem**”, Hekime Buluri, sayı, 1, s. 23. “**Öz Gülistanım**”, Süleyman Rüstem, sayı, 1, s. 24. “**Azerli Yetişmez**”, Telimhanlı Hemid, sayı, 1, s. 29. “**Taza Mevlud**”, Kahraman Hatibi, sayı, 1, s. 34. “**Dil Sokatı**”, Sedyar Vazife (Eloğlu), sayı, 2, s. 2-3. “**Kardaş Olak**”, Süleyman Rüstem sayı, 2, s. 6. “**Gelen Kağızlardan**”, sayı, 2, s. 7, “**Aynalı Tüfengi**”, Âşık Ali, sayı, 2, s. 16. “**Işıkli Hayat Hesretinde**”, İsimsiz, sayı, 2, s. 17. “**Ana Dililime**”, Mehmed Gence, sayı, 2, s. 20. “**Azerbaycan**”, İtgin, sayı, 2, s. 20. “**Piyalem**”, Medine Gülgün, sayı, 2, s. 27. “**Yad Gül Derebilmez**”, Süleyman Rüstem, sayı, 2, s. 31. “**Azerbaycan Uşağı Birinci Klasda**”, Firidun Hasarlı, sayı, 3, s. 2. “**Dede Qurqud Eli**”, Eloğlu, sayı, 3, s. 17. “**Tebriz**”, Sekine Abdullahi, sayı, 3, s. 30-31. “**Şerk Kadını I**”, Firidun Hasarlı, sayı, 3, s. 30-31. “**Hecer Hanım**”, A. Velioğlu, sayı, 3, s. 34. “**Şark Kadını II**”, sayı, 3, s. 35, Bulut Karaçorlu. “Tebriz”, H. M. Savalan, sayı, 3, s. 35. “**Dünya Heyran Qalsın İrademize**”, Süleyman Salis, sayı, 3, s. 40. “**Karga ile Bülbül**”, Firidun Hasarlı, sayı, 4-5, s. 4-5. “**Gün Geler Seyfe Döner**”, M. Şebisterli, sayı, 4-5, s. 8. “**Zindan-ı Bağ-ı Şah**”, H. Ulduz, sayı, 4-5, s. 8.

“Solunan Güllerimiz”, Ahad, Qızardı, sayı, 4-5, s. 9. “Son Zencire Biri Qalmış”, H. Ulduz, sayı, 4-5, s. 20-21. “Adsız Şiir”, Kahraman Hatibi, sayı, 4-5, s. 30. “El Kol Yerine Bende Vırıldık Dilimizden”, Mecidzade Savalan, sayı, 4-5, s. 33, H. “Cellad Şahı Kovan Diyar”, Rubab Celili, sayı, 4-5, s. 34. “Paşalar Ölecek, Hanlar Esecək”, Nebi Hazrı, sayı, 4-5, s. 35. “Şehidler Yurdu”, Şehrek, sayı, 4-5, s. 40. “Koroğlunun Neresi”, M. Şami, sayı, 4-5, s. 40. “Bize Şahname ne Gerek”, Ülker, sayı, 6, s. 4. “Menim Göz Yaşımı o Tacda Yanan”, Pervin İtisami, sayı, 6, s. 4. “Unutma”, Esrar Dede, sayı, 6, s. 8. “Bizim Vatan”, Türkoğlu, sayı, 6, s. 8. “Şah ve Kalem”, sayı, 6, s. 13, M. Şami. “Çekil Kara Duman”, İsimsiz, sayı, 6, s. 13. “Dur Çal Kavalı Oyna”, H. Ulduz, sayı, 6, s. 16. “Şehid”, Gulamriza Meedfar, Sayı, 6, s. 30. “Bir Asker Dilinden”, Ağçaylı, sayı, 6, s. 32. “Kardaş Arzısı”, Süleyman Rüstem, sayı, 7, s. 8. “Könlüm İster”, Dede Kurkut Dergisi, sayı, 7, s. 9. “Kardeşler, Men”, sayı, 7, s. 16, Okuyuculardan Dede Kurkut Dergisi. “Azadlıg Kahramanları”, sayı, 7, s. 26, Harici ölkelerin Azerbaycan Hakkında Yazdıkları Şiir, Jan Bouer. “Ana Tebrizim”, Firidun Hisarlı, sayı, 7, s. 30. “Savalan”, Ekber, sayı, 7, s. 34. “Behmen’in Yirmi Dokkuzu”, Firidun Hasarlı, sayı 7, s. 38. “Behmen Ayı İsyân Ayı”, Ağçaylı, sayı, 7, s. 40. “Ayıl Güneş”, sayı, 8, s. 6, M. Şami. “Damla”, Urmuoğlu, sayı, 8, s. 8. “Ana Dili”, Feramerz Haşimi, sayı, 8, s. 11. “Dede Korkut Dergisine Şiir”, Haşim Terlan, sayı 8, s. 20. “İtirmişem Ahtarırım”, Samed Zuhuri, sayı, 8, s. 32. “İki Dünya”, Hebib Sahir, sayı, 8, s. 32. “Ana Dil Meselesi”, Hidayet Hisari, sayı, 8, s. 34. “Birlik - İlk Bahar olsun”, İldırım, Zülfikar, sayı, 8, s. 40. “Türk Elleri Menim Kadim Elimdi”, M.S.D, sayı, 9-10, s. 3. “Bize Şahname Azizim ne Gerek”, sayı, 9-10, s. 9, Ülker. “Odlar Yurdu”, Dede Kurkut Dergisi, “Sehendim”, Firidun Hasarlı, sayı, 9-10, s. 16. “Millet Birliği”, Samad İlgar, sayı, 9-10, s. 36-37. “Neye Lazım”, B. Elçin, sayı, 9-10, s. 41. “Yaz Dede Korkut”, Kafıantı, sayı, 9-10, s. 46-47. “Koroğlu Ya Ki Rüstem”, M. Şami, sayı, 9-10, s. 48. “Men Deyirem Olmemişem Bir Böyük Tarihim Var”, M.S.D, sayı, 11, s. 2. “Öz Dilimde Olsaydı”, Firidun Hisarlı, sayı, 11, s. 4. Pir-i Farzane, H. Babek, Sayı 11, s. 5.¹¹ “Yaz Dede Korkut”, Süleyman Rüstem, sayı, 11, s. 16. “Yanan Saz”, M. Şami, sayı, 11, s. 17. “Unytmayın Bir Lehze Amrikani”, M. Şimşek, sayı, 12, s. 2-3. “Zülumat”, Urmuoğlu, sayı, 12, s. 13. “Alkış”, Bahtiyat Vahabzade, sayı, 12, s. 15. “Türkün Kitabın Ver”, M.S.D, sayı, 12, s. 23. “Emperyalistlere Vırım Zerbeni”,

¹¹ H. Babek. پير فرزانه.

M. Şami, sayı, 12, s. 40. “**Get Emu Sam**”, Firidun Hasarlı, sayı, 13, s. 2-3. “**Boğmağa Gelir**”, Süleyman Rüstem, sayı, 13, s. 9. “**Liberal Oğlu**”, Akça Sıçanı, sayı, 13, s. 21. “**Edebiyatımıza Yeke Bir Gor Gziram**”, Sırtık, sayı, 13, s. 22. “Kara Afrikaya”, İldırım, sayı, 13, s. 40. “**Ey Emi Sam Bakma Dalı**”, M.S.D, sayı, 14, s. 4-5. “**Gatmaga Gelir**”, Eloğlu, sayı, 14, s. 16. “**Ağlaram**”, Gözükıpık, sayı, 15, s. 12-13. “**Dede Korkut**”, Hac Ali Ataiye, sayı, 15, s. 15. “**Ey Ruh-Huda**”, Hücet Süleyman Darabı, sayı, 15, s. 16. “**Veten Meni Sesleyir**”, M. Şami, sayı, 15, s. 18-19. “**Hayattan Uca**”, Sohrab Tahir, sayı, 15, s. 19. “**Âşık Kaşem**”, Firidun Hasarlı, sayı, 15, s. 26. “**Lay Lay**”, Keçel Ceyran, sayı, 15, s. 27. “**Ay Aşığı**”, Alişan, sayı, 15, s. 28-29. “**Gara Günli, Ana Dili Yasag Olur**”, Ekber, sayı, 15, s. 33, Huriye Kuluzade. “**Ay Kişi**”, M. Şami, sayı, 15, s. 36-37. “**Cehennem**”, Adsız, sayı, 16, s. 8-9. “**Çirag**”, Nasir, sayı, 16, s. 13. “**Dede Kurkut Dergisi**”, Farsça, sayı, 16, s. 33. “**Odlar Yurdu Azerbaycan**”, İsimli, sayı, 16, s. 37. “**Veten Oğluyam**”, Adsız, sayı, 17, s. 14. “**Goçag Türk Oğluyam**”, M. Şami, sayı, 17, s. 24. “**Yaşasın İnkilab**”, M.S.D, sayı, 17, s. 29-32. “**Lalenin Hikayesi**”, Ali Muallim, sayı, 17, s. 40. “**Dalgalarla Görüş**”, Firidun Hasarlı, sayı, 18-19, s. 2-3. “**Pir Delavere Ma**¹²”, Farsça, sayı, 16, s. 33, Nasir, Farsça şiir sayı, 18-19, s. 28. “**Bizim İçin Bayram Olacak**”, Firidun Hasarlı, sayı, 18-19, s. 40. “**İğit Olmez Diri Galar**”, Çöloğlu, sayı, 20, s. 6. “**Gedirem Cenge**”, Asgar Fardi, sayı, 20, s. 7-8. “**Košte şode Der Rahe İman**¹³”, Mehemed Ali Recayi, Farsça, sayı, 16, s. 33 “**Pir Delavere Ma**¹⁴”, Farsça şiir sayı, 18-19, s. 28. “**Manteh Ma Mantek-ı Sorh Kerbelast**¹⁵”, Farsça, sayı 20, s.28. “**Perçem Sebz Giyam**¹⁶”, Farsça, İsmail Kulu Nejad, sayı, 20, s. 40, Sohrabinejad “**Ve'ttin Ve'zzeytun**¹⁷”, Farsça, Mehemedriza, sayı 20, s.40.

Bu şiirlerin içinde toplam altı tane Farsça şiirin olduğunu görmekteyiz. Farsça yazılan şiirler siyasi konuları ele almıştır. Dönemin siyasi liderlerine yazılan bu şiirler, onlara övgülerde bulunarak yönetimin siyasetleri doğrultusunda yazılmıştır.

¹². پير دلاور ما : Bizim Kahraman Pirimiz.

¹³. كشته شده در راه ايمان : İmanı Yolunda Ölenler

¹⁴. پير دلاور ما : Bizim Kahraman Pirimiz.

¹⁵. منطق ما منطق سرخ كربلاست : Bizim Mantiğımız Kerbela'nın Kanlı Mantiğı

¹⁶. پرچم سبز قيام : Kıyamın Yeşil Bayrağı

¹⁷. والتين و الزيتون : Kur'an ayetlerinden dir.

2.1.1. Türkçe Şiirler

Tebriz’de çıkan Dede Korkut Dergisi’nde çıkış amacı itibariyle Türkçe (Azerbaycan Türkçesi’nde) şiirlere oldukça çok yer verilmiştir. Dergide Tebriz ve İran şairlerinin yanı sıra Azerbaycan, Türkmenistan, Kazakistan, Küba ve Türkiye’den şairlerin şiirlerine de yer verilmiştir.

Türkiye’den Tefik Fikret’in “**Koymaram**” şiiri (Sayı 2, s. 10) / Esrar Dede’nin “**Unutma**” (Sayı 6 s. 8) Cahit Külebi “**Amerika**” şiiri (Sayı 11, s. 25) Azerbaycan’dan Mustafa Mirzayev (Sayı 14, s.32) gibi şairlerin şiirlerine de yer verilmiştir.

Dergide Kazakistan şairi Kadir Murzaliyev’in şiirini görebiliriz. Kazak çağdaş şairi Kadir Murzaliyev’in 1980 yılında basılan “Bağda bülbül öter” adlı kitabındaki şiirden bir örnek verilmiştir.

2.1.1.1. Klasik Şiirler

Klasik şiir örneklerinde Azerbaycan’ın ünlü şairlerinin şiirleri yer almaktadır. Bu bölümde Pervin İtisami, Hebib Sahir, Bahtiyar Vahabzade’nin şiirlerini görmekteyiz. Divan edebiyatı olarak adlandırdığımız ağır dilli ve bol sanatlı bu şiir türü bugün de İran ve Güney Azerbaycan’da şairlerin kullandıkları bir kalıptır. Klasik şiir örneklerinden Osmanlı sahasında yaşayan Esrar Dede’nin kısa hayat hikâyesi ve bir şiirini derginin altıncı sayısında görmekteyiz.

Dede Korkut Dergisi’nin altıncı sayısının sekizinci sayfasında Esrar Dede’nin kısa hayat hikâyesinden sonra, gazellerinin birine yer verilmiştir. Derginin altıncı sayısının sekizinci sayfasında bu bilgiler verilmektedir: “Tezkire sahibi olan Esrar dede İstanbul’da doğdu ve (1796) orada vefat etti. Üstadı Şeyh Galib’in yanında içli ve semimi gezeler yazmaya başladı. Tezkiresinde 200 den artık melevi şairinin hayatları ve seçme şiirlerini topladı.”

Ezm-i sefer ettin dil-i nâçarı unutma,

Gettin güzel amma bu dil efkârı unutma,

Gâhice uyandıkca şebistan-i sefade,
Şol gece olan sohbet-i hemvarı unutma,

Vardıkca şeker habe, girip bester-i naze,
Ne zehr içer ol dide-yi bîdari unutma,

Nûş eylediken demler efendim mey-i gülteng,

Bu mest-i zeher nuş û elem-hârı unutma,

Ayinede gördükce kaçan hasta nigâhin,

Lütf eyle tebîbâ men-i bîmârı unutma,

Men sebredeyim derd u gami hicrine amma,

Sende güzelim ettigin ikrârı unutma,

Ağlatmayacaktın yola baktırmayacaktın,

Ol vadi-yi tekrar be tekrarı unutma,

Yok, takatim indi, mene lütf eyle efendim,

Dil hasta-ye aşkin olan Esrarı unutma.

(Dede Korkut, sayı, 6 s. 8).

Aruz vezninde olan şiirler hem muhteva hem de anlam bakımından zenginlik içermektedir. Eski zamanlarda kullanılan bu kalıp bugün de kullanılmaktadır.

Dergide yer alan klasik şiirleri listesi sayılarına göre şu şekildedir:

“**Ermeni, Gebr, Müselman**”, sayı, 1, s. 24, Nizami Gencevi. “**Piyalem**”, sayı, 2, s. 27, Medine Gülgün. “**Dünya Heyran Qalsın İrademize**”, sayı, 3, s. 40, Süleyman sali. “**El Kol Yerine Bende Vırıldık Dilimizden**”, sayı, 4-5, s. 33, H. Mecidzade Savalan. “**Menim Göz Yaşımdı o Tacda Yanan**”, sayı, 6, s. 4, Pervin İtisami. “**Savalan**”, sayı, 7, s. 34, Ekber. “**Pehlevi**”, sayı, 7, s. 35, Süleyman Salis. “**Körpe Şikare Gelmiştir**”, sayı, 7, s. 9, Nizami Gencevi. “**İki Dünya**”, sayı, 8, s. 32, Habib Sahir. “**Alkış**”, sayı, 12, s. 15, Bahtiyat Vahabzade. “**Sensiz**”, Nizami Gencevi Şiirine Nazire, sayı, 16, s. 25, İsimsiz.

Dede Korkut Dergisi’nde Şehriyar’ın o dönem yeni yazılmış bir şiirine de yer verilmiştir. Bahtiyar Vahabzade Alkış başlığı şiirinde milli konuları ele almıştır.

Alkış vatan yolunda ölen merd oğullara,

Alkış bizim o geçtiğimiz şanlı yollara.

Yollar azablı, govgalı, iller ağır, çetin,

Yollarda kaldı gözleri ersiz gelinlerin.

Yollar vetende başladı, kurtardı cephede,

Köksüm vatan yolunda demir yardı cephede.

Sengerde¹⁸ biz inamla çok andık bu günleri,

Candan geçib hünerle kazandık bu günleri.

Dözdük¹⁹ azabe, biz sine gerdik felakete,

Sengerden açtık azmile yollar saadete.

¹⁸. Senger: Siper.

¹⁹. Dözmek: Beklemek, katlanmak.

Vurduk sitemli illeri merdlikle başa,

Meslek yaşa, inam yaşa, insan yaşa yaşa.

Bahtiyat Vahabzade, sayı, 12, s. 15.

2.1.1.2. Hiciv Şiirler (Satirik Şiirler)

Sosyal ve siyasî hadiselerin tesiri ile ortaya çıkan hiciv ve tehzil Azerbaycan ve İran sahasında çok kullanılan bir türdür. Hiciv türündeki eserlerin konusu sosyal meseleler ve toplumsal olduğundan bu tür yazıların amacında bir kişi veya devlet bulunmaktadır. Dede Korkut Dergisi'nin çıktığı yıllar şah döneminin bitişi ve yeni devletin iş üstüne gelmesi dönemine denk gelmektedir. Bu nedenle yazarlar, hiciv şiiri ile eski yönetimi yermiş yeni yönetimden beklentileri dile getirmiştir.

Türkiye'de mâniye denk gelen bayatı şiir türü Azerbaycan yöresinde çokça karşımıza çıkan şifahi edebiyat ürünlerindedir. (Kobotarian, 2013) Bayatı sözünün Bayat ilinden alındığı bilinmektedir. Efendiyev Bayat konusunda şu bilgileri vermektedir: Oğuz Han'ın torunu, Günhan'ın ikinci oğlu Bayat, Azerbaycanlıların soy kökünde ve gelişiminde önemli rol üstlenmiştir. Bayat sözü, Oğuz boylarına ait bir kavmin adı mı yoksa başka kavramları da karşılıyor mu? sorusu çok tartışılmaktadır. Salman Mümtaz bu sözü şöyle açıklamaktadır: bay-bey, zengin; at ise ün, isim demektir. Azerbaycan manileri, Azerbaycan halkının asırlar boyu muayyen inkişaf merhalelerini günümüze taşıması (Efendiyev, 1981) bir diğer ifadeyle, Azerbaycan halkının ayırt edici yanlarını göstermesi açısından önemli miraslardır. Bu miras, Azerbaycan toplum hayatında değerler ve normlar sistemini öğretmek söz konusu olduğunda ön plana çıkmaktadır (Töret, 2017).

“Bayatılara Barmak” adlı hiciv yazısında Azerbaycan şifahi edebiyatında en çok görülen bayatı şekli ele alınarak dönemin güncel konularının bu tür şiirlerine yansıdığını görüyoruz.

Dağlar dağımdır benim,

Gam ovlağımdır benim,

Kopenlerim²⁰ itibdir,
Yaman çağımdır benim.

Men aşığam al menden,
Yaşıl senden al menden,
Kitabları tutullar,
Gel kitabın al menden.²¹

Apardı Tatar meni,
Kul eder satar meni,
Boşlularım yer- göyde,
Ahtarıp tapar meni.²²

Bayatının ahiri,
Şüşe saklar çahırı,
Keflileri tuturlar,
Sözün evvel ahiri.²³

Dede Korkut Dergisi'nde yer alan hiciv şiirleri başlıkları yazar ve sayılarına göre şu şekildedir:

²⁰. Kupon İran-İrak savaşı sırasında ailelere erzak almak için verilen kupon sistemini kastetmektedir.

²¹. Devrim ve devrimden sonraki zamanda bazı kitapların yasak olduğunu ve devlet tarafından toplandığına işaret etmektedir.

²². Devrimden sonra ekonomik sıkıntıları yansıtmaktadır.

²³. Dönemin içki yasağına işaret etmektedir.

“**Dur Çal Kavalı Oyna**”, sayı, 6, s. 16, H. Ulduz. “**Burda Menem Bağdad’da Kör Halife**”, sayı, 7, s. 20-21, H. Ulduz. “**Kasıp Çatmaz Veli ...**”, sayı, 12, s. 12, (Satrik şiir) Sırtık. “**Get Emu Sam**”, sayı, 13, s. 2-3, Firidun Hasarlı. “**Liberal Oğlu**”, sayı, 13, s. 21, Akça Sıçanı. “**Edebiyatımıza Yeke Bir Gör Gazıram**”, sayı, 13, s. 22, Sırtık. “**Menim Arzum**”, sayı, 13, s. 23, Horoz Ali. “**Bayatılara Barmaq**”, sayı, 13, s. 27, Cavad Nere. “**Pulları Vır Telise**”, (Nezire şiir), sayı, 14, s. 18-19, Sırtık. “**Ağlaram**”, sayı, 15, s. 12-13, Gözü kıpık. “**Lay Lay**”, sayı, 15, s. 27, Keçel Ceyran. “**Atalar Sözü**”, sayı, 16, s. 7, Hesen Ponza. “**Heveslenir Dehgan Okur Ekberi**”, sayı, 15, s. 5, M. Yaşıl. “**Ey Emi Sam Bakma Dalı**”, sayı, 14, s. 4-5, M.S.D. “**Sen Oyandan Men Buyandan**”, sayı, 15, s. 8-9, M.S.D. “**Ay Kişi**”, sayı, 15, s. 36-37, M. Şami. “**Ay Müselman**”, sayı, 15, s. 40, Âşık Ali. “**Goymaki Leşker Gelir**”, sayı, 17, s. 6-7, Boşboğaz. “**Elgoli**”, sayı, 17, s. 9, Cefer Üşdodak. “**Sermaye Sahibi**”, sayı, 12, s. 9, Adsız.

Bu şiirlerden birini “Tilki ile Karga” adlı derginin altıncı sayısında görmekteyiz. Tilki ile Karga şiirinde tilkinin kurnazlığı kargayı kandırmaya yetmez. H. Muallim’in kaleminden dergide yer alan şiir şu şekildedir:

Bir qarga uça uça,	penir gördü bir parça.
Qondu ağzına aldı,	yeniden qanad çaldı.
Yol üstündeki çinara,	qondu o ala qarga.
Ağacın kölgəsində,	çəmənlərin üstündə,
Bir tülkü mürgülürdü,	qarga ona gülürdü.
Tülkü qaldırdı başın,	qargaya çattı qaşın.
Ağzın açtı söylədi,	qarğaya belə dedi:
Sən nə güzəlsən ay quş,	rəngin nə qumru ay quş,
Səsin necədir gülüm,	bir oxu mən də bilim.
Qarga hiləyi bildi,	peyniri yerə qoydi.
Dimdiğin çekdi yerə,	oxudu birdən birə.
Rast geldim hiləkara,	olmadı hilə kara.

Geçdi paxma zəmanı, tülkü gəzmə bekara.
Tülkü əğri əğri baxdı, gözlerinnən yaş axdı.
Tülkü zəməmə etdi, büyük Sabir'in sözün:
Ondaki evladı-i vətən xam idi, Ah necə keyf çəkməli əyyam idi.

H. Muallim. "Tilki ile Karga", Sayı, 6, s. 24,

2.1.1.3. Hece Sayısıyla Yazılan Şiirler

Hece sayısıyla yazılan şiirler Türk dilinin milli yapısına en uygun tür olarak âşıklar ve ozanlar tarafından kullanılan kalıplardır. Hece ölçüsünün esası, hecelerin sayı bakımından belirli, birbirlerine bağlı olmasıdır. Dizedeki hecelerin sayısı o dizenin ölçüsünü vermektedir. Dizelerin belli bölümlere ayrılmasına durak adı verilir. Duraklar hece ölçüsüne uyum sağlar (Artun, 2005).

Dede Korkut Dergisi'nde bulunan hece sayısıyla yazılan şiirlerin başlıkları, yazar ve sayılarına göre şu şekildedir.

"**Nezma Çekilmiş Atasözleri**", H. M. Bahtiyar, sayı, 4-5, s. 25. "**Fehledi Fehle**", Neccaroğlu, sayı, 6, s. 12. "**Tilki ile Karga**", H. Muellim, sayı, 6, s. 24. "**Ehtikarçiye Lanet**", Ildırım, sayı, 6, s. 27. "**Gilaye**", Hidayet Hesari, sayı, 6, s. 30. "**Burda Menem Bağdad'da Kör Halife**", H. Ulduz, sayı, 7, s. 20-21. "**Pehlevi**", Süleyman Salis, sayı, 7, s. 35. "**Tekfir**", Adsız, sayı, 8, s. 2-3. "**Nevruz Bayramı**", Gulamriza Mecdfer, sayı, 8, s. 24. "**Âşık**", Süleyman Salis, sayı, 8, s. 28-29. "**Kesin İstimarın Kanlı Elini**", Süleyman Salis, sayı, 8, s. 56. "**Kırmızı İlmek**", Nadir İlahi, sayı, 9-10, s. 6-7. "**Tebriz Halçası**", Ildırım, sayı, 9-10, s. 27. "**Kar Yağır Gene**", Aydın, sayı, 11, s. 14-15. "**Bir Sermayedar Dilinden**", Adsız, sayı, 11, s. 19. "**Halkım**", Haşim Terlan, "**Kerpiş Küresi**", Neccaroğlu, sayı, 11, s. 37. "**Kim Yatıp**", Halil Rıza, "**Kim Uyg**", H. Ulduz, sayı, 11 s. 41. 12, s. 12. "**Leylac**", H. Ulduz, sayı, 12, s. 18-19. "**Ay Uşaglar**", M. Şami, sayı, 12, s. 24. "**Elçi**", Nurhan, sayı, 14, s. 28,. "**Elçi şiirine cevab**", Ildırım, sayı, 14, s. 29. "**Kardaşma**", Mustafa Mirzayev, sayı, 14, s. 32. "**Hökmavar**", Neccaroğlu, sayı, 14, s. 38-39. "**Anama Kurban Olum**", Hekime Buluri, sayı, 14, s. 40. "**Kurtuluş**", Heyder Babaya selama Nezire, Urmuoğlu, sayı, 15, s. 2-4. "**Sen Oyandan Men Buyandan**", M.S.D, sayı, 15, s. 8-9. "**Yalgız**

Uşaglar”, sayı, 12, s. 25, Kerim Güendam. **“Dillere Duşdu**”, Settar Gül Mehemedi, sayı, 13, s. 13. **“Menim Arzum**”, Horoz Ali, sayı, 13, s. 23. **“Bayatılara Barmak**”, Cavad Nere, sayı, 13, s. 27. **“Eherli Kör Zehra**”, Kahraman Heyder Hatibi, sayı, 13, s. 32-33. **“Atalar Sözü**”, Hesên Ponza, sayı, 16, s. 7. **“Şahçılar Bir Olun**”, Rıza Şahçı, sayı, 17, s. 15. **“Gessab**”, Gulu Zırna, Süleyman Rüstem’in Şiirine Nazire, sayı, 17, s. 16. **“Şahlar Hükümeti**”, Hüseyin Riyahifar, sayı, 17, s. 18-19. **“Bend Cim**”, Dağlı Lala, sayı, 17, s. 35. **“Gözlerim Aydın Ay Hacı**”, Engiboş, sayı, 18-19, s. 6. **“İnsan**”, Kerim G. sayı, 18-19, s. 8. **“Yar Hanı**”, Adsız, Nizami Şiiri Çevirisi, sayı, 18-19, s. 9. **“Girde Girde**”, Guluzırna, sayı, 18-19, s. 16. **“Men Ellerin Şaiiriyem**”, M. Şami. sayı, 18-19, s. 21-22. **“Yolcu**”, Ejder Farzeli, sayı, 18-19, s. 31. **“Gonag Döyüşü**”, Adsız, sayı, 20, s. 17-19.

Bu şiirlerin büyük kısmı âşıkân şiirlerini oluşturduğu için bir alt başlıkta bu şiirleri tanıtmayı uygun gördük.

2.1.1.3.1. Âşık Şiirleri

Âşıklar Türk dilini nesilden nesile aktarmış, Türk kültürünün önemli bölümünün taşıyıcı görevini üstlenmişlerdir. Tebriz âşıklarının dilinde duru ve arı Türkçeyi bulmak mümkündür. Âşıklar Türkçenin ses yapısına uygun olan hece sayısı ile şiirlerini söylerler, bu yönüyle Türkçeyi en duru şekilde kullanan kişiler âşıklardır. (Kobotarian, 2013)

Dede Korkut Dergisi’nde Türk milli kültür öğelerine önemle yer verilmiştir. Âşıkların Türk kültürünün korunması ve nesilden nesile devam ettirilmesinde önemli yerleri vardır. Tebriz âşıklarının çoğunun Farsça yazıp okuma bilmedikleri ve bu nedenle duru Türkçe şiir yazdıkları tespit edilmiştir. Âşıkların şiirinin dili duru Türkçe olmuştur, bununla birlikte, Farsça tamlamalar ve terkipler şiirlerinde görülmektedir. Cönk yazma geleneği yaygın olmasa da, kimi âşıklar şiirlerini deftere yazmaktadırlar (Kobotarian, 2015, 15).

Dede Korkut Dergisi İran’da yaşayan Âşıkların hayatını ve eserlerini tanıtmakla beraber Türk dünyası Âşıklarına ve eserlerine yer vermişti. Türkiye’den Âşık Veysel ve Alık Ehsani, Kazakistan’dan Cambul Cabayev gibi Türk dünyasının önde gelen âşıklarından bahsetmiştir.

Dede Korkut Dergisi'nin on dördüncü sayısında sayfa 34-35 aralığında Âşık Veysel'in hayatı ve şiirlerine yer verilmiştir. "Türkiye Muasır âşıklarından Âşık Veysel" adlı yazıda âşığın çocukluğunda hastalığa yakalanarak gözlerini kaybettiğini ve 14 yaşında babasının ona bir saz vererek saz çalmaya başladığını kaydedildikten sonra "Sazıma" adlı şiirine yer verilmiştir:

Ben giderisem sazım sen kal dünyada,

Gizli sırlarımı âşık etme,

Lal olsun dillerin söyleme yada,

Garip bülbül kimi ah u zar etme.

Gizli derdimi sana anlattım,

Çalıştım sesimi sesine kattım,

Körpe gibi kolum üste yaylattım,

Hayalimi yad et beni unutma.

Bağçada tut iken bilmezdin sazı,

Sende cehceh vurdu bülbüller yazı,

Hansı kuştan aldın sen bu avazi,

Söyle doğrusunu sen inkar etme.

Benim her derdime ortak sen oldun,

Ağlarsam ağladın, gülersem güldün,

Sazım, durnadan mı bu sesi aldın?

Yince vurup sarı telli sızlatma,

Ay geçer yıl geçer uzarsa ara,
Giyin kara libas yaslan duvara,
Yanından ggsünden aılar yara,
Yar gelmese yaraların elletme,

Sen petek misali Veysel de arı,
İğneleşip yapardık balı,
Ben bir insanoğlu sen bir tut dalı,
Ben atamı sen ustamı unutma.

Milli edebiyatın önde gelen âşıklarının şiirlerinde milli duygu ve milli değerler ön plandadır. Âşık Abdulali ile Âşık Beşir'in deyişmesinde vatan sevgisi ve vatani düşmanlardan koruma şu şekilde işlenmişti:

Âşık Abdulali ile Âşık Beşirin Deyişmesi:

Âşık Abdülali:

Âşık Beşir, nə sovdadı sərində,
Söylə görüm nə məkanə gedirsən,
Pervanələr kimi şəm sorağına,
Ya bülbulsən gülüstanə gedirsən.

Âşık Bəşir:

Haqqın batil ilə düşüb davası,
Boyanmağa qızıl qanə gedirəm,
Məcnunam, sərimdə Leyla havası,
Bəlkə yetəm o cananə gedirəm.

Âşiq Abdulali:

Âşiqın sazıdır əldə tüfəngi,
Yazdığı sözləri onun fişəngi,
Hain Səddam ilə etməğə cəngi,
Hunin-şehre²⁴ Abadanə gedirsən,

Âşiq Bəşir:

Gönlüm quşu daha uçub yuvadan,
Sizdə məni unutmayın buradan,
Üzulsə də əlim fani dünyadan,
Bir gavvasam, mən Ummanə gedirem.

Âşiq Abdulali:

Dayan deyim sözlərimi sər be sər,
İgidə top tüfəng eyləməz əser,
“Âşiq Abdulali” deyir muxtəsər,
Sığıngınan o Sübhanə gedirsən.

Âşiq Bəşir:

“Âşiq Bəşir” qoxmaz bir damla qandan,
Alıbdır mətləbin Sahib-i zəmandan,
Həq yolunda keçib baş ilə candan,
Sığınmışam o Sübhanə gedirəm.

²⁴. Huninşehr, Huremşehir kentinin savaq zamanında verilən adıdır.

Tebriz âşıklarının dilinde saf Türkçeyi bulmak mümkündür. Âşıklar, Türkçenin yapısına uygun şiirlerin yanı sıra düz anlatımlarında da Türkçenin sözdizimine uygun bir anlatıma sahiplerdir. Bu ifalarda mitolojik anlatım ve arkaik sözcüklere rastlamaktayız.²⁵

Dede Korkut Dergisi'nin sorumlusu Dr. Hüseyin Feyzullahi Vahid ile görüşmemizde kendisi bu derginin yayın amacının Azerbaycan milli kültürü ve benliğini korumak olduğunu belirtmiştir.

Dede Korkut Dergisi'nde âşıklardan derlenen şiirlerin başlığı ve yazarları sayılara göre şu şekildedir:

“**Eli Qabarlı Keddiler**”, Âşık Ali, sayı, 1, s. 14. “**Ziba Hanım Leyla**”, F. Solmaz, sayı, 1, s. 25. “**Âşık Sohbeti**”, Mir Hidayet Hisari, sayı, 13, s. 36-37. “**Ay Muselman**”, Âşık Ali, sayı, 15, s. 40. “**Âşıklar Silahı**”, M. Şimşek, sayı, 16, s. 40. “**Gül Tebrizim**”, Âşık Aslan, Dede Kurkut Dergisi, sayı, 17, s. 17. “**Âşık Beşir ve Âşık Abdulali Değişmesi**”, Dede Kurkut Dergisi, sayı,18-19, s. 13. “**Hazreti Ali Şeninde**”, Âşık Kaşem, sayı, 18-19, s. 20. “**Boğaz Derdi**”, Âşık Aslan, sayı, 20, s. 23. “**Âşık Ali ile Bahtiyat Vahabzade'nin Yazışmaları**”, sayı, 20, s. 29-35, Dede Kurkut Dergisi.

2.1.2. Farsça Şiirler

Dede Korkut Dergisi'nde az sayıda görülse de Farsça şiirlere de yer verilmiştir. Dergide Farsça şiirlerin konusuna baktığımızda, merkezi yönetimin dergiye karşı gelmemesi için çoğunlukla yönetimin siyasetlerini ve siyasi-dini liderlerini övmek olmuştur. Toplam altı tane Farsça şiir içerisinde sadece bir şiirde İran-Irak savaşındaki vatani koruma teması işlenmiştir.

Bu konulardan müstesna, Pir-i Farzane adlı H. Babek'in, 11. sayıda yayınlanan şiiridir. Bu şiirde ihtiyar bir adamın elindeki adresin Farsça olmasından dolayı

²⁵. KOBOTARIAN, Nabi (2015), *Tebriz Âşıklık Geleneğinde Destan Söyleme*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayınlanmamış doktora tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ocak 2015, 910 sayfa.

kimsenin ne yazdığını anlamaması konu edilmiştir. Dört şiirde ise yönetime yapılan övgülerin konu edildiğini görmekteyiz. Bir şiirin de İran-İrak savaşı konu edilmiştir.

Dede Korkut Dergisi'nde Farsça şiirlerin başlıkları sayılara göre şu şekildedir:

“**Pir-i Farzane**²⁶”, H. Babek, sayı 11, s. 5. “**Košte şode Der Rahe İman**²⁷”, Mehmed Ali Recayi, Farsça, sayı, 16, s. 33. “**Pir Delavere Ma**²⁸”, Nasir, Farsça şiir sayı, 18-19, s. 28. “**Mantek Ma Mantek-ı Sorh Kerbelast**²⁹”, Farsça, sayı 20, s.28. “**Perçem Sebz Giyam**³⁰”, İsmail Kulu Nejad, sayı, 20, s. 40, **Sohrabinejad** “**Ve'ttin Ve'zzeytun**³¹,” Mehmedriza, sayı 20, s.40.

Dede Korkut Dergisinin yayın ilkeleri Türk milli benliği üzerine kurulu olduğu için Türk dünyasından şiirlere de yer verdiğini görmekteyiz. Irak Türkmenleri, Kazakistan, Türkiye ve Türkmenistan'dan şiir örnekleri çeşitli sayılarda verilmiştir. Dergide bu şiirlerin adı, yazarı sayılarına göre şu şekildedir:

“**Gardaşıma**”, Mustafa Mirzayev, sayı 14, s. 32 (Kuzey Azerbaycan). “**Apağ Kızın Neğmeleri**”, Kadir Mirzeliyev sayı, 20, s. 6 (Kazakistan) / “**Qoymaram**”, (Tevfik Fikret), Hemid Telimhanlı, sayı, 2, s. 10. (Türkiye) / “**Unutma**”, Esrar Dede, sayı 6, s. 8 (Türkiye) / “**Amerika**”, Cahit Külebi sayı 11, s. 25 (Türkiye) / “**Sevdim Azerbaycanı**”, Nazar, sayı, 2, s. 32 (Türkmenistan) / “**Azerbaycan'a Şiir**”, Khamis, sayı, 9-10, s. 15 (Küba).

2.1.3. Düz Yazılar

2.1.3.1. Makaleler

Dede Korkut Dergisi'nde karşılaştığımız bir diğer yazı türü makaledir. Sayı bakımından en çok görülen makaleler kültürel, tarihi, eleştiri ve diğer konularda

²⁶. پير فرزانه : Bilgin İhtiyar.

²⁷. كشته شده در راه ایمان : İmanı Yolunda Ölen.

²⁸. پير دلاور ما : Bizim Kahraman Pirimiz.

²⁹. منطق ما منطق سرخ كربلاست : Bizim Mantığımız Kербela'nın Kanlı Mantığıdır.

³⁰. پرچم سبز قیام : Kıyamın Yeşil Bayrağı

³¹. والتین و الزیتون : Kur'an ayetlerinden dir.

yazılmıştır. Derginin ilk sayısından itibaren her sayısında en az bir makaleye yer verilmiştir.

TDK sözlüğüne göre makale; *Bilim, fen konularıyla siyasal, ekonomik ve toplumsal konuları açıklayıcı veya yorumlayıcı niteliği olan gazete veya dergi yazısıdır*. Makale, belirli bir konuda bir görüşü, bir düşünceyi savunmak ve kanıtlamak için yazılan yazı türüne denir.

Makaleler bölümünde derginin yayın ilkeleri esasında en çok tarihi ve kültürel makalelere yer verilmiştir. Dede Korkut Dergisi'nin çıktığı dönemler İran'da Azerbaycan milli şurunun yükselme dönemlerine denk gelmektedir. Devrimden sonra siyasi özgürlük esintilerinden biri de Tebriz'de Şeriatmedari Hareketi'ydi. Fahir Armaoğlu "20.Yüzyıl Siyasi Tarihi" adlı eserinde devrimde Azerbaycan Türklerinin rolünü şu şekilde anlatmaktadır:

"Şah'ın devrilmesinde Azeri Türkleri ile liderleri Ayetullah Şeriatmedari'nin mühim rolü olmuştur. Azeri Türklerinin çoğunluğu Şii idi ve Şeriatmedari, dini kıdem bakımından Humeyni'den önce gelmekteydi. Bu sebeple, daha ilk günden itibaren Humeyni Şeriatmedari 'den çekinmiş ve bunun neticesi olarak da, iki lider arasında sürtüşmeler başlamıştır. Şeriatmedari, Şii din adamlarının merkezi hükümette bu derece aktif rol almalarının karşısındaydı. Bu görüş ayrılıkları şiddetlenince, Azeri Türkleri daha organize hale gelmek için Müslüman Halkın Cumhuriyetçi Partisi'ni kurdular. Bundan sonra Humeyni ve Devrim Muhafızları ile çatışmalar daha da şiddetlendi. 1979 Aralık ayında yapılan anayasa referandumunu Azeri Türklerinin yüzde 80'inin boykot etmesi üzerine Humeyni taraftarları Şeriatmedari'nin Kum'daki evine saldırdılar. Tebriz'de de Devrim Muhafızları saldırılara başladılar ve çatışmalar iyice şiddetlendi. 1980 Ocak ayında da devam eden bu çatışmalar sonunda Devrim Muhafızları, Müslüman Halkın Cumhuriyetçi Partisi'nin Tebriz'deki genel merkezini bastılar ve birçok kişiyi öldürdüler. Bunun üzerine Parti dağıtıldı ve Şeriatmedari de Humeyni ile mücadeleyi gevşetti. Mamafih, 1981 yılı içinde Tebriz'de zaman zaman çatışmalar eksik olmadı. 1982 yılında da Şeriatmedari göz hapsine alındı." Daha sonra Şeriatmedari öldürüldü ve onun taraftarları tamamıyla siyasi sahneden silindi.

Dergide yer alan makalelerin başlığı ve yazarı sayılarına göre şu şekildedir:

"**Azerbaycan'a Basqına Gələnlərə İbrət**", Firiydun Hasarlı, sayı, 1, s. 12-13. "**Markopolo Azərbaycan'da**", sayı, 1, s. 21. "**Zeyneb Paşa İsyanı Təbriz'də**", H. Ulduz, sayı, 1, s. 30-34. "**Dede Qorqud Kimdi**", İsimsiz, sayı, 2, s. 1. "**Türk ve Azərbaycan Esatirleri**", H. Alpamış, sayı, 2, s. 4-5. "**Cevanşir Himasəti**", H. Ulduz,

sayı, 2, s. 8-9. **“Rıza Xan’ın Diktatörlük Devrində Azərbaycan”**, İsimsiz, sayı, 2, s. 11-13. **“Kadim Azərbaycan Dili və Edebiyatı Haqqında Bir Nəçə Söz”**, Cefer Handan, sayı, 2, s. 13-14. **“Oğuz Xan Kimidi”**, İsimsiz, sayı, 2, s. 15. **“Azərbaycan və Türk Esatiri: Sarı Gülbaş”**, H. Alpamış, sayı, 3, s. 4. **“Azerbaycan Dili ve Edebiyatı”**, Cefer Handan, sayı, 3, s. 5. **“Azərbaycan Edebiyatı Muxtəsəri”**, Ali Afşar, Mirza İbrahimof, sayı, 3, s. 6. **“Azərbaycan Dilinin Xainləri Kesrevizm, Karengizm”**, İsimsiz, sayı, 3, s. 36. **“Türk Esatirlerinden Manas”**, H. Alpamış, sayı, 4-5, s. 6-7. **“Abbas Tufarganlı, Azərbaycan Âşıklarından”**, H. Babek, sayı, 4-5, s. 12-13. **“Azerbaycan Dilinin Durumu Orta Asırda”**, M. Kerimi, sayı, 4-5, s. 14-15. **“Dede Qurqud’un Yaranması Haqqında”**, Hemid Telimhanlı, İlmeddin Alibeyzade, sayı, 6, s. 2-3. **“Azərbaycan Silsilelerinden Qutlar”**, H. Ulduz, sayı, 6, s. 10-11. **“İraq Türkləri”**, M. Nikabi, sayı, 6, s. 20-21. **“Azerbaycan Mecellesi”** Baku 1980”, Prof. Mirza İbrahimof, sayı, 6, s. 26. **“Abbas Tufarganlı, Azərbaycan Âşıklarından”**, II. Bölüm, H. Babek, sayı, 6, s. 28. **“Qaracığ Çoban”**, H. Alpamış, sayı, 7, s. 6. **“Dede Qurqud’un Yaranması Haqqında”**, II. Bölüm, Hemid Telimhanlı, İlmeddin Alibeyzade, sayı, 7, s.10-11. **“Hz. Muhammed və Âşıklar”**, H. Ulduz, sayı, 7, s. 22-23. **“Azərbaycan Türk Esatiri Dəli Dümür”**, H. Alpamış, sayı, 8, s. 4-5. **“Azerbaycan Milli Qahramanlarından Atropat”**, Rıza Bağban, sayı, 8, s. 14-16. **“Erməni Edebiyatı”**, H. Ulduz, sayı, 8, s. 35-36. Yaqub Mahmudzade. **“Onlara denə”**, Sayı, 8, s. 38, İsimsiz. **“Azərbaycan və Türk Esatirlerindən, Deli Dümür”**, H. Alpamış, sayı, 9-10, s. 4-5. **“Yurdumun Tiyatır Dünyası”**, Hemid Telimhanlı, sayı, 9-10, s. 18-19. **“Kolonel Məhəmməd Təgi Xan Pesyan”**, M. Nikabi, sayı, 9-10, s. 28-29. **“Türklerin Dini İslamdan Öncə”**, Abbas İşraki, sayı, 9-10, s. 38-39. **“Oğuz Elləri”**, Ağçaylı, sayı, 9-10, s. 42-43. **“Necə Cinə İtiqad Gətirdim”**, Tosbağa Cavad, sayı, 11, s. 6-7. **“Azərbaycan’da Feodalizm Aleyhinə kaçaklar Nehzəti”**, H. Parlar, sayı, 11, s. 22-23. **“Babek, Birinci Bölüm”**, Urmulu Habib, sayı, 11, s. 32-33. **“Türk Dilli Halqların Esatirlərindən, Batır Ötegən”**, H. Alpamış, sayı, 12, s. 14-15. **“Kitablar Tonqallarda Yandı”**, Balaş Azeroğlu, sayı, 12, s. 30-31. **“Yeni Şeirini Temelini Qoyanlar”**, Yahya Şeyda, sayı, 13, s. 42-43. **“Terbiz ya Tebriz”**, Urmulu Habib, sayı, 13, s. 47. **“Ergənəkon Destanı”**, Yılmaz Öztuna, sayı, 15, s. 21-22. **“Gilek Edebiyatı”**, İsimsiz, sayı, 15, s. 38-39. **“Oğuz Xan”**, H. Ulduz, sayı, 17, s. 2-4. **“Oğuz Nəbi”**, H. Ulduz, sayı, 17, s.3-4. **“Ahmet Refik’den çeviri, Orta Asya və Türk Milletləri”**, Asgar Fardi, sayı, 17, s. 38-39. **“Oğuz Nəbi”**, H. Ulduz, sayı, 18-19, s. 4-5. **“Şeir və Şairlik H. Muhemmed in**

Bakışından”, İsimli, sayı, 18-19, 10-12. **“Neimi ve Hurufilik”**, Murtuz, sayı, 18-19, s. 23-24. **“Azərbaycan’da İlk Gazete”**, Samed Serdari Niya, sayı, 18-19, s. 25-27. **“Ahmet Refik den çeviri, Orta Asya ve Türk Milletleri”**, Asgar Fardi, sayı, 18-19, s. 34-35. **“Oğuz Nəbi”**, H. Ulduz, sayı, 20, s. 4-5.

2.1.3.2. Hikâyeler

Hikâye, insan yaşamının bir bölümünü, yer ve zaman kavramına bağlayarak ele alır. Hikâyede olay ya da durum söz konusudur. Hikâyelerde düşündürmekten çok, duygulandırmak ve heyecandırmak esastır. Hikâyeler, gerçek ya da düş ürünü bir olayı kısa şekilde anlatır.

Dede Korkut Dergisi’nde çeşitli konularda hikâyeler görmekteyiz. Milli konulu hikayeler toplumun milli şuurunu canlı tutma ve milli benliği koruma amacını gütmektedir. Dergide en çok işlenen konulardan biri milli düşünce ve milli duygu olmuştur. Dede Korkut Dergisi’nde bulunan hikâyelerde milli kahramanların ve milli öğelerin konu edildiği tespit edilmiştir.

Dede Korkut Dergisi’nin toplam 20 sayısında 21 hikâye bulunmaktadır. Hikâyelerin adı ve yazarı sayılara göre şu şekildedir:

“Mən İnsanam, Dili Kəsilmış Qoca”, sayı, 1, s. 4-6, Sohrab Tahiri. **“Həcər Xanım’ın Xatirəsi”**, sayı, 3, s. 24, Velioğlu. **“Batil”**, M. Nikabi, sayı, 6, s. 27. **“Arzu ve Kamber Destanı”**, sayı, 7, s. 27, İsimli. **“Bağrı Qan Dağı”**, sayı, 7, s. 28, H. M. Savalan. **“Bizim Millet Yuxluyub”**, sayı, 12, s. 4-5 Yorgan Ali. **“Yonca Yiyip Meşrute Alan Günlerimizden Hatıra”**, Tosbağa Cavad, sayı, 12, s. 10-11. **“Rehman Dede”**, sayı, 12, s.13, İsimli. **“Seydi Destanı”**, sayı, 12, s. 16-17 Ağçaylı. **“Oğuz”**, sayı, 12, s. 20-22 H. Alpamış. **“Küçede Doyuş”**, sayı, 13, s. 18-20, Bacadan Baxan. **“Kaban Diş Ahmed”**, sayı, 13, (şiir), s. 34-35, Yorgan Ali. **“Uşgun”**, sayı, 14, s. 4-6, Dilcuysi. **“Yoxa qələm işləməz”**, sayı, 15, s. 6-7, Yorgan Ali, Cavad Nere. **“Supurgəçi ve Kopen”**, sayı, 16, s. 7, Cüce Bağır. **“Rüstəm Faytuncu”**, sayı, 16, s. 13, Aliriza. **“Kopen Oğrusu”**, sayı, 16, s. 20-25, H. Tepegöz. **“Oldu var Döndü Yox”**, sayı, 17, s. 10-13, Yorgan Ali. **“Eshab-i Kəhf Yuxusu”**, sayı, 17, s. 26-28, Mehmed Ali Ocakverdi. **“Elo Elo Dede Kurkut”**, sayı, 18-19, s. 18-19, Dede Kurkut Dergisi. **“Yorqan Ali’nin Cibhə Ehvalatı”**, sayı, 20, s. 20-22, Ağçaylı.

2.1.3.2.1. Âşık Hikâyeleri

Milli öğeleri taşıyan bir diğer husus ise âşık destanları veya hikâyeleridir. İran'da âşıkların söylediği hikâyelere destan adı verilmektedir.

İran Türkleri arasında sözlü edebiyatın geniş bir yeri olduğu bilinmektedir. Bu sahada deyimler, atasözleri, masal ve hikâyeler oldukça yaygındır. Özellikle âşıkların söylediği hikâyeler derlenerek yazılı edebiyata aktarılmaya başlanmıştır.

Tebriz âşıklık geleneği ve âşık edebiyatı konusunda Nabi Kobotarian (Azeroğlu) yüksek lisans ve doktora tezi hazırlamış ve on beş Âşık hikâyesini derleyip yazıya aktarmıştır. Bu derlemelerden Şikari Destanı ve Tufarganlı Abbas ile Gülgez destanını kitap şeklinde getirmiştir.³² Milli edebiyatın önemli yapıtı olan destan ve hikâyeler ozanların halefi sayılan âşıklar tarafından günümüze ulaştırılmaktadır. Bu hikâyeler Türkçenin arı kullanımının yanı sıra kültürel kodlarımızı da içinde barındırmaktadır.³³

Dede Korkut Dergisi'nde hikâyeler içinde âşıklardan derlenen hikâyeler de görülmektedir. Bu hikâyelerin bazıları ilk defa yazıya geçirilmiştir.³⁴ Ağçaylı'nın derlediği ve 12. Sayıda yayınlandığı "Seydi Destanı" Urmiye âşık muhitinde görülen âşık destanlarımızdandır. Ağçaylı ayrıca İran'da ilk defa derlenen Arzu ile Kamber hikâyesini de Dede Korkut Dergisi'nde yayınlamıştır.³⁵

Dergide toplam iki tane âşık hikâyesi derlenip yayınlanmıştır. Bu hikâyeler adı ve yayınlandığı sayılara göre şu şekildedir:

³². Bkz. KOBOTARIAN, Nabi (2013), *Tebriz Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı*, Adana: Karahan.

KOBOTARIAN, Nabi (2013), *İran Azerbaycanı Âşık Destanları I, Şikâri Destanı*, Ankara: TDK yayınları.

KOBOTARIAN, Nabi (2015), *Tebriz Âşıklık Geleneğinde Destan Söyleme*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayınlanmamış doktora tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ocak 2015, 910 sayfa.

³³. age.

³⁴. Seydi Hikâyesi Ağçaylı tarafından derlenip ilk defa dergide yayınlanmıştır.

³⁵. "Arzu ve Kamber Destanı", Ağçaylı, sayı, 7, s. 27.

“Arzu ve Kamber Destanı”, Ağçaylı, sayı, 7, s. 27. “Seydi Destanı”, Ağçaylı, sayı, 12, s. 16-17.

2.1.3.3. Anı Yazıları (Hatıra Yazısı)

TDK sözlüğü anıyı şu şekilde tanıtmaktadır: *Geçmişte yaşanmış çeşitli olaylardan belleğin sakladığı her türlü iz, hatıra*. Buradan yola çıkarak anı yazısının geçmişte yaşanmış olayları bellekten yazıya aktaran bir tür olarak açıklayabiliriz.

Dede Korkut Dergisi’ndeki anı yazıları daha çok milli şuuru olan kişilerin şah döneminde yaşadıkları azap eziyetleri ve hapisanelerde çektiği işkenceleri konu edinmiştir. İran-İran savaşı anıları bir diğer konu olarak göze çarpmaktadır M. Güloğlan’ın “Kadınlar Hemasesi”, 8. sayında “Tenteneli Kanlı Şehir Hemasesi”, sayı, 9-10, s. 30-31, bu konu işlenmektedir.

“**Qaranquş Hatırası**”, H. Ulduz, sayı, 3, s. 20. “**Kadınlar Hemasesi**”, sayı, 8, s. 33, “**Kan Namazı**”, sayı, 11, s. 30, Asgar Fardi. “**İrak Pilotu**”, sayı, 15, s. 4, At Yusuf. “**Cebhe Fatma Kor**”, sayı, 15,, s. 5, Geçi Kerim. “**O olmasın Bu Olsun**”, sayı, 20, s. 24, Cüce Bağır. “**Şehidler için**” , sayı, 20, s. 25, Dede Kurkut Dergisi. “**Şehidler Konulu metin**”, sayı, 20, s. 28, İsimsiz.

Aşağıda H. Ulduz imzasıyla Karankuş Hatırası adlı şiir verilmektedir. Şiir Kızıl Kale hapisanesinde 1351/ 1972 yılında yazılmıştır.

“Karankuş Hatırası”

Kaçtım kaçtım ha kaçtım,	kaçtım dağları aştım,
Ben kaçırdım kabakta,	kara haber uzakta,
Kara haber gelirdi,	yel tek esim esirdi,
Gördüm bana az kalır,	gamlı sazı gam çalır,
Dağdan yere atıldım,	derelece yayıldım,
Derede oldum darı,	gizlede birce tarı,
Kara haber kuş oldu,	geldi bana tuş oldu,
İstedi çatsın bana,	kara söz atsın bana,

Kanat geldi kuş oldum, güzel karanguş oldum,
Kanatlandım uçmaya, derelerden aşmaya,
Kara haber kuş oldu, kapkara baykuş oldu,
İstedi çalsın beni, yerlere saldın meni,
Sel oldum bağlar aşım, binbirce dağlar aşım,
Kara haber sedimiş, yol üstün kesmişimiş,
Ben özümü gözledim, bu işlere dözmedim,
Dedim gerek dayaanmak, gözü açıp uyanmak,
Gelip sedde çatanda, daşlarına batanda,
Yüce sesle sesledim, gönlümde gam besledim,
Kara haber söz açtı, ayrılıktan danıştı,
Dedi bilir [mi]sin Yaşar? Gam gam üst[ün]e gam,
Sorursun bir ne olup? dost dönüp düşman olup,
Araz boğdu Samad'i, Da[hi] kalmadı eseri,
Köyneğin ben getirdim, anasına yetirdim,
Kan köyneği benzemiş, ana nice dözmemiş,
Aldı vurdu ağaca, ses saldı her bucağa,
Araz boyu kaçırdı, köyneğinden kan damlırdı,
Kaça kaça terleyip, uca sesle seslenip,
Kan bayrağı kaytarırım, Araz üst[ün]e atarım,
Demir kapı hisarlar, tekmelerle açarlar,
Zülmkarlar ya şahlar, boğazından asılar,
Açılacak dilimiz, zafer çalar elimiz,
Ben işitip dönmüşdüm, yolda seni görmüşdüm,

Hak sözünü o açtı, gözlerim doldu taşı,
Telesirdim kaçmağa, yıldızlarla ağlaşmağa,
Ağ kuşları çağırdım, nefes varken bağırdım,
Dedim gelin a kuşlar, ürke dolup kan ağlar,
Kanat verin siz bana, uçum gedim Tebriz'e,
Kuşlar beni getirdi, yıldız gile yetirdi,
Gördüm Yıldız farş tokurr, Şirin dilde şiir okur,
Samad bize konuldu, ilimize dayakdı,
Dedim Yıldız ağladım, üreğimi dağladım,
Yıldız kaçtı yanıma, Ot düştü od canıma,
Söyledi Yaşar, Yaşar, neden gözden kan damlar,
Kaharlanıp ağladım, gözlerimi bağladım,
Dedim Yıldız bilir[mi]sin, gözümde yaş silersen,
Hiç sorarsın ne olup, dos[t] dönüp düşman olup,
Damad emi boğuldu, araz üste koyuldu,
Yıldız baktı gözüme, kan yaş geldi gözüme,
Farş bıçağı elinde, dedi yalan söz deme,
Samad gelir Tebriz'e, bizi azad eyliye,
Depe vurdu farşlere, dokunmuş o işlere,
Farş boyluğu kırıldı, farşler bir bir yırtıldı,
Arbab aksi yayıldı, Samad aksi nakş oldu.

H. Ulduz, Kızıl Kale (Hapishanesi) 1351/ 1972.

2.1.3.4. Röportajlar

Konusu bir soruşturma, araştırma olan gazete veya dergi yazısı olan röportajlar³⁶ Arapça musahabe karşılığını vermektedir.

Dede Korkut Dergisinin 20 sayısında toplam 6 röportaja yer verilmiştir. Bunların biri iki bölümde diğerleri tek sayıda yer almaktadır. Dergide geçen röportajların adı ve sayıları şu şekildedir:

“**Kahraman Hatibi İle Musahibe**”, Dede Korkut Dergisi, sayı, 8, s. 14. “**Abbas Emmiyle Görüş**”, İsimlessiz, sayı, 11, s. 14-15. “**H. Ulduz İle Roportaj**”, I. Bölüm, İsimlessiz, sayı, 12, s. 6-7. “**H. Ulduz İle Roportaj**”, II. Bölüm, İsimlessiz, sayı, 13, s. 6-7. “**Araz Murad Arkı, Türkmen Bakışlarından**”, İsimlessiz, sayı, 14, s. 2-3. “**Telimhanlı Hemid**”, İsimlessiz, sayı, 14 s. 14-15. “**Settar Sogi Savcı, Türkmen Şairi**”, Dede Korkut Dergisi, sayı, 17, s. 20-23.

Bu musahabelerin biri de Türkmen şairi Settar Sovgi ile olmuştur. İran Türkmenlerinden olan Settar Sovgi şiirde “Savcı” mahlasını kullanmaktadır. Türkmen şairi Savcı, şah döneminde Türkçe şiir yazdığı için hapse düştüğünü ve orada işkence gördüğünü anlatmıştır.

2.1.3.5. Çocuk Edebiyatı

Demirel, Çeçen vd. (2010) çocuk edebiyatını; “çocuğun gelişim özelliklerini dikkate alan, onların hayal dünyalarına hitap eden, onların anlama, kavrama ve yorumlama yeteneklerine katkıda bulunan, onları eğlendiren yazılı ve sözlü eserlerin bütünüdür şeklinde tanımlamıştır.”

Çocuk edebiyatı ve çocuklara anlatılan hikâyeler, çocukların zihin güçlerini geliştirir. Azerbaycan Türkçesiyle çocuklara ana dillerinde yazılan şiirlere Dede Korkut Dergisi’nde çokça yer verilmiştir. Bunun esas amacı Azerbaycan Türkçesini çocuklara öğretmek olmuştur.

Milli konuların başında dil ve kültür geldiği için Dede Korkut Dergisi’nde çocukların ana dili öğrenime hassasiyetlerini görmekteyiz. Birçok sayıda çocukların şiirlerine yer verildiğini görmekteyiz.

³⁶. TDK sözlüğü

Dede Korkut Dergisi'nde çocuk edebiyatı ile ilgili yazıların adı, sayısı ve yazarları şu şekildedir:

“**Uşaq Bahçesi**”, sayı, 3, s. 9, Hesən Mecidzadə (Savalan). “**Uşaq Hikayesi, Oğlan-İt-Şah**”, sayı, 4-5, s. 17, İsimli. “**Dede Korkut Balaları**”, sayı, 6, s. 24, B. Elçin. “**Tülkü ile Karga**”, sayı, 6, s. 25, H. Muallim. “**Dede Korkut Balaları**”, sayı, 7, s. 4, B. Elçin, M. Ataiyye, Süleyman Salis. “**Tüfəng**”, sayı, 7, s. 13, Ağçaylı. “**Yaşar**”, sayı, 9-10, s. 22-23, Murtaza Aslan. “**Selam Sene İkinci**”, M. Şami, sayı, 13, s. 14-15. “**Bulağ Efsanesi**”,bn h jy y y ygşç Mirzali Hüseyinzadə, sayı, 14, s. 10-11.

2.1.3.6. Haber, Duyuru

Dede Korkut Dergisi'nin ana amaçlarından biri de kültürel faaliyetlerini dergide yansıtmasıydı.³⁷ Haber ve duyuru kısmında gördüğümüz yazılar Tebriz ve Azerbaycan'da olan kültürel olayları yansıtmakla kalmamış diğer şehirlerden de haberlere yer vermiştir. İran'ın Gilan Şehrinde bir başka derginin yayın hayatına başlamasının derginin on birinci sayısında verildiğini görmekteyiz.

Dede Korkut Dergisi'nde o dönem çıkan bu haberler bugün bizim için bir tarih sayfası gibi önümüzde durmaktadır. Bu haber ve duyurularda diğer dergilerin çıkışı ve kapanması vakıa olarak değerlendirilmektedir. Bu duyuruların en önemlilerinden İnkilab Yolunda Dergisi'nin yayın hayatına başlaması (sayı 4-5 sayfa 9), Ülker Dergisi'nin yayına başlaması (sayı, 7, s. 34) ve Ulduz Gazetesi'nin çıkması”, (sayı, 7, s. 37) ve yayın hayatına başlama haberidir.

Dergide yer alan haber ve duyurular sayı ve sayfalarına göre şu şekildedir:

“**Şairler Meclisi**”, sayı, 1, s. 9, H. Ulduz. “**Şairler Meclisi**”, sayı, 2, s. 27, İsimli. “**İnkilab Yolunda Edebi Siyasi Mecmua Çıxacaq**”, sayı, 4-5, s. 9, İsimli. “**Tebriz İnkilab Mehkemesinden**”, sayı, 4-5, s. 18-19, Dede Korkut Dergisi. “**Duyuru, (İlk Türkçe Film İçin Oyuncu Daveti)**”, sayı, 4-5, s. 23, Dede Kurkut Dergisi. “**Dergiye Yardım**”. sayı, 6, s.1, Dede Kurkut Dergisi. “**Şairler Meclisi**”, sayı, 6, s. 4, Dede Kurkut Dergisi. “**Tebriz'de Tiyatro**”, sayı, 6, s. 6-7, Dede Kurkut Dergisi. “**İnkilab**

³⁷. 11.07.2018 tarihinde Sayın Feyzullahi ile görüşmemizde belirtmiştir.

Günlerinden ...”, sayı, 7, s. 1, M. Ganlıgol. “**Ülker Dergisi’nin Yayınlanması**”, sayı, 7, s. 34, Dede Kurkut Dergisi. “**Ulduz Gazetesi Yayınlandı**”, Sayı”, sayı, 7, s. 37, Dede Kurkut Dergisi. “**Âşıklar Programı**”, sayı, 8, s. 12-13, Hemid Telimhanlı. “**Damun Gazetesi yayına Başladı**”, sayı, 11, s. 8, İsimsiz. “**Kardaş Sesi**”, sayı, 11, s. 36, İsimsiz. “**Genceli Muallim İçin**”, sayı, 20, s.39, Dede Kurkut Dergisi.

2.1.3.7. Folklor Yazıları

Folklor yazılarında Azerbaycan’ın kültürel ananeleri, gelenek ve göreneklerine yer verilmekteydi. Azerbaycan kültüründe yılın ahir çarşambası gelenekleri derginin sekizinci sayısında yer almaktadır:

Atıl Batıl Çerşembe adlı yazıda yılın son çarşambaları Haberçi Çarşamba, Küle Çarşamba, Kara Çarşamba ve Ahir Çarşamba olarak adlandırılmıştır. Haberçi Çarşamba Nevruz Bayramının geleceğinin habercisidir. Küle Çarşambada koyunlar kırpılır. Kara Çarşamba evlerde bayram temizliği olan çarşambadır. Ahir Çarşambada ise akşam ateş yakılıp üzerinden atlanır. Ertesi sabah hayvanların üzerine su serpilir.

“**Atıl Batıl Çerşembe**”, (Folklor), sayı, 8, s. 7, Dede Kurkut Dergisi.

2.1.3.8. Şair Tanıtımı

Derginin kültürel faaliyetlerinin biri de Türkçe şiir yazar kişileri tanıtmak, onların şiirlerine yer vermek olmuştur. Azerbaycan klasik şairlerinden Mesihî, Çoban Habibi gibi usta şairler ilk defa bu dergi vasıtasıyla tanıtıldı. Bunun yanı sıra Türk dünyası şairlerinden Mahtumkulu Firagi, Hicri Dede, Anadolu sahasından Pir Sultan Abdal ve Özbek şairi Fırkati ile defa İran coğrafyasında tanıtılan Türk dünyası şahsiyetlerinden olmuştur.

Dergide şair tanıtımıyla ilgili yazıların adı ve yazarı şu şekildedir:

“**Mutarakki Edebiyatımızdan Hambal**”, sayı, 2, s. 18-19, M. Nikabi. “**Klasik Ulduzlarımızdan**”, sayı, 3, s. 14, İsimsiz. “**Azerbaycan Klasik Şairlerinden, Mesihî**”, sayı, 3, s. 22, M. Kerimi. “**Türk Şairlerinden Pir Sultan Abdal**”, sayı, 4-5, s. 10-11, H. Ulduz. “**Klasik Edebiyatımızdan, Çoban Habibi**”, sayı, 4-5, s. 22-23,

M. Kerimi. “**Romantik Edebiyatımızdan Muhammed Hadi**”, sayı, 7, s. 14-15, Mir Ahmed. “**Şair Hebib Farşbaf**”, sayı, 8, s. 30-31, Ağçaylı. “**Türkiye şairlerinden Cahid Külebi**”, sayı, 11, s. 25, B. A. “**Hicri Dede, Kerkük Türkmen Şairi**”, sayı, 12, s. 26-27, Sanan Said. “**Türkmen Halk Şairi Muhammed Veli Kemine**”, sayı, 13, s. 24-25, Hemid Parlar. “**Hemid Mehemed Zade Şiirleri**”, sayı, 14, s. 22-23, M. Nikabi. “**Arif Tebrizi**”, sayı, 14, s. 30-31, M. Kerimi. “**Türkmen Halk Şairimehtum Goli Feragi**”, sayı, 14, s. 36, Hemid Telimhanlı. “**Özbek Edebiyatından Fırkati**”, sayı, 15, s. 22-23, Aydın. “**Balaş Azeroğlu**”, sayı, 16, s. 26-28, M. Nikabi. “**Azerbaycan Şairlerinden Andalib Karacadağı**”, sayı, 20, s. 38-39, Dede Kurkut Dergisi.

2.1.3.9. Âşık Tanıtımı

Âşıklar Türk kültürünün en önemli kolunu oluşturmaktadırlar. Âşıklar Türk dilini temiz ve arı kullanarak nesilden nesile halkın arasında destanlarıyla, mahnılarıyla bir şekilde kültür elçisi görevinde olmuşlar (Kobotarian, 2008). İran Türklerinde de âşıklar kültür elçileri olarak toplumda görevlerini sürdürmektedirler.

Ozan/bahşi/âşıklar, devamlı Türk dilini konuşarak ve kullanarak, eserlerini Türkçe oluşturarak, düğün ve şenliklerde kısacası bütün faaliyetlerinde Türk dilini kullanmakla, İran Türklerinin millî kimliklerinin korunması ve gelişmesinde en önemli rolü üstlenmektedirler. Onlar yolluksuz, yevmiyesiz, bineksiz, taşıtsız, köy, şehir, yayla, kasaba, oba, oymak dolaşarak Türk dilinin tebliğcisi olmuşlardır. Bununla Türk dilinin gelişmesine, yaygınlaşmasına dolayısıyla Türk millî kimliğinin korunmasına büyük hizmet etmektedirler (Kafkasyalı, 2002).

Tebriz ve İran âşıkları Dede Kurkut Dergisi’nde ilk sayılardan itibaren göze çarpmaktadır. Bu âşıklar hem eski dönemde yaşayan, hem de muasır âşıklarından olmuşlardır.

Dergideki âşık tanıtımı yalnız İran Türkleriyle kalmamış, Türkiye (Âşık Veysel, Âşık Ehsani), Kazakistan (Âşık Cumbul Cabayev) gibi Türk dünyası âşıklarına da yer verilmiştir. Bu yönüyle derginin genel yayın politikasının Türk birliği olduğu kanısına varabiliriz.

Derginin altıncı sayısında Sarı Âşık hakkında bilgiler verilmektedir. “XVII. yüzyılda Güney Azerbaycan’ın Karadağ bölgesinde doğup büyüyen ve Türk âşıklık geleneğine bu bölgeden katılan Sarı Âşık, bir nevi kelimelerle her biri bir sanat harikası olan yüzlerce bayatı/hoyrat/mani yazmıştır. Onun manileri sadece âşıklar yok, seçkin insanların da dilinde olmuştur. Türk dünyasının en ünlü mani ustası olma ününe kavuşan Sarı Âşık, Türkçe’nin anlam ve anlatım gücünü dünyaya göstermiştir.”

“**Âşık Besti Hanım**”, sayı, 2, s. 28, H. Ulduz. “**Âşık Hamayıl Hanım**”, sayı, 3, s. 18, İsimli. “**Azerbaycan Âşıklarından Sona Hanım**”, sayı, 3, s. 26, İsimli. “**Azerbaycan Âşıklarından Aşk Nabat**”, sayı, 4-5, s. 3, İsimli. “**Sarı Âşık**”, sayı, 6, s. 19, H. M. Savalan. “**Muasir Türkiye Âşıklarından Âşık Ehsani**”, sayı, 7, s. 17, Dede Korkut Dergisi. “**Âşık Kurbanı**”, sayı, 8, s. 22-23 Rıza Orman. “**Âşık Sayad Neva**”, sayı, 9-10, s. 24-26, H. Ulduz. “**Âşık Valeh Sayı**”, 11, s. 12-13, Rıza Orman. “**Âşık Cambul Cabayef**”, sayı, 11, s. 20-21, H. Ulduz. “**Hasta Kasım**”, sayı, 13, s. 8, Rıza Orman. “**Türkiye Muasir Âşıklarından Âşık Veysel**”, sayı, 14, s. 34-35, Ağçaylı. “**Âşık Hüseyin Cavan**”, sayı, 15, s. 14, İsimli. “**Âşık Beşir**”, sayı, 17, s.2, Dede Korkut Dergisi. “**Âşık Kaşem**”, sayı, 20, s. 14-16, Dede Korkut Dergisi.

2.1.3.10. Sanatkâr Tanıtımı

Bu başlık altında dergide İran ve Azerbaycan (Kuzey Azerbaycan)’dan önemli şahsiyetlerin kişiliği ve hayat hikayelerine yer verilmiştir. Azerbaycan Cumhuriyeti’nden Mirza İbrahimof, Polat Bülbül, Talibof ve Bulut Umut’un tanıtımına yer verilmiştir.

Dergide bu başlık altındaki yazılar sayı ve sayfalarına göre şu şekildedir:

“**Azerbaycan Ressamlarından Bulut Umut**”, sayı, 3, s. 10, İsimli. “**Azerbaycan Artistlerinden Qamer Xanım**”, sayı, 6, s. 5, İsimli. “**Ustad Necibi**”, sayı, 6, s. 17, Dede Korkut Dergisi. “**Dadaşoğlu**”, sayı, 8, s. 53, İsimli. “**Mirza İbrahimof’un Doğum Günü**”, sayı, 13, s. 4-5, M. Efham. “**Mirza İbrahimof’un Doğum Günü**”, sayı, 14, s. 8-9, M. Efham. “**Prof. Bülbül Tanıtımı**”, sayı, 14, s. 25, Hemid Gündüz. “**Talibofun Tanıtımı**”, I. Bölüm, sayı, 18-19, s. 14-15, Mir Ali Menafi. “**Talibofun Tanıtımı**”, II. Bölüm, sayı, 20, s. 9-11, Mir Ali Menafi.

2.1.3.11. Kitap Tanıtımı ve Tenkidi Yazılar

Kitap tanıtımı bölümünde, Tebriz ve İran’da çıkan kitapları tanıtarak Dede Korkut Dergisi kültürel misyonunu yerine getirmiştir. Tanıtılan kitapların içinde şah döneminde hapisanede olan hatıralar, dini kitaplar, muasır şairlerin yeni kitapları ve Irak Türkmenleri arasında çıkan kitapları görmekteyiz.

Derginin on dördüncü sayısında “**Hop Hop Name Irak Yurdunda**” adlı yazıda Mirza Ali Ekber Sabir’in şiir kitabının Irak Türkmenleri arasında Kerkük’te bulunduğu haberi verilerek Azerbaycan ve Irak Türkmenleri arasında kültürel bağa vurgu yapılmaktadır. Bu yazıda Irak Türkmenleri arasında çıkan “Yurt Gazetesi” ve “Kardaşlık Sesi Dergisi” de tanıtılmaktadır. Bu dergi ve gazetelerde de Sabir’in şiirlerle yer verildiği belirtilmiştir.

Derginin çıkış amaçları arasında Türk diline edebiyatı ve kültürüne hizmet bu bölümde de vurgulanmaktadır. Türkçe şiir kitaplarını tanıtarak, yazarlara destek amacıyla kitapları okumaya ve Türkçe yazı yazmaya davet bu yazılarda görülmektedir. Tenkiti yazılarda ise daha çok Amerikan tarzı cinai, polisi ve seksi kitapların eleştirisini görmekteyiz.

Dergide yer alan kitap tanıtımı ve kitap tenkidi sayı ve yazarları şu şekildedir:

“**Zindan Hatıraları**”, sayı, 6, s. 14-15, Ali Muhibbi. “**Fıkıh-Menzum Kitabı**”, sayı, 7, s. 18-19, İsimli. “**Zindan Hatıraları**”, sayı, 8, s. 18-19, Ali Muhibbi. “**Edeb Hazinesi**”, sayı, 8, s. 26, Dede Kurkut Dergisi. “**Bask Mubarizleri**”, sayı, 8, s. 54-55, İsimli. “**Hemase-Dad**”, I. Bölüm, sayı, 9-10, s. 10-13, H. Babek. “**Ayrılmak**”, sayı, 11, s. 9, Dede Kurkut Dergisi. “**İslam’da Yalan var**”, (Piyes), sayı, 11, s. 18 Cüce Bağır. “**Coğrafi Adların Sırrı**”, sayı, 11, s. 28-29, Hüseyin Mehmed Sadik. “**Muasır Azerbaycan Şairlerinden Settari Gül Mehmed**”, sayı, 13, s. 10-12, Ağçaylı. “**Ana Dilimizi Bele yazaq**”, sayı, 14, s. 12-13, R. M. Yaşar. “**Hop Hop Name Irak Yurdunda**”, sayı, 14, s. 7 İsimli. “**Musadere**”, (Senaryo Çevirisi), sayı, 14, s. 26-27, H. Babek. “**Nizami Gencevi’nin Baş Daşı Ne Dilde Olmalıdır**”, sayı, 15, s. 10-11, Tosbağa Cavad. “**Şaiirliğ Tohmeti**”, sayı, 15, s. 30, Dovşan Cefer. “**Musadire**”, sayı, 16, s. 10-12 İsimli. “**U.S.A. nın Seksi, Kitaplarının Tankidi**”, sayı, 16, s. 18-19 İsimli. “**U.S.A. nın Cinayi, Polisi, Kitaplarının Tankidi**”, sayı, 16, s. 30-32, İsimli. “**Cunun-i Hun**”, sayı, 17, s. 6-7, Dede Kurkut Dergi. “**Küçücük Ellerimiz ile**

Büyük İnkılap”, sayı, 18-19, s. 17, Urumlu Habib. **“Köy Tanıtımı Yukarı Anher Kendi”**, sayı, 9-10, s. 17, İsimli.

2.1.3.12. Gelen Mektuplar

Dede Korkut Dergisi yayınlanmaya başladıktan kısa süre sonra dergiye okuyucuların mektupları gelmeye başlamış. Bu mektuplar aynen dergide yer verilerek halkın istekleri sorumlulara ulaştırılmaya çalışıldı. Bu yazılar genelde kültürel içerikli olup okurların dergi ile rabitalarını göstermektedir.

Dergide yer alan mektuplar sayılara göre şu şekildedir:

“Gelen Mektuplar”, sayı, 4-5, s. 24, Dede Kurkut Dergisi. **“Gelen Mektuplar”**, sayı, 6, s. 5, Dede Kurkut Dergisi. **“Gelen Mektuplar”**, sayı, 6, s. 9, Dede Kurkut Dergisi. **“Huninşehir’den Mektup”**, sayı, 7, s. 12-13, Mahmud Milani. **“Gelen Mektuplar”**, sayı, 8, s. 10, Dede Kurkut Dergisi. **“Gelen Mektuplar”**, sayı, 17, s. 33, Dede Kurkut Dergisi. **“Mektuplar”**, sayı, 18-19, s. 32, Dede Kurkut Dergisi. **“Mektuplara Cevap”**, sayı, 18-19, s. 33, Dede Kurkut Dergisi. **“Gelen Mektuplar”**, sayı, 20, s. 27, Dede Kurkut Dergisi.

2.1.3.13. Başsağlığı

Dede Korkut Dergisi’nin tarihi değerlerinden biri de bu dergide çıkan baş sağlığı yazıdır. Derginin dokuzuncu sayısında Azerbaycan’ın büyük şairlerinden Resul Rıza’nın ölüm haberi, Hemid Telimhanlı ve Abbas Zamanof yazılarıyla duyurulmuştur. **“Resul Rıza Ebediyete Kavuştu”** başlıklı yazıda Resul Rıza’nın hayatı, eserleri ve sanat kimliği ile ilgili bilgi verilmektedir.

Hemid Telimhanlı’nın yazısı şu şekildedir:

“Resul İbrahimoglu Rızayev (Resul Rıza) 1910 miladi, 1289 H.Ş. yılında 71 yıl bundan evvel “Göy çay”da anadan oldu. Resul genç yaşından Türk edebiyatına vurgun olup ve öz şiiriyen bir keskin silah kimin vetenini qoruyub, o faşist baskılarına karşı doğru bir mubarize apardı. Resul Rıza 71 il yaşayandan sonra “Türk edebiyatına, milli servetimize tükenmez bir servet koyup gitti. “Poezya ve Deniz”, “İki Yorgun Sohbeti”, “Leyli ve Mecnun”, “Şiirler ve Mahnılar”, “Seçilmiş Şiirler”, “İntizarlı Kale” (Tebriz’in Erk Kalesi),

kimi eserleri büyük kudretle kaleme almıştır. Resul Rıza tekçe yazmağa kanaatlenmedi ve ömrünün bir çok hissesini tercuma da geçirmiştir ve Azerbaycan okuyucuların Mayakofski, Lermantof ve Puşkin gibi yazıcılarla tanış etmiştir.

Resul'un şiirleri birçok dile tercüme olunmuş, bu yol ile Resul Rıza dünya halklarını şanlı Azerbaycan halkının kahramanları ile tanış etmiştir. Biz Resul Rıza'nın ölümünü bütün Türk edebiyatı perestişkarlarına teslilet dediği halde bu nümrede Profç Abbas Zamanof yazan değerli makalesini Resul'un bu dünyadan veda ettiği münasibetiyle çap edip ve artıklaşa tahlil vermeleri onun ağır yaşayış ve zengin asari hakkında son nümrelerde vade edirik.”

H. Telimhanlı.

Resul Rıza'nın ölümüyle ilgili yazılar aşağıdaki gibidir.

“**Resul Rıza'nın Ölümü Üzerine**”, sayı, 9-10, s. 1, Hemid Telimhanlı. “**Men Sene Elveda Demerem**”, sayı, 9-10, s. 1, Abbas Zamanof.

2.2. DEDE KORKUT DERGİSİ'NİN YAZAR KADROSU

Dede Korkut Dergisi çok geniş bir yazar kadrosuna sahip değil idi. Dönemin siyasi nedenlerinden dolayı Türkçe bir dergide Türkçe yazı yazmanın devlet organları tarafından nasıl karşılaşacağı meçhuldü. Nitekim devrimin ilk aylarından sonra bu gibi faaliyetler siyasi suç olarak değerlendirilmeye başlandı. Derginin baş sorumlusu Dr. Hüseyin Feyzullahi (Ulduz) Şah döneminde şahın hapisanede kalmasına rağmen devrimden sonra da siyasi baskılara maruz bırakılmış birçok kültürel faaliyetini durdurmak mecburiyetinde kalmıştır.

Tebriz'de Dr. Feyzullahi ile görüşmemizde kendisi derginin yazar kadrosunun üç kişiden oluştuğunu belirtmiştir. Birçok takma adın da kendisine ait olduğunu bildirmiştir.³⁸ Takma ad ile makale yazmak dönemin revaçta olan işlerinden biriydi. Yazarlar siyasi görüşlerini belirtmemek için farklı takma ad ile yazılar yazmaktaydı. Devlet tarafından takibe alınmamak için de yazarlar farklı takma adlar kullanmaktaydı.

Derginin çekirdek kadrosunda üç kişi bulunmaktaydı. Dr. Hüseyin Feyzullahi Vahid (Ulduz), Aliriza Zihak (Ağçaylı) ve Hemid Ahmedzade (Telimhanlı). Dr.

³⁸. 11.07.2018 de Tebriz'de görüşmemizde kayda alınmıştır.

Hüseyin Feyzullahi farklı takma adlar ile de yazılar yazmıştır. H. Alpamış, H. Ulduz, onun diğer takma adlarıydı.

2.2.1. Hüseyin FEYZULLAHİ VAHİD (Ulduz)

Hüseyin Feyzullahi Vahid cenabları (Ulduz) 1331 H.Ş (1952) Tebriz’de Türk kültürünü tüm yönleri ile yaşatan bir ailede dünyaya geldi. Babası Âşık Ali Tebriz’in tanınmış âşıklarındandı. Babası âşık olan bir ailede yetişen Hüseyin Feyzullahi milli kültür hamuruyla yoğrulmuş Türk kültürünün çeşitli boyutlarıyla tanışmıştır.

İlkokul, ortaokul ve liseyi bitirdikten sonra askeri zabıt olarak İran ordusunda göreve başladı. Şah dönemine denk gelen bu yıllarda Türk kültürünü ve özellikle Azerbaycan Türkçesini korumak amacıyla çeşitli teşebbüslerde bulunmuş daha sonra orduda tutuklanmış ve on yıl hapse mahkum edilmiştir. Hapis döneminde İslam devrimi olduğu için yedi yıl hapiste kaldıktan sonra özgürlüğüne kavuşmuştur.

Birçok edebi yayını olsa da edebi faaliyetlerinin en önemlisi İran’da yayınlanan ilk Türkçe dergilerden olan Dede Korkut Dergisi (1980-1982), Köroğlu Dergilerinin çıkarılmasıdır. Bunlardan başka Azerbaycan Klasik Ulduzları (Yıldızları) serisini, yüzlerce makale ve yazısını kendi maddi imkânları çerçevesinde okuyucularına ulaştırmıştır.

Aylık olarak 1980 yılından itibaren Tebriz’de çıkmaya başlayan Dede Korkut Dergisi Azerbaycan Türkçesiyle İran’da yayınlanan ilk Türkçe dergi olarak tarihe geçmiştir.

O döneme kadar İran’da basılan Türkçe yayınlar birkaç kitap ile sınırlıydı. Ali Tebriz’nin çıkardığı Aliğa Vahid Gazelleri, Fuzuli’nin Gazelleri en çok okunan kitapları idi. Bu kitaplar şahsi çabalarla çıkmış ve az baskı sayısı ile kısıtlı bir okuyucu kitlesine ulaşmaktaydı.

Dede Korkut Dergisi’nde muhteva olarak şiir, destan ve hikâyelere yer verilmiştir. Yeni şairlerin şiirlerinin yanı sıra Azerbaycan’ın ünlü yazar ve şairlerinin eserlerine de yer verilmiştir.

Dr. Hüseyin Feyzullahi Vahid (Ulduz) Dede Korkut ve Köroğlu Dergilerinden başka yayın hayatında önemli eserler ortaya koymuştur. Azerbaycan Klasik Ulduzları serisinde (41) kırk bir klasik Azerbaycan şairinin şiirlerini toplayıp her birini bir kitap halinde hazırlamıştır. Bu kitaplardan Divan-i Nesimi, Divan-i Heyran Hanım, Divan-i Hurşid Banu Natevan ve Divan-ı Nizami Gencevi klasikleri yayınlanmış diğer çalışmalar yayın aşamasında kalmıştır.³⁹

Dr. Feyzullahi Vahid'in diğer eserlerini adlandırmak istersek:

Kitaplar:

- Azerbaycan Gülüşü (Satirik eser) آذربایجان گولوشو
- Yar Bize Qonaq Gələcek یار بیزه قوناق گلجک
- Atalar Sözü Ağlın Gözü آتالار سوزو عقلین گوزو
- Kıssalar ve Darbimeseller قصه ها و ضرب المثل ها
- Azerbaycan Bayatıları آذربایجان بایاتیلاری
- Azerbaycan Muasır Aşıqları آذربایجان معاصر عاشیقلاری
- Nizami Gencevi'nin Leyla ile Mecnun نظامی گنجوی لایلا ایله مجنون

Yazdığı Senaryolar Listesi:

- Hammal ve Remmal حمال ایله رمال
- Ferestegan Hurşid فرستادگان خورشید
- Qaçaq Nebi قاچاق نبی
- Hece Banu هجر بانو
- Mesel Abad مثل آباد
- Vermese Mabud Neylesin Mahmud ویرمه سه معبود نیله سین محمود
- Ay Pasiban آی پاسبان
- İstihdam استخدام
- Harid خرید
- Pir Çengi پیر چنگی

Yazdığı Nümayiş nameler Listesi:

³⁹. Buran, Ahmet-Kobotarian, Nabi, Türk Dünyası Türkoloğları, Dilcileri.

- Koroğlunun Bağdad Seferi کو او غلونون بغداد سفری
- Mokafat-ı Amel مکافات عمل

Yayına Hazırladığı Eserlerin Listesi:

- Kerkük Bayatıları کرکوک بیاتیلاری
- Seyyid İmadettin Nesimi Külliyyatı سید عماد الدین نسیمی کلیاتی
- Aydın Serdar (İrfani hikâye) آیدین سردار عرفانی حکایه
- Qızın Ağıl قیزیل عقل
- Qolsuz Qəhrəman قولسوز قهرمان
- Cinaslı Bayatılar جناسلی بیاتیلار
- Tepegöz Himasesi تپه گوز حماسه سی
- İran Tarihinde Türk Büyücüler جادوگران تورک در تاریخ ایران
- Amazon Kadınları Azerbaycan'da زنان آمازون در آذربایجان
- Azerbaycan Atasözlerinin Hikayesi آذربایجان ضرب المثل لرینین حکایه لری
- Azerbaycan Klasik Ulduzları Serisi (Yayımlanmayan): 1- Naimi Divanı/ 2- Naci Divanı/ 3- Hakani Divanı/ 4- Seyyid Azim Şirvani Divanı/ 5- Fedayi Divanı/ 6- Ahmed Tebriz Divanı/ 7- Mesihi Divanı/ 8- Saib-i Tebrizi Divanı/ 9- Nebatı Divanı/ 10- Şukuhi Divanı/ 11- Hakiki Divanı/ 12- Keşveri Divanı/ 13- Amani Divanı/ 14- Zair Divanı/ 15- Dilsuz Divanı/ 16- Por-gam Divanı/ 17- Aciz Divanı/ 18- Mirza Şefi' Divanı/ 19- Kasim Bek Zakir Divanı/ 20- Kavsi Divanı/ 21- Kudsi Divanı/ 22- Merhri Hatun Divanı/ 23- Leyla Hanım Divanı/ 24- Mehesti Gencevi Divanı/ 25- Raci Divanı/ 26- Asri Divanı/ 27- Sabit Endelibi Divanı/ 28- Bahri Miyanci Divanı.

Bu listeden başka Dr. Hüseyin Feyzullah yüzlerce makale kaleme almıştır. Makalelerinin konusu İran'da Türk varlığını ortaya koymak olmuştur. Bu varlığı inkâr edenler şah döneminde devlet organları vasıtasıyla onu tehdit etmişlerdir. O bu tehditlere boyun eğmeyerek kutsal yolundan hiçbir zaman sapmamış tersine yoluna azimle devam etmiştir.

2.2.2. Aliriza ZİHAK (Ağçaylı)

Yazar, şair ve araştırmacı olan Alireza Zihak (Ağçaylı) 1338 H.Ş. de Hoy'da doğmuştur. Hayatını Azerbaycan folklor ve edebiyatına adayan yazar, Dede Korkut

Dergisi'nin kurucularından ve baş yazarlarından. Kültürel faaliyetlerinde aşağıdaki çalışmaları bulunmaktadır:

Dede Korkut Dergisi (1980-1982)

Evrin Hoy Dergisi (2002-2003)

Kültürel Düşünceler Dergisi (2009-2010)

Maral İnternet Dergisi (2008-2011)

Edebiyat alanında Farsça ve Türkçe olarak elliden fazla kitabın yazarı ve çevirmeni olan Ağçaylı, İran ve Azerbaycanlı yazarların yanı sıra, Türkiye'de basılan kitaplarda da eleştiri yazıları olmuştur. Uzun yıllar "Maral" internet sitesinde faaliyet gösterdi. Sanal ortamda yayınlanan eserlerinin yanı sıra şu kitapları yayınlamıştır:

1. Kaşkayî İl Edebiyatı (1982)
2. Azerbaycan Gülüşü (1982)
3. Kulam Heydar Hikâyesi (1997)
4. Cam Yarası (2001)
5. İtgin Üldüz (2006)
6. Ahmad ile Adalet Hikâyesi (2006)
7. Nahcivan Gelini (2007)
8. Yangın adında kadın (2013)
9. Hoy Hikâyeleri (2014)
10. Susuzluk Şiir Mecmuası (2014)

Alireza Zihagh, Tahran Üniversitesi Eğitim mezun olup uzun süre Azerbaycan folklor ve sözlü geleneğini toplamakla meşgul olmuştur. "Azerbaycan Folkloru", "Hoy Hikâyeleri" ve "Azerbaycan Sözlü Edebiyatında Epik ve Aşk" adlı kitapları önemli başarılarındandır.

Alireza Zihagh "Nahcivan Gelini", "İstanbul Geceleri" ve "Bakü'de İlan-ı Aşk" adlı romanların yazarıdır, ancak bugüne dek bu eserlerini bastıramamıştır. Ayrıca yaklaşık 100 öykünün yer aldığı "Nilufar-i Pişgu" adlı eseri de aynı akıbete

uğramıştır. Alireza Zihagh'in gelecekte basılmasını planladığı diğer çalışmaları aşağıda verilmektedir:

1 - Seadetname (öykü çevirisi) 2- Yıllar Gettiler (şiir çevirisi) 3- Coşkun bulak (makaleler) 4- Son Parlata (şiir toplusu) 5- Yer Gök Aşk (masallar) 6 - İran ve Dünya Edebiyatı İncelenmesi.

Hem Farsça hem Azerbaycan Türkçesinde eserleri olan yazarın eleştiri, İran edebiyatı ve kültür tarihi ile ilgili çalışmaları bulunmakta ve yazılar yazmaktadır. Muasır İran yazarları M.A. Jmalazadh, Sâdık Hidâyet, Celal-i Al-i Ahmed, Mohammad Baharlo, Ali Aram, Mitra Elyati, Mithra Daver, Fereşte Nobaht gibi yazarların eserlerini tercüme ederek Azerbaycan Türkçesine kazandırmaktadır.

Aliriza Zihak'ın (Ağçaylı) Güney Azerbaycan zengin şifahi halk edebiyatının yazıya aktarılmasında büyük çabaları olmuştur. Derlediği bazı hikâyeleri Dede Korkut Dergisi'nde de yayınlamıştı.

Âşık geleneği hakkında yayınladığı "Hoy Âşıkları" kitabında Hoy şehrinin Âşıkları ve eserleri hakkında bilgi vermektedir.

2.2.3. Hemid AHMEDZADE (Telimhanlı)

Hemid Ahmedzade (Telimhanlı) Urumiye kentinde 1332 H. Ş. yılında yoksul bir ailede doğdu. 1343-44 yıllarında "Adine" ve "Mehd-i Azadi" gibi dergi ve gazetelerde yazıları ve şiirleri çıkmaya başlamıştır. "Seçilmiş Turki Şiirler" kitabı İran Devriminden sonra basıldı. Daha sonra "Tülkü Qocalmış idi" ve "Aşıqlar" kitaplarını Kiril alfabesinden Arap alfabesine çevirip bastırıldı. Daha sonra "Ulduz" gazetesinin yazarlarından olmuş.

Tebriz'de çeşitli basımevlerinde çalışmaya başlayan yazar, Dede Korkut Dergisi'nin çıkmasıyla derginin yazarlar heyetinde bulunmuş ve dergide faal iştiraki olmuştur.

Türkçe yazıp okumayı kendi imkânlarıyla öğrenen Hemid Ahmedzade daha sonra Tahran Üniversitesi Mimarlık bölümünü bitirdi. Birçok halk hikâyesi ve masal derleyerek çeşitli dergi ve gazetelerde yayınladı.

Bugün İran'ın Kerec kentinde yaşayan yazar, edebi faaliyetlerini bu şehirde sürdürmektedir. Son günlerde devlet organları tarafından ağırlama törenleri Hemid Telimhanlı'ya yapılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İNDEKSLER

3.1. DEDE KORKUT DERGİSİ'NİN SAYILARINA GÖRE İNDEKS

3.1.1. Sayı 1, Ağustos 1980.

- 01) **Bulut Karaçorlu (Sehend)**, Başsöz, idealar (Sunuş Yazısı), s. 1.
- 02) **(Valeh)**, El Soğatı (Şiir), s. 2-3.
- 03) **Sohrab Tahiri**, Men İnsanam “Dili Kesilmiş Qoca”, (Hikaye), s. 4-6.
- 04) **Balaş Azeroğlu**, Ana Dili, (Şiir), s. 7.
- 05) **Balaş Azeroğlu**, Elcezayir ile Azerbaycan, (Şiir) s. 8-9.
- 06) **H. Ulduz**, Şairler Meclisi, (Haber- Duyuru), s. 9.
- 07) **H. Ulduz**, Tilismler Dünyası (Şiir), s. 10-11.
- 08) **Firiydun Hasarlı**, Azerbaycan’a Basqına Gelenlere İbret, (Türkçe Makale), s. 12-13.
- 09) **Âşık Ali**, Eli Qabarlı Keddiler, (Şiir), s. 14.
- 10) **Balaş Azeroğlu, Süleyman Rüstem**, Men Kimem, Değme (Şiir),s. 15-20.
- 11) **Yaqub Mahmudzade**, Markopolo Azerbaycan’da (Seyahetname),s. 21.
- 12) **Hemid Ahmedzade, Süleyman Rüstem**, Kime Arxslsnım, Göz Yaşı... (Şiir), s. 22.
- 13) **Hekime Buluri**, Kalem, (Şiir), s. 23.
- 14) **Nizami Gencevi**, Ermeni, Gebr, Müselman, (Şiir), s. 24.
- 15) **Süleyman Rüstem**, Öz Gülistanım, (Şiir), s. 24.
- 16) **F. Solmaz**, Leyla Hanım Ziba, (Şiir), s. 25.
- 17) **İsimsiz**, Azerbaycan Âşıklarından Sona Hanım, (Âşık Tanıtımı), s. 26.
- 18) **Telimhanlı Hemid**, Azerli Yetişmez, (Şiir), s. 29.
- 19) **H. Ulduz**, Zeyneb Paşa İsyanı Tebriz’de, (Türkçe Makale), s. 30-34.

20) **Kahraman Hatibi**, Taza mevlud, (Şiir), s. 34.

3.1.2. Sayı 2, Eylül, 1980.

21) **İsimsiz**, Dede Qorqud Kimdi? (Türkçe Makale), s. 1.

22) **Sedyar Vazife** (Eloğlu), Dil Soqati, (Şiir), s. 2-3.

23) **H. Alpamış**, Türk ve Azerbaycan Esatirleri, (Türkçe Makale), s.4-5.

24) **Çöloğlu, Süleyman Rüstem**, Çörekçi Kız- Kardaş olak, (Şiir), s. 6.

25) **Çeşitli Yazarlar**, Gelen Kağızlardan, (Okuyuculardan Gelen Şiirler), s. 7.

26) **H. Ulduz**, Cevanşir Himasedi, (Makale), s. 8-9.

27) **Hemid Telimhanlı**, Koymaram (Tevfik Fikret) (Şiir Çevirisi), s. 10.

28) **İsimsiz**, Riza Han'ın Diktatörlük Devrinde Azerbaycan (Farsça Makale), s. 11-13.

29) **Cefer Handan**, Kadim Azerbaycan Dili ve Edebiyatı Hakkında Bir Neçe Söz, (Türkçe Makale)s. 13-14.

30) **İsimsiz**, Oğuz Han Kimidi, (Türkçe Makale), s. 15.

31) **Âşık Ali**, Aynalı Tüfengi, Amrika Cehangirleri (Şiir), s. 16.

32) **İsimsiz**, Işıklı Hayat Hesretinde, (Şiir), s. 17.

33) **M. Nikabi**, Mutarakki Edebiyatımızdan Hambal, (Şair Tanıtımı), s. 18-19.

34) **Mehemmed Gence - İtgin** Ana Dililime, Azerbaycan, (Şiir), s. 20.

35) **İsimsiz**, Şairler Meclisi, (Haber-Duyuru), s. 27.

36) **İsimsiz**, Medine Gülgün (Şiir), s. 27.

37) **H. Ulduz, Âşık Besti Hanım**, (Âşık Tanıtımı), s. 28.

38) **Süleyman Rüstem**, Yad Gül Derebilmez, (Şiir), s. 31.

39) **Nazar** (Türkmenistandan) Sevdim Azerbaycanı, (Şiir), s. 32.

3.1.3. Sayı 3, Eylül, 1980.

- 40) **Başsöz**, Ürek Derdi, s. 1.
- 41) **Firidun Hasarlı**, “Azerbaycan Uşağı Birinci Klasda”, (Şiir), s. 2.
- 42) **H. Alpamış**, “Azerbaycan ve Türk Esatiri”, (Türkçe Makale), Sarı Gülba, s. 4.
- 43) **Cefer Handan**, “Azerbaycan Dili ve Edebiyatı”, (Türkçe Makale), s. 5.
- 44) **Ali Afşar, Mirza İbrahimof**, Azerbaycan Edebiyatı Muhteseri, (Çeviri Makale), s. 6.
- 45) **Hesen Mecidzade (Savalan)**, Uşaq Bahçesi, (Çocuk Edebiyatı), s. 9.
- 46) **İsimsiz**, Azerbaycan Ressamlarından Bulut Umut, (Tanıtım Yazısı), s. 10.
- 47) **İsimsiz**, Klasik Ulduzlarımızdan, (Tanıtım Yazısı), s. 14.
- 48) **Eloğlu**, Dede Qurqud Eli, (Şiir), s. 17.
- 49) **İsimsiz**, Âşık Hamayıl Hanım, (Âşık Tanıtımı), s. 18.
- 50) **H. Ulduz**, Qaranquş Hatırası, (Hatıra Yazısı), s. 20.
- 51) **M. Kerimi**, Azerbaycan Klasik Şairlerinden, Mesihi, (Tanıtım Yazısı), s. 22.
- 52) **Veliöğlu**, Hecer Hanımın Hatırası, (Hikaye), s. 24.
- 53) **H. Ulduz**, Âşık Besti, (Âşık Tanıtımı), s. 26.
- 54) **Sekine Abdullahi, Firidun Hasarlı**, (şiir), s. 30-31.
- 55) **H. M. Savalan**, (şiir), s. 33.
- 56) **A. Veliöğlu**, Hecer Hanım, (şiir), s. 34.
- 57) **Firdun Hasarlı**, Tebriz, (şiir), sç 35.
- 58) **Bulut Karaçorlu**, Şark Kadını, (şiir), s. 35.
- 59) **İsimsiz**, Azerbaycan Dilinin Hainleri Kesrevizm, Karengizm, (Türkçe Makale), s. 36.
- 60) **Âşık Ali**, İmam Kömek Olsa Bize, (şiir), s. 39.

61) **Süleyman Salis**, Dünya Heyran Qalsın İrademize, (şiiir), s. 40.

3.1.4. Sayı 4-5, Aralık 1980.

62) **Başşöz**, 18 Milyon Türk Xalqımıza Ayda Bir Mecelle, s.1.

63) **İsimsiz**, Azərbaycan Âşıklarından, (Âşık Tanıtımı), s. 3.

64) **Firidun Hasarlı**, Karga ile Bülbül, (şiiir), s. 4-5.

65) **H. Alpamiş**, Türk Esatirlerinden Manas, (Türkçe Makale), s.6-7.

66) **M. Şebisterli**, Gün Geler Seyfe Döner, (şiiir), s. 8.

67) **H. Ulduz**, Zindan-ı Bağ-ı Şah, (şiiir), s. 8.

68) **Ahad**, Qızardı Solunan Güllerimiz, (şiiir), s. 9.

69) **İsimsiz**, İnkılab Yolunda Edebi Siyasi Mecmua Çıxacaq, (Haber, Duyuru), s. 9.

70) **H. Ulduz**, Türk Şairlerinden Pir Sultan Abdal, (Şair Tanıtımı), s. 10.

71) **H. Babek**, Abbas Tufarganlı, Azərbaycan Âşıklarından, (Farsça Makale), s. 12-13.

72) **M. Kerimi**, Azərbaycan Dilinin Mevkiyyeti Orta Asırda, (Türkçe Makale), s. 14-15.

73) **İsimsiz**, Uşaq Hikayesi, Oğlan-İt-Şah, (Çocuk Edebiyatı), s. 17.

74) **Dede Kurkut Dergisi**, Tebriz İnkılaq Mehkemesinden (Haber-Duyuru), s. 18-19.

75) **H. Ulduz**, Son Zencire Biri Qalmış, (şiiir), s. 20-21.

76) **M. Kerimi**, Klasik Edebiyatımızdan, Çoban Habibi, (şair tanıtımı), s. 22-23.

77) **Dede Kurkut Dergisi**, Duyuru, (İlk Türkçe Film İçin Oyuncu Daveti), s. 23.

78) **Dede Kurkut Dergisi**, Gelen Mektuplar, s. 24.

79) **H. M. Bahtiyar**, Nazma Çekilmiş Atasözleri, (şiiir), s. 25.

- 80) **Kahraman Hatibi**, (şiiir), s. 30.
- 81) **H. Mecidzade Savalan**, (şiiir), s. 33.
- 82) **Rubab Celili**, (şiiir), s. 34.
- 83) **H. Nebi**, (şiiir), s. 35.
- 84) **Şehrek**, (şiiir), s. 40.
- 85) **M. Şami**, (şiiir), s. 40.

3.1.5. Sayı 6, Ocak, 1981.

- 86) **Başşöz**, s. 1.
- 87) **Dede Kurkut Dergisi**, Dergiye Yardım, (Duyuru), s.1.
- 88) **Hemid Telimhanlı, İlmeddin Alibeyzade**, (Çeviri Makale) s. 2-3.
- 89) **Ülker**, (şiiir), s. 4.
- 90) **Pervin İtisami**, (şiiir), s. 4.
- 91) **Dede Kurkut Dergisi**, Duyuru, Şairler Meclisi, s. 4.
- 92) **İsimsiz**, Azerbaycan Artistlerinden Qamer Xanım, (Sanatkar Tanıtımı), s. 5.
- 93) **Dede Kurkut Dergisi**, Gelen Mektuplar, s. 5.
- 94) **Dede Kurkut Dergisi**, Tebriz'de Tiyatro (Haber Duyuru), s. 6-7.
- 95) **Esrar Dede**, Unutma, (şiiir), s. 8.
- 96) **Türkoğlu**, Bizim Vatan, (şiiir), s. 8.
- 97) **Dede Kurkut Dergisi**, Gelen Mektuplar, s. 9.
- 98) **H. Ulduz**, Azerbaycan Silsilelerinden Kutlar, (Türkçe Makale) s. 10-11.
- 99) **Neccaroğlu** (şiiir), s. 12.
- 100) **M. Şami** (şiiir), s. 13.
- 101) **İsimsiz**, (şiiir), s. 13.

- 102) **Ali Muhibbi**, Zindan Hatıraları, (Kitap tanıtımı- Tahlili) s. 14-15.
- 103) **H. Ulduz**, (şiir), s. 16.
- 104) **Dede Korkur Dergisi**, Ustad Necibi, (Sanatkâr Tanıtımı), s. 17.
- 105) **H. M. Savalan**, Sarı Âşık (Âşık Tanıtımı), s. 19.
- 106) **M. Nikabi**, Irak Türkleri, (Türkçe Makale) s. 20-21.
- 107) **B. Elçin**, Dede Korkut Balaları (Çocuk Edebiyatı), s. 24.
- 108) **H. Muallim**, Tülkü ile Karga (Çocuk Edebiyatı), s. 25.
- 109) **Prof. Mirza İbrahimof** (Türkçe Makale), s. 26.
- 110) **Ildırım**, (şiir), s. 27.
- 111) **M. Nikabi**, (Hatıra), s. 27.
- 112) **H. Babek**, Abbas Tufarganlı, Azerbaycan Âşıklarından, (Farsça Makale), II. Bölüm, s. 28.
- 113) **Hidayet Hesari**, Gilaye, (şiir), s. 30.
- 114) **Gulamriza Mecdfar**, Şehid, (şiir), s. 30.
- 115) **Dede Kurkut Dergisi**, Yarışma s. 31.
- 116) **Ağçaylı**, Bir Asker Dilinden, (şiir), s. 32.

3.1.6. Sayı 7, Şubat 1981.

- 117) Haberler, s. 1.
- 118) **B. Elçin**, **M. Ataiyye**, Süleyman Salis, Dede Korkut Balaları, (Çocuk Edebiyatı), s. 4.
- 119) **H. Alpamış**, Karacık Çoban, (Türkçe Makale)s. 6.
- 120) **Süleyman Rüstem**, Kardaş Arzısı, (şiir), s. 8.
- 121) **Dede Kurkut Dergisi**, Könlüm İster, (şiir), s. 9.

- 122) **Hemid Telimhanlı**, İlmeddin Alibeyzade, (Çeviri Makale) II. Bölüm, s.10-11.
- 123) **Mahmud Milani**, Huninşehir'den Mektup, (Gelen mektuplar) s. 12-13.
- 124) **Ağçaylı**, Tüfeng, (Çocuk Edebiyatı), s. 13.
- 125) **Mir Ahmed**, Romantik Edebiyatımızdan Muhammed Hadi s. 14-15.
- 126) **Dede Kurkut Dergisi**, Okuyuculardan (şiir), s. 16.
- 127) Muasir Türkiye Âşıklarından Âşık Ehsani (Âşık Tanıtımı), s. 17.
- 128) **İsimsiz**, (Kitap Tanıtımı), s. 18-19.
- 129) **H. Ulduz**, Burda Menem Bağdad'da Kör Halife, (şiir) s. 20-21.
- 130) **H. Ulduz**, Hz. Muhammed ve Âşıklar, (Makale), s. 22-23.
- 131) **M. Güloğlan**, Güneş (Hikaye), s. 24-25.
- 132) **Jan Bouer**, Harici ölkelerin Azerbaycan Hakkında Yazdıkları Şiir, (şiir), s. 26.
- 133) **İsimsiz**, Arzu ve Kamber Destanı, (Tahlil) s. 27.
- 134) **H. M. Savalan**, Bağrı Kan Dağı, (Hikâye), s. 28.
- 135) **Firidun Hisarlı**, Ana Tebrizim, (şiir), s. 30.
- 136) **Ekber**, Savalan, (şiir), s. 34.
- 137) **Dede Kurkut Dergisi**, Duyuru, Ülker Dergisinin Yayınlanması, s. 34.
- 138) **Süleyman Salis**, Pehlevi, (şiir), s. 35.
- 139) **Dede Kurkut Dergisi**, Duyuru, Ulduz Gazetesi Yayınlandı, s. 37.
- 140) **Firidun Hasarlı**, (şiir), s. 38.
- 141) **Ağçaylı**, (şiir), s. 40.

3.1.7. Sayı 8, Mart 1981.

- 142) Başsöz, s. 1.

- 143) **Adsız**, Tekfir, (şiiir), s. 2-3.
- 144) **H. Alpamiş**, Azerbaycan Türk Esatiri Deli Dümrül, (Makale), s. 4-5.
- 145) **M. Şami**, Ayıl Güneş, (şiiir), s. 6.
- 146) **Dede Kurkut Dergisi**, Ahir Çerşembe, (Folklor), s. 7.
- 147) **Urmuoğlu**, Damla, (şiiir), s. 8.
- 148) **Dede Kurkut Dergisi**, Gelen Mektuplar, s. 10.
- 149) **Feramerz Haşimi**, Ana Dili, (şiiir), s. 11.
- 150) **Hemid Telimhanlı**, Âşıklar Programı, (Haber-Duyuru), s. 12-13.
- 151) **Dede Korkut Dergisi**, (Kahraman Hatibi İle Musahibe), s. 14.
- 152) **Rıza Bağban**, Azerbaycan Milli Kahramanlarından Atropat, (Türkçe Makale), s. 14-16.
- 153) **Ali Muhibbi**, Zindan Hatıraları, (Kitap tanıtımı- Tahlili) s. 18-19.
- 154) **Haşim Terlan**, Dede Korkut Dergisine Şiiir, (şiiir), s. 20.
- 155) **Rıza Orman**, Âşık Kurbanı, (Âşık Tanıtımı), s. 22-23.
- 156) **Gulamrıza Mecdfer**, Nevruz Bayramı, (şiiir), s. 24.
- 157) **Samed Zuhuri**, Bir Şovinist Dilinden, (şiiir), s. 25.
- 158) **Dede Kurkut Dergisi**, Edeb Hazinesi, (Kitap Tanıtımı), s. 26.
- 159) **Süleyman Salis**, Âşık, (şiiir), s. 28-29.
- 160) **Ağçaylı**, Şair Hebib Farşbaf, (Şair Tanıtımı), s. 30-31.
- 161) **Samed Zuhuri**, Hebib Sahir, (şiiir), s. 32.
- 162) **M. Güloğlan**, Kadınlar Hemasesi, (Edebi Metin), s. 33.
- 163) **Hidayet Hisari**, Ana Dil Meselesi, (şiiir), s. 34.
- 164) **H. Ulduz**, Ermeni Edebiyatı, (Türkçe Makale), s. 35-36.
- 165) **İsimsiz**, Onlara dene, Seyahetname, s. 38.
- 166) **Ildırım, Zülfikar**, Birlik - İlk Bahar olsun, (şiiir), s. 40.

- 167) **Yahya Şeyda**, Püste nene şiiri, (Tehlil), (şiir), s. 44-49.
- 168) **Urmuoğlu**, İşçi, (şiir), s. 51-52.
- 169) **İsimsiz**, Dadaşoğlu, (Sanatkâr Tanıtımı), s. 53.
- 170) **M.S.D**, Karger- Zehmetkeş, (şiir), s. 53.
- 171) **İsimsiz**, Bask Mubarizleri, (Film tenkidi), s. 54-55.
- 172) **Süleyman Salis**, Kesin İstimarın Kanlı Elini, (şiir), s. 56.

3.1.8. Sayıs 9-10, Nisan 1981.

- 173) **Hemid Telimhanlı**, Resul Rıza'nın Ölümü Üzerine, (Baş Sağlığı), s. 1.
- 174) **Abbas Zamanof**, Men Seni Elveda Demerem, (Baş Sağlığı), s. 1.
- 175) **Firidun Hasarlı**, (şiir), s. 2.
- 176) **M.S.D**, Türk Elleri Menim Kadim Elimdi, (şiir), s. 3.
- 177) **H. Alpamış**, Azerbaycan ve Türk Esatirlerinden, Deli Dümür, (Makale), s. 4-5.
- 178) **Adsız, Yar Daşları, Nadir İlahi**, Kırmızı İlahi, (şiir), s. 6-7.
- 179) **Ülker**, Bize Şahname Azizim ne Gerek, (şiir), s. 9.
- 180) **H. Babek**, (Kitap Tankidi Farsça), s. 10-13.
- 181) **Adsız**, USA, (şiir), s. 14.
- 182) **Dede Kurkut Dergisi**, Yabancı Şairlerden Azerbaycan'a Şiir, (Khamis-Küba), (şiir), s. 15.
- 183) **Firidun Hasarlı**, (şiir), s. 16.
- 184) **İsimsiz**, Köy Tanıtımı Yukarı Anher Kendi, s. 17.
- 185) **Hemid Telimhanlı**, Yurdumun Tiyatr Dünyası, (Makale), s. 18-19.
- 186) **Murtaza Aslan**, Yaşar (Çocuk Edebiyatı), s. 22-23.
- 187) **H. Ulduz**, Âşık Sayad Neva, (Âşık Tanıtımı), s. 24-26.

- 188) **Ildırım**, Tebriz Halçası, (şiiir), s. 27.
- 189) **M. Nikabi**, Kolonel Mehemed Tagi Han Pesyan, (Makale), s. 28-29.
- 190) **M. Güloğlan**, (Edebi kıta), s. 30-31.
- 191) **Samad İlgar**, Millet Birliği, (şiiir), s. 36-37.
- 192) **Abbas İşraki**, Türklerin Dini İslamdan Önce, (Çeviri Makale), s. 38-39.
- 193) **B. Elçin**, Kaflantı, Ildırım, (şiiir), s. 41.
- 194) **Ağçaylı**, Oğuz Elleri, (Makale), s. 42-43.
- 195) **Kaflantı**, Yaz Dede Korkut, (şiiir), s. 46-47.
- 196) **M. şami**, Koroğlu Ya Ki Rüstem, (şiiir), s. 48.

3.1.9. Sayıs 11, Temmuz 1981.

- 197) Başsöz, s. 1.
- 198) **M.S.D**, (şiiir), s. 2.
- 199) **Firidun Hisarlı**, (şiiir), s. 4.
- 200) **H. Babek**, (şiiir- Farsça), s. 5.
- 201) **Tosbağa Cavad**, Nece Cine İtikad Getirdim, (Tenkidi Makale), s. 6-7.
- 202) **İsimsiz**, Damun Gazetesi Yayına Başladı. (Haber – Duyuru), s. 8.
- 203) **Dede Kurkut Dergisi**, Kitap Tanıtımı, s. 9.
- 204) **Yorgan Ali**, Hikâye, s. 10-11.
- 205) **Riza Orman**, Âşık Valeh (Âşık Tanıtımı), s. 12-13.
- 206) **İsimsiz**, Abbas Emmiyle Görüş, (Roportaj), s. 14-15.
- 207) **Aydın**, (şiiir), s. 15.
- 208) **Süleyman Rüstem**, (şiiir), s. 16.
- 209) **M. şami**, Yanan Saz, (şiiir), s. 17.

- 210) **Cüce Bağır**, İslam da Yalan var (Piyes), s. 18.
- 211) **Adsız**, Bir Sermayedar Dilinden, (şiir), s. 19.
- 212) **H. Ulduz**, Âşık Cambul Cabayef, (Âşık Tanıtımı), s. 20-21.
- 213) **H. Parlar**, Azerbaycan'da Feodalizm Aleyhine kaçaklar Nehzeti, (Çeviri Makale), s. 22-23.
- 214) **Haşim Terlan**, Sohrab Tahir, (şiiirler), s. 24.
- 215) **B. A.** Türkiye şairlerinden Cahid Külebi, (Şair tanıtımı), s. 25.
- 216) **Urmuoğlu**, Liberal, (şiir), s. 26-27.
- 217) **Hüseyin Mehmed Sadik**, Coğrafi Adların Sırrı, (Kitap tankidi), s. 28-29.
- 218) **Asgar Fardi**, Kan Namazı, (Edebi Yazı), s. 30.
- 219) **Urmulu Habib**, Babek, Birinci Bölüm, (Çeviri Makale), s. 32-33.
- 220) **İsimsiz**, Kardeş Sesi, (Duyuru), s. 36.
- 221) **Neccaroğlu**, Kerpiş Küresi, (şiir), s. 37.
- 222) **Aliriza Hemidehu**, Visal Hesreti, (Baş Sağlığı), s. 39.
- 223) **Halil Rıza**, H. Ulduz, (Şiir, Nezire), s. 41.

3.1.10. Sayı 12, Ağustos, 1981.

- 224) Başsöz, s. 1.
- 225) **M. Şimşek**, (şiir), s. 2-3.
- 226) **Yorgan Ali**, Bizim Millet Yuxluyub, (Hikâye), s. 4-5.
- 227) **İsimsiz**, Roportaj, s. 6-7.
- 228) **Hasretoğlu**, (şiir), s. 8.
- 229) **Adsız**, Sermaye Sahibi, (şiir), s. 9.
- 230) **Tosbağa Cavad**, (Hatıra), s. 10-11.
- 231) **Sırtık**, (Satrik şiir), s. 12.

- 232) **Rehman Dede**, (Hikâye), 13.
- 233) **Urmuoğlu**, Zülumat, (şiiir), s. 13.
- 234) **H. Alpamiş**, Türk Dilli Halkların Esatirlerinden, Batır Ötegen, (Çeviri Makale), s. 14-15.
- 235) **Bahtiyat Vahabzade**, Alkış, (şiiir), s. 15.
- 236) **Ağçaylı**, Seydi Destanı, (Hikâye), s. 16-17.
- 237) **H. Ulduz**, Leylac, (şiiir), s. 18-19.
- 238) **H. Alpamiş**, Oğuz, (Hikâye), s. 20-22.
- 239) **M.S.D.**, (şiiir), s. 23.
- 240) **M. Şami**, (şiiir), s. 24.
- 241) **Kerim Gülendám**, (şiiir), s. 25.
- 242) **Sanan Said**, Hicri Dede, Kerkük Türkmen Şairi, (Şair Tanıtımı), s. 26-27.
- 243) **Balaş Azeroğlu**, Kitablar Tongallarda Yandı, (Makale), s. 30-31.
- 244) **M. Şami**, (şiiir), s. 40.

3.1.11. Sayı 13, Eylül, 1981.

- 245) Başsöz, s. 1.
- 246) **Firidun Hasarlı**, (şiiir), s. 2-3.
- 247) **M. Efham**, Mirza İbrahimof'un Doğum Günü, (Sanatkâr Tanıtımı), s. 4-5.
- 248) **İsimsiz**, Roportaj, II. Bölüm, s. 6-7.
- 249) **Rıza Orman**, Hasta Kasım, (Âşık Tanıtımı), s. 8.
- 250) **Süleyman Rüstem**, (şiiir), s. 9.
- 251) **Ağçaylı**, Muasır Azerbaycan Şairlerinden Settar Gül Mehemed, (Edebi Tankit), s. 10-12.
- 252) **Settar Gül Mehemedi**, (şiiir), s. 13.

- 253) **M. Şami**, (şiiir, Çocuk Edebiyatı), s. 14-15.
- 254) **Bacadan Baxan**, (Satrik Hikâye), s. 18-20.
- 255) **Akça Sıçanı**, (şiiir), s. 21.
- 256) **Sırtık**, (şiiir), s. 22.
- 257) **Horoz Ali**, (şiiir), s. 23.
- 258) **Hemid Parlar**, Türkmen Halk Şairi Muhammed Veli Kemine, (Şair Tanıtımı), (şiiir), s. 24-25.
- 259) **İsimsiz**, Atasözleri, (şiiir), s. 26.
- 260) **Cavad Nere**, Bayatılara Barmaq, (şiiir), s. 27.
- 261) **Kahraman Heyder Hatibi**, Eherli Kör Zehra, (şiiir), s. 32-33.
- 262) **Yorgan Ali**, Kaban Diş Ahmed, (Satrik Hikâye), (şiiir), s. 34-35.
- 263) **Mir Hidayet Hisari**, Âşık Sohbeti, (şiiir), s. 36-37.
- 264) **Ildırım**, Kara Afrikaya, (şiiir), s. 40.
- 265) **Yahya Şeyda**, Yeni Şiirin Temelini Koyanlar, (Makale), s. 42-43.
- 266) **Urmulu Habib**, Terbiz ya Tebriz, (Makale) s. 47.

3.1.12. Sayı 14, Ekim 1981.

- 267) Başsöz, s. 1.
- 268) **İsimsiz**, Araz Murad Arkı, Türkmen Bakışlarından, s. 2-3.
- 269) **M.S.D**, (şiiir), s. 4.
- 270) **Dilcuyi**, Dram Hikâye, (Hikâye), s. 4-6.
- 271) **İsimsiz**, Hop Hop Name Irak Yurdunda, (Edebi Metin), s. 7.
- 272) **M. Efham**, Mirza İbrahimof'un Doğum Günü, (Sanatkâr Tanıtımı), s. 8-9.
- 273) **Mirzali Hüseyinzade**, Bulağ Efsanesi, (Çocuk Edebiyatı), s. 10-11.
- 274) **R. M. Yaşar**, Ana Dilimizi Bele yazaq, (Kitap Tenkidi), s. 12-13.

- 275) **İsimsiz**, Roportaj Telim Hanlı Hemid, s. 14-15.
- 276) **Eloğlu**, (şiiir), s. 16.
- 277) **H. Alpamiş**, Azerbaycanın İtgin Tarihinden, (Çeviri Makale), s. 17.
- 278) **Sırtık**, (Nezire şiiir), s. 18-19.
- 279) **Yılmaz Öztuna**, Türk Tarixinden Yarpaqlar, (Çeviri Makale), s. 20-21.
- 280) **M. Nikabi**, Hemid Mehemed Zade Şiirleri, (Şair Tanıtımı), s. 22-23.
- 281) **S. Mecburabadi**, (şiiir), s. 16.
- 282) **Hemid Gündüz**, Prof. Bülbül Tanıtımı, (Sanatkâr Tanıtımı), s. 25.
- 283) **H. Babek**, Musadere, (Senaryo Çevirisi), s. 26-27.
- 284) **Nurhan**, Elçi, (şiiir), s. 28.
- 285) **Ildırım**, Elçi şiiirine cevab, (şiiir), s. 29.
- 286) **M. Kerimi**, Arif Tebrizi (Şair Tanıtımı), s. 30-31.
- 287) **Mustafa Mirzayev**, Kardaşıma, (şiiir), s. 32.
- 288) **Ağçaylı**, Türkiye Muasır Âşıklarından Âşık Veydel, (Âşık Tanıtımı), s. 34-35.
- 289) **Hemid Telimhanlı**, Türkmen Halk Şairi, (Şair Tanıtımı), s. 36.
- 290) **Neccaroğlu**, Hökmavar, (şiiir), s. 38-39.
- 291) **Hekime Buluri**, (şiiir), s. 16.

3.1.13. Sayı 15, Kasım, 1981.

- 292) Başsöz, s. 1.
- 293) **Urmuoğlu**, Kurtuluş, (şiiir), Heyder Babaya selama Nezire, s. 2-4.
- 294) **At Yusuf**, Irak Pilotu, (Edebi kıta), s. 4.
- 295) **Geçi Kerim**, (Edebi kıta), s. 5.
- 296) **M. Yaşıl** (şiiir), s. 5.

- 297) **Yorgan Ali**, Cavad Nere, Yoxa qelem işlemez, (Satrik Hikâye), s. 6-7.
- 298) **M.S.D**, (şiiir), s. 8-9.
- 299) **Tosbağa Cavad**, Nizami Gencevi'nin Baş Daiı Ne Dilde Olmalıdır (Edebi Makale), s. 10-11.
- 300) **Gözüqıppık**, (şiiir), s. 12-13.
- 301) **İsimsiz**, Âşık Hüseyin, (Âşık Tanıtımı), s. 14.
- 302) **Hac Ali Ataiye**, Dede Korkut, (şiiir), s. 15.
- 303) **Hüccet Süleyman Darabı**, (Farsça şiiir), s. 16.
- 304) **M. Şami**, (şiiir), s. 18-19.
- 305) **Sohrab Tahir**, (şiiir), s. 19.
- 306) **Yılmaz Öztuna**, Ergenekon Destanı, (Çeviri Makale), s. 21-22.
- 307) **Aydın**, Özbek Edebiyatından Fırkatı, s.22-23.
- 308) **Sohrab Tahir**, Hikaye, s. 25.
- 309) **Firidun Hasarlı**, Âşık Kaşem, (şiiir), s. 26.
- 310) **Keçel Ceyran**, (şiiir), s. 27.
- 311) **Dede Kurkut Dergisi**, Âşık Şiiri Alişan, (şiiir), s. 28-29.
- 312) **Dovşan Cefer**, (Kitap Tankidi), s. 30.
- 313) **Dede Kurkut Dergisi**, Fuzuli'ye Nazire, (şiiir), s. 32.
- 314) **Huriye Kuluzade**, Ekber, (şiiir), s. 33.
- 315) **M. Şami**, (şiiir), s. 36-37.
- 316) **İsimsiz**, Gilek Edebiyatı (Makale), (şiiir), s. 38-39.
- 317) **Âşık Ali** (şiiir), s. 40.

3.1.14. Sayı 16, Aralık, 1981.

- 318) Başsöz, s. 1.

- 319) **H. Ulduz**, Oğuz Han, Makale, s.2-4.
- 320) **Asgar Fardi**, (şiiir), s. 5.
- 321) **M.S.D**, (şiiir), s. 6.
- 322) **Hesen Ponza**, Atalar Sözü, (şiiir), s. 7.
- 323) **Cüce Bağır**, Hikâye, s. 7.
- 324) **Adsız**, (şiiir), s. 8-9.
- 325) **İsimsiz**, Senaryo, s. 10-12.
- 326) **Adsız**, (şiiir), s. 12.
- 327) **Aliriza**, Rüstem Faytuncu, (Hikaye), s. 13.
- 328) **İsimsiz**, (şiiir), s. 16-17.
- 329) **İsimsiz**, Kitap Tankiti, farsça, s. 18-19.
- 330) **H. Tepegöz**, (Satrik Hikâye), 20-25.
- 331) **İsimsiz**, Nizami Gencevi Şiirine Nazire, (şiiir), s. 25.
- 332) **M. Nikabi**, Balaş Azeroğlu, (Şair Tanıtımı), s. 26-28.
- 333) **İsimsiz**, Kitap Tankidi, s. 30-32.
- 334) **Dede Kurkut Dergisi**, Farsça şiiir, 33.
- 335) **İsimsiz**, (şiiir), s. 37.
- 336) **İsimsiz**, (şiiir), s. 39.
- 337) **M. Şimşek**, Âşıklar Silahı, (şiiir), s. 40.

3.1.15. Sayı 17, Ocak, 1982.

- 338) Başsöz, s. 1.
- 339) **Dede Kurkut Dergisi**, Âşık Beşir (Âşık Tanıtımı), s.2.
- 340) **H. Ulduz**, Oğuz Nebi, Makale, s.3-4.

- 341) **Boşboğaz**, (şiiir), s. 6-7.
- 342) **Dede Kurkut Dergisi**, Edebi kıta, s. 6-7.
- 343) **Cefer Üşdodak**, (şiiir), s. 9.
- 344) **Yorgan Ali**, Hikâye, s. 10
- 345) **Adsız**, (şiiir), s. 14.
- 346) **Rıza Şahçı**, (şiiir), s. 15.
- 347) **Gulu Zırna**, Süleyman Rüstem'in Şiiirine Nazire, (şiiir), s. 16.
- 348) **Dede Kurkut Dergisi**, Âşık Aslan, (şiiir), s. 17.
- 349) **Hüseyin Riyahifar**, (şiiir), s. 18-19.
- 350) **Settar Sogi Savcı**, Türkmen Şaiiri ile Roportaj, s. 20-23.
- 351) **M. Şami** (şiiir), s. 24.
- 352) **Mehemmed Ali Ocakverdi**, Hikâye, s. 25-28.
- 353) **M.S.D**, (şiiir), s. 29-32.
- 354) **Dede Kurkut Dergisi**, Gelen Mektuplar, s. 33.
- 355) **Dağlı Lala**, (şiiir), s. 35.
- 356) **Asgar Fardi**, Ahmet Refik den çeviri, Orta Asya ve Türk Milletleri, Çeviri Makale, s. 38-39.
- 357) **Ali Muallim**, (şiiir), s. 40.

3.1.16. Sayı 18-19. Şubat, 1982.

- 358) Başsöz, s. 1.
- 359) **Firidun Hasarlı**, (şiiir), s. 2-3.
- 360) **H. Ulduz**, Oğuz Nebi (Makale), s. 4-5.
- 361) **Engiboş**, (şiiir), s. 6.
- 362) **Âşık Ali**, (şiiir), s. 7.

- 363) **Kerim. G.** (şiiir), s. 8.
- 364) **Adsız**, Nizami Şiiri Çevirisi, (şiiir), s. 9.
- 365) **İsimsiz**, Farsça Makale, 10-12.
- 366) **Dede Kurkut Dergisi**, Âşık Beşir ve Âşık Abdulali Deyişmesi, s. 13.
- 367) **Mir Ali Menafi**, (Sanatkâr Tanıtımı), s.14-15.
- 368) **Guluzırna**, (şiiir), s. 16.
- 369) **Urumlu Habib**, Kitap Tanıtımı, Çocuk Edebiyatı, s. 17.
- 370) **Dede Kurkut Dergisi**, Satrik Hikâye, s. 18-19.
- 371) **Âşık Kaşem**, (şiiir), s. 20.
- 372) **M. Şami**, (şiiir), s. 21-22.
- 373) **Murtuz**, Neimi ve Hurufilik, Makale, s. 23-24.
- 374) **Semed Serdari Niya**, Azerbaycan'da İlk Gazete, s. 25-27.
- 375) **Nasir**, (şiiir), s. 28.
- 376) **Ejder Farzeli, Ejder Asker**, (şiiir), s. 31.
- 377) **Dede Kurkut Dergisi**, Mektuplar, s. 32.
- 378) **Dede Kurkut Dergisi**, Mektuplara Cevap, s. 33.
- 379) **Asgar Fardi**, Ahmet Refik den çeviri, Orta Asya ve Türk Milletleri, Çeviri Makale, s. 34-35.
- 380) **İsimsiz**, Satrik Hikâye, s. 38.
- 381) **Dede Kurkut Dergisi**, Genceli Muallim İçin, s.39.
- 382) **Firidun Hasarlı**, (şiiir), s. 40.

3.1.17. Sayı, 20, Nisan 1982.

- 383) **Başsöz**, s. 1.
- 384) **Sırtık**, (şiiir), s. 2-3.

- 385) **H. Ulduz**, Oğuz Nebi, Makale, s. 4-5.
- 386) **Çöloğlu**, (şiir), s. 6.
- 387) **Dede Kurkut Dergisi**, Kazak Edebiyatından (şiir), s. 6.
- 388) **Asgar Fardi**, (şiir), s. 7-8.
- 389) **Mir Ali Menafi**, Talıbofun Tanıtımı, (Sanatkâr Tanıtımı), s. 9-11.
- 390) **Mir Hüseyin Riyahifar**, (şiir), s. 12-13.
- 391) **Dede Kurkut Dergisi**, (Âşık Tanıtımı), Âşık Kaşem, s. 14-16.
- 392) **Adsız**, (şiir), s. 17-19.
- 393) **Ağçaylı**, Hikâye s. 20-22.
- 394) **Âşık Aslan** (şiir), s. 23.
- 395) **Cüce Bağır**, Edebi kıta, s. 24.
- 396) **Dede Kurkut Dergisi**, Şehidler için (Edebi Kıta), s. 25.
- 397) **Dede Kurkut Dergisi**, Gelen Mektuplar, s. 27.
- 398) **İsimsiz**, Şehidler Konulu metin, Farsça, s. 28.
- 399) **Dede Kurkut Dergisi**, Âşık Ali ile Bahtiyat Vahabzade'nin yazışmaları, 29-35.
- 400) **Dede Kurkut Dergisi**, Azerbaycan Şairlerinden Andalib Karacadağı, (Şair tanıtımı), s. 38-39.
- 401) **İsmail Kulu Nejad**, Mehemedriza Sohrabinejad, (Farsça şiir), s. 40.

3.2. DEDE KORKUT DERGİSİ'NİN YAZI TÜRLERİNE GÖRE İNDEKSİ

3.2.1. Şiirler

- 01) “El Soğatı”, Sayı, 1, s. 2-3, Valeh.
- 02) “Ana Dili”, Sayı, 1, s. 7, Balaş Azeroğlu.
- 03) “Elcezayir ile Azerbaycan”, Sayı, 1, s. 8-9, Balaş Azeroğlu.

- 04) **“Tilismler Dünyası, Sayı”**, 1, s. 10-11, H. Ulduz.
- 05) **“Eli Qabarlı Keddiler”**, Sayı, 1, s. 14, Âşık Ali.
- 06) **“Men Kimem, Değme”**, Sayı, 1, s. 15-20, Balaş Azeroğlu, Süleyman Rüstem.
- 07) **“Kime Arxslsnım, Göz Yaşı...”**, Sayı, 1, s. 22, Hemid Ahmedzade, Süleyman Rüstem.
- 08) **“Kalem”**, Sayı, 1, s. 23, Hekime Buluri.
- 09) **“Ermeni, Gebr”**, **“Müselman”**, Sayı, 1, s. 24, Nizami Gencevi.
- 10) **“Öz Gülistanım”**, Sayı, 1, s. 24, Süleyman Rüstem.
- 11) **“Leyla Hanım Ziba”**, Sayı, 1, s. 25, F. Solmaz.
- 12) **“Azerli Yetişmez”**, Sayı, 1, s. 29, Telimhanlı Hemid.
- 13) **“Taza mevlud”**, Sayı, 1, s. 34, Kahraman Hatibi.
- 14) **“Dil Soqati”**, Sayı, 2, s. 2-3, Sedyar Vazife (Eloğlu).
- 15) **“Çörekçi Kız- Kardaş olak”**, Sayı, 2, s. 6, Çöloğlu, Süleyman Rüstem.
- 16) **“Gelen Kağızlardan”**, Sayı, 2, s. 7, Çeşitli Yazarlar.
- 17) **“Koymaram”** (Tevfik Fikret), Sayı, 2, s. 10, Hemid Telimhanlı.
- 18) **“Aynalı Tüfengi, Amrika Cehangirleri”**, Sayı, 2, s. 16, Âşık Ali.
- 19) **“Işıklı Hayat Hesretinde”**, Sayı, 2, s. 17, İsimsiz.
- 20) **“Ana Dililime, Azerbaycan”**, Sayı, 2, s. 20, Mehemed Gence – İtgin.
- 21) **“Piyalem”**, Sayı, 2, s. 27, Medine Gülgün.
- 22) **“Yad Gül Derebilmez”**, Sayı, 2, s. 31, Süleyman Rüstem.
- 23) **“Sevdim Azerbaycanı”**, Sayı, 2, s. 32, Nazar (Türkmenistandan).
- 24) **“Azerbaycan Uşağı Birinci Klasda”**, Sayı, 3, s. 2, Firidun Hasarlı.
- 25) **“Dede Qurqud Eli”**, Sayı, 3, s. 17, Eloğlu.
- 26) **“Tebriz, Şek Kadımı”**, Sayı, 3, s. 30-31, Sekine Abdullahi, Firidun Hasarlı.

- 27) “**Hecer Hanım**”, Sayı, 3, s. 34, A. Velioğlu.
- 28) “**Şark Kadını**”, Sayı, 3, s. 35, Bulut Karaçorlu.
- 29) “**Tebriz**”, Sayı, 3, s. 35, H. M. Savalan.
- 30) “**İmam Kömek Olsa Bize**”, Sayı, 3, s. 39, Âşık Ali.
- 31) “**Dünya Heyran Qalsın İrademize**”, Sayı, 3, s. 40, Süleyman Salis.
- 32) “**Karga ile Bülbül**, Sayı, 4-5, s. 4-5, Firidun Hasarlı.
- 33) “**Gün Geler Seyfe Döner**”, Sayı, 4-5, s. 8, M. Şebisterli.
- 34) “**Zindan-ı Bağ-ı Şah**”, Sayı, 4-5, s. 8, H. Ulduz.
- 35) “**Solunan Güllerimiz**”, Sayı, 4-5, s. 9, Ahad, Qızardı.
- 36) “**Son Zencire Biri Qalmış**”, Sayı, 4-5, s. 20-21, H. Ulduz.
- 37) “**Nazma Çekilmiş Atasözleri**”, Sayı,4-5, s. 25, H. M. Bahtiyar.
- 38) “**Adsız Şiir**”, Sayı, 4-5, s. 30, Kahraman Hatibi.
- 39) “**El Kol Yerine Bende Vırıldık Dilimizden**”, Sayı, 4-5, s. 33, H. Mecidzade Savalan.
- 40) “**Cellad Şahı Govan Diyar**”, Sayı, 4-5, s. 34, Rubab Celili.
- 41) “**Paşalar Olecek, Hanlar Eseccek**”, Sayı, 4-5, s. 35, H. Nebi.
- 42) “**Şehidler Yurdu**”, Sayı, 4-5, s. 40, Şehrek.
- 43) “**Koroğlunun Neresi**”, Sayı, 4-5, s. 40, M. Şami.
- 44) “**Bize Şahname ne Gerek**”, Sayı, 6, s. 4, Ülker.
- 45) “**Menim Goz Yaşımdı o Tacda Yanan**”, Sayı, 6, s. 4, Pervin İtisami.
- 46) “**Unutma**”, Sayı, 6, s. 8, Esrar Dede.
- 47) “**Bizim Vatan**”, Sayı, 6, s. 8, Türkoğlu.
- 48) “**Fehledi Fehle**”, Sayı, 6, s. 12, Neccaroğlu.
- 49) “**Şah ve Kalem**”, Sayı, 6, s. 13, M. Şami.
- 50) “**Çekil Kara Duman**”, Sayı, 6, s. 13, İsimsiz.

- 51) “**Dur Çal Kavalı Oyna**”, Sayı, 6, s. 16, H. Ulduz.
- 52) “**Tilki ile Karga**”, Sayı, 6, s. 24, H. Muellim.
- 53) “**Ehtikarçıye Lanet**”, Sayı, 6, s. 27, Ildırım.
- 54) “**Gilaye**”, Sayı, 6, s. 30, Hidayet Hesari.
- 55) “**Şehid**”, Sayı, 6, s. 30, Gulamriza Mecdfar.
- 56) “**Bir Asker Dilinden**”, Sayı, 6, s. 32, Ağçaylı.
- 57) “**Kardaş Arzısı**”, Sayı, 7, s. 8, Süleyman Rüstem.
- 58) “**Körpe Şikare Gelmiştir**”, Sayı, 7, s. 9, Nizami Gencevi.
- 59) “**Könlüm İster**”, Sayı, 7, s. 9, Dede Kurkut Dergisi.
- 60) “**Kardeşler, Men**”, Sayı, 7, s. 16, Okuyuculardan Dede Kurkut Dergisi.
- 61) “**Burda Menem Bağdad’da Kör Halife**”, Sayı, 7, s. 20-21, H. Ulduz.
- 62) “**Azadlıg Kahramanları**”, Sayı, 7, s. 26, Harici ölkelerin Azerbaycan Hakkında Yazdıkları Şiir, Jan Bouer.
- 63) “**Ana Tebrizim**”, Sayı, 7, s. 30, Firidun Hisarlı.
- 64) “**Savalan**”, Sayı, 7, s. 34, Ekber.
- 65) “**Pehlevi**”, Sayı, 7, s. 35, Süleyman Salis.
- 66) “**Behmenin Yirmi Dokkuzu**”, Sayı 7, s. 38, Firidun Hasarlı.
- 67) “**Behmen Ayı İsyen Ayı**”, Sayı, 7, s. 40, Ağçaylı.
- 68) “**Tekfir**”, Sayı, 8, s. 2-3, Adsız.
- 69) “**Ayıl Güneş**”, Sayı, 8, s. 6, M. Şami.
- 70) “**Damla**”, Sayı, 8, s. 8, Urmuoğlu.
- 71) “**Ana Dili**”, Sayı, 8, s. 11, Feramerz Haşimi.
- 72) “**Dede Korkut Dergisine Şiir**”, Sayı8, s. 20, Haşim Terlan.
- 73) “**Nevruz Bayramı**”, Sayı, 8, s. 24, Gulamriza Mecdfar.
- 74) “**Bir Şovnist Dilinden**”, Sayı, 8, s. 25, Samed Zuhuri.

- 75) “**Âşık**”, Sayı, 8, s. 28-29, Süleyman Salis.
- 76) “**İtirmişem Ahtarırım**”, “**İki Dünya**”, Sayı, 8, s. 32, Samed Zuhuri.
- 77) “**İki Dünya**”, Sayı, 8, s. 32, Hebib Sahir.
- 78) “**Ana Dil Meselesi**”, Sayı, 8, s. 34, Hidayet Hisari.
- 79) “**Birlik - İlk Bahar olsun**”, Sayı, 8, s. 40, Ildırım, Zülfikar.
- 80) “**Püste nene şiiri**”, (Tehlil), Sayı, 8, s. 45-49, Yahya Şeyda.
- 81) “**İşçi**”, Sayı, 8, s. 51-52, Urmuoğlu.
- 82) “**Karger- Zehmetkeş**”, Sayı, 8, s. 53, M.S.D.
- 83) “**Kesin İstimarın Kanlı Elini**”, Sayı, 8, s. 56, Süleyman Salis.
- 84) “**Karger Kudreti**”, Sayı, 9-10, s. 2, Firidun Hasarlı.
- 85) “**Türk Elleri Menim Kadim Elimdi**”, Sayı, 9-10, s. 3, M.S.D.
- 86) “**Yar Daşları, Kırmızı İlmek**”, Sayı, 9-10, s. 6-7, Nadir İlahi, Adsız.
- 87) “**Bize Şahname Azizim ne Gerek**”, Sayı, 9-10, s. 9, Ülker.
- 88) “**USA**”, Sayı, 9-10, s. 14, Adsız.
- 89) “**Odlar Yurdu, Dede Kurkut Dergisi**”, Yabancı Şairlerden Azerbaycan’a
Şiir, Sayı, 9-10, s. 15, (Khamis-Küba).
- 90) “**Sehendim**”, Sayı, 9-10, s. 16, Firidun Hasarlı.
- 91) “**Tebriz Halçası**”, Sayı, 9-10, s. 27, Ildırım.
- 92) “**Millet Birliği**”, Sayı, 9-10, s. 36-37, Samad İlgar.
- 93) “**Neye Lazım**”, Sayı, 9-10, s. 41, B. Elçin.
- 94) “**Yaz Dede Korkut**”, Sayı, 9-10, s. 46-47, Kafıantı .
- 95) “**Köroğlu Ya Ki Rüstem**”, Sayı, 9-10, s. 48, M. Şami.
- 96) “**Men Deyirem Olmemişem Bir Boyuk Tarihim Var**”, Sayı, 11, s. 2,
M.S.D.
- 97) “**Öz Dilimde Olsaydı**”, Sayı, 11, s. 4, Firidun Hisarlı.

- 98) **“Pire Ferzane”**, Sayı, 11, s. 5, H. Babek.
- 99) **“Kar Yağır Gene”**, Sayı, 11, s. 14-15, Aydın.
- 100) **“Yaz Dede Kokut”**, Sayı, 11, s. 16, Süleyman Rüstem.
- 101) **“Yanan Saz”**, Sayı, 11, s. 17, M. Şami.
- 102) **“Bir Sermayedar Dilinden”**, Sayı, 11, s. 19, Adsız.
- 103) **“Halkım, Ey Karger İreli”**, Sayı, 11, s. 24, Haşim Terlan, Sohrab Tahir.
- 104) **“Liberal”**, Sayı, 11, s. 26-27, Urmuoğlu.
- 105) **“Kerpiş Küresi”**, Sayı, 11, s. 37, Neccaroğlu.
- 106) **“Kim Yatıp, Kim Uyag”**, Sayı, 11 s. 41, Halil Rıza, H. Ulduz.
- 107) **“Unytmayın Bir Lehze Amrikani”**, Sayı, 12, s. 2-3, M. Şimşek.
- 108) **“Hanlar Hanın Razoniyazı”**, Sayı, 12, s. 8, Hasretoğlu.
- 109) **“Sermaye Sahibi”**, Sayı, 12, s. 9, Adsız.
- 110) **“Kasıp Çatmaz Veli ...”**, Sayı, 12, s. 12, (Satrik şiir) Sırtık.
- 111) **“Zülumat”**, Sayı, 12, s. 13, Urmuoğlu.
- 112) **“Alkış”**, Sayı, 12, s. 15, Bahtiyat Vahabzade.
- 113) **“Leylac”**, Sayı, 12, s. 18-19, H. Ulduz.
- 114) **“Türkün Kitabın Ver”**, ”, Sayı, 12, s. 23, **M.S.D.**
- 115) **“Ay Uşaglar”**, Sayı, 12, s. 24, M. Şami.
- 116) **“Yalgız Uşaglar”**, Sayı, 12, s. 25, Kerim Gülendäm.
- 117) **“Emperyalistlere Vırın Zerbeni”**, Sayı, 12, s. 40, M. Şami.
- 118) **“Get Emu Sam”**, Sayı, 13, s. 2-3, Firidun Hasarlı.
- 119) **“Boğmaüa Gelir”**, Sayı, 13, s. 9, Süleyman Rüstem.
- 120) **“Dillere Duşdu”**, Sayı, 13, s. 13, Settar Gül Mehemedi.
- 121) **“Liberal Oğlu”**, Sayı, 13, s. 21, Akça Sıçanı.

- 122) **“Edebiyatımıza Yeke Bir Gor Gziram”**, Sayı, 13, s. 22, Sırtık.
- 123) **“Menim Arzum”**, Sayı, 13, s. 23, Horoz Ali.
- 124) **“Bayatılara Barmaq”**, Sayı, 13, s. 27, Cavad Nere.
- 125) **“Eherli K r Zehra”**, Sayı, 13, s. 32-33, Kahraman Heyder Hatibi.
- 126) **“ şık Sohbeti”**, Sayı, 13, s. 36-37, Mir Hidayet Hisari.
- 127) **“Kara Afrikaya”**, Sayı, 13, s. 40, Ildırım.
- 128) **“Ey Emi Sam Bakma Dalı”**, Sayı, 14, s. 4-5, **M.S.D.**
- 129) **“Gatmaga Gelir”**, Sayı, 14, s. 16, Eloğlu.
- 130) **“Pulları Vır Telise”**, (Nezire Şiir), Sayı, 14, s. 18-19, Sırtık.
- 131) **“Elçi”**, Sayı, 14, s. 28, Nurhan.
- 132) **“Elçi Şiirine cevab”**, Sayı, 14, s. 29, Ildırım.
- 133) **“Kardaşıma”**, Sayı, 14, s. 32, Mustafa Mirzayev.
- 134) **“H kmavar”**, Sayı, 14, s. 38-39, Neccaroğlu.
- 135) **“Anama Kurban Olum”**, Sayı, 14, s. 40, Hekime Buluri.
- 136) **“Kurtuluş”**, Heyder Babaya selama Nezire, Sayı, 15, s. 2-4, Urmuoğlu.
- 137) **“Heveslenir Dehgan Okur Ekberi”**, Sayı, 15, s. 5, M. Yaşıl.
- 138) **“Sen Oyandan Men Buyandan”**, Sayı, 15, s. 8-9, M.S.D.
- 139) **“Ağlaram”**, Sayı, 15, s. 12-13, G z qıpık.
- 140) **“Dede Korkut”**, Sayı, 15, s. 15, Hac Ali Ataiye.
- 141) **“Ey Ruh-Huda”**, Sayı, 15, s. 16, H ccet S leyman Darabı.
- 142) **“Veten Meni Sesleyir”**, Sayı, 15, s. 18-19, M. Şami.
- 143) **“Hayattan Uca”**, Sayı, 15, s. 19, Sohrab Tahir.
- 144) **“ şık Kaşem”**, Sayı, 15, s. 26, Firidun Hasarlı.
- 145) **“Lay Lay”**, Sayı, 15, s. 27, Keçel Ceyran.

- 146) “**Ay Aşığı**”, Sayı, 15, s. 28-29, Alişan.
- 147) “**Evimde Bir Çırag Yanmaz**”, Fuzuli’ye Nazire, Sayı, 15, s. 32, Dede Kurkut Dergisi.
- 148) “**Gara Gunli, Ana Dili Yasag Olur**”, Sayı, 15, s. 33, Huriye Kuluzade, Ekber.
- 149) “**Ay Kişi**”, Sayı, 15, s. 36-37, M. Şami.
- 150) “**Ay Muselman**”, Sayı, 15, s. 40, Âşık Ali.
- 151) “**Şanlı İmam Humeynşş Çok Sevirem**”, Sayı, 16, s. 5, Asgar Fardi.
- 152) “**Seddâm Kjimdir**”, Sayı, 16, s. 6, M.S.D.
- 153) “**Atalar Sözü**”, Sayı, 16, s. 7, Hesen Ponza.
- 154) “**Cehennem**”, Sayı, 16, s. 8-9, Adsız.
- 155) “**Çırag**”, Sayı, 16, s. 13, Nasir.
- 156) “**Ne İşim Var**”, Sayı, 16, s. 16-17, İsimsiz.
- 157) “**Sensiz**”, Nizami Gencevi Şiirine Nazire, Sayı, 16, s. 25, İsimsiz.
- 158) “**Dede Kurkut Dergisi**”, Farsça Sayı, 16, s. 33.
- 159) “**Odlar Yurdu Azerbaycan**”, Sayı, 16, s. 37, İsimsiz.
- 160) “**Âşıklar Silahı**”, Sayı, 16, s. 40, M. Şimşek.
- 161) “**Goydaki Leşker Gelir**”, Sayı, 17, s. 6-7, Boşboğaz.
- 162) “**Elgoli**”, Sayı, 17, s. 9, Cefer Üşdodak.
- 163) “**Veten Oğluyam**”, Sayı, 17, s. 14, Adsız.
- 164) “**İşçılar Bir Olun**”, Sayı, 17, s. 15, Rıza Şahçı.
- 165) “**Gessab**”, Süleyman Rüstem’in Şiirine Nazire, Sayı, 17, s. Gulu Zırna.
16.
- 166) “**Gul Tebrizim**”, Dede Kurkut Dergisi, Sayı, 17, s. 17, Âşık Aslan.
- 167) “**Şahlar Hukumeti**”, Sayı, 17, s. 18-19, Hüseyin Riyahifar.

- 168) **“Goçag Türk Oğluyam”**, Sayı, 17, s. 24, M. Şami.
- 169) **“Yaşasın İnkilab”**, Sayı, 17, s. 29-32, M.S.D.
- 170) **“Bend Cim”**, Sayı, 17, s. 35, Dağlı Lala.
- 171) **“Lalenin Hikayesi”**, Sayı, 17, s. 40, Ali Muallim.
- 172) **“Dalgalarla Goruş”**, Sayı, 18-19, s. 2-3, Firidun Hasarlı.
- 173) **“Gozlerim Aydın Ay Hacı”**, Sayı, 18-19, s. 6, Engiboş.
- 174) **“İsimsiz”**, Sayı, 18-19, s. 7, Âşık Ali.
- 175) **“İnsan”**, Sayı, 18-19, s. 8, Kerim. G.
- 176) **“Yar Hanı”**, Nizami Şiiri Çevirisi, Sayı, 18-19, s. 9, Adsız.
- 177) **“Âşık Beşir ve Âşık Abdulali Değişmesi Sayı”**, 18-19, s. 13, Dede Kurkut Dergisi.
- 178) **“Girde Girde”**, Sayı, 18-19, s. 16, Guluzırna.
- 179) **“H. Ali Şeninde”**, Sayı, 18-19, s. 20, Âşık Kaşem.
- 180) **“Men Ellerin Şaiiriyem”**, Sayı, 18-19, s. 21-22, M. Şami.
- 181) **“Pir Delavere Ma”**, Sayı, 18-19, s. 28, Nasir.
- 182) **“Yolcu, Ele özün Şersen”**, Sayı, 18-19, s. 31, Ejder Farzeli, Ejder Asker.
- 183) **“Bizim İçin Bayram Olacak”**, Sayı, 18-19, s. 40, Firidun Hasarlı.
- 184) **“Bolli Pul İster Dadaş”**, Sayı, 20, s. 2-3, Sırtık.
- 185) **“İgit Olmez Diri Galar”**, Sayı, 20, s. 6, Çöloğlu.
- 186) **“Apağ Kızın Neğmeleri”**, Kazak Edebiyatından Sayı, 20, s. 6, Dede Kurkut Dergisi.
- 187) **“Gedirem Cenge”**, Sayı, 20, s. 7-8, Asgar Fardi.
- 188) **“Dukkan Şeyi Menimdir El Çekin”**, Sayı, 20, s. 12-13, Mir Hüseyin Riyahifar.

- 189) **“Gonag Doyuşu”**, Sayı, 20, s. 17-19, Adsız.
- 190) **“Boğaz Derdi”**, Sayı, 20, s. 23, Âşık Aslan.
- 191) **“Âşık Ali ile Bahtiyat Vahabzade'nin yazışmaları”**, Sayı, 20, s. 29-35, Dede Kurkut Dergisi.
- 192) **“Perçem Sebz Giyam”**, Sayı, 20, s. 40, İsmail Kulu Nejad, Mehemedriza Sohrabinejad.

3.2.2. Hikâye

- 402) **“Men İnsanam “Dili Kesilmiş Qoca”**, Sayı, 1, s. 4-6, Sohrab Tahiri.
- 403) **“Hecer Hanımın Hatırası”**, Sayı, 3, s. 24 Velioğlu.
- 404) **“Batıl”**, Sayı, 6, s. 27, M. Nikabi.
- 405) **“Arzu ve Kamber Destanı”**, Sayı, 7, s. 27, İsimli.
- 406) **“Bağrı Kan Dağı”**, Sayı, 7, s. 28, H. M. Savalan.
- 407) **“Bizim Millet Yuxluyub”**, Sayı, 12, s. 4-5 Yorgan Ali.
- 408) **“Rehman Dede”**, Sayı, 12, s.13, İsimli.
- 409) **“Seydi Destanı”**, Sayı, 12, s. 16-17 Ağçaylı.
- 410) **“Oğuz”**, Sayı, 12, s. 20-22 H. Alpamış.
- 411) **“Küçede Doyuş”**, Sayı, 13, s. 18-20, Bacadan Baxan.
- 412) **“Kaban Diş Ahmed”**, Sayı, 13, (şiir), s. 34-35, Yorgan Ali.
- 413) **“Uşgun”**, Sayı, 14, s. 4-6, Dilcuyi.
- 414) **“Yoxa qelem işlemez”**, Sayı, 15, s. 6-7, Yorgan Ali, Cavad Nere.
- 415) **“Supurgeçi ve Kopen”**, Sayı, 16, s. 7, Cüce Bağır.
- 416) **“Yonca Yiyip Meşrute Alan Gunlerimizden Hatıra”**, Sayı, 12, s. 10-11, Tosbağa Cavad.
- 417) **“Rüstem Faytuncu”**, Sayı, 16, s. 13, Aliriza.

- 418)“**Kopen Oğrusu**”, Sayı, 16, s. 20-25, H. Tepegöz.
- 419)“**Oldu var Dondu Yok**”, Sayı, 17, s. 10-13, Yorgan Ali.
- 420)“**Eshab Kehf Yukusu**”, Sayı, 17, s. 26-28, Mehemmed Ali Ocakverdi.
- 421)“**Elo Elo Dede Kurkut**”, Sayı, 18-19, s. 18-19, Dede Kurkut Dergisi.
- 422)“**Yorgan Alinin Cibhe Ehvalatı**”, Sayı, 20, s. 20-22, Ağçaylı.

3.2.3. Makaleler

Dede Korkut Dergisi'nin makalelerinin indeksi şu şekildedir:

- 01) “**Azerbaycan’a Basqına Gelenlere İbret**”, Sayı, 1, s. 12-13, Firyudun Hasarlı.
- 02) “**Markopolo Azerbaycan’da**”, Sayı, 1,s. 21, Yaqub Mahmudzade.
- 03) “**Zeyneb Paşa İsyanı Tebriz’de**”, Sayı, 1, s. 30-34, H. Ulduz.
- 04) “**Dede Qorqud Kimdi**”, Sayı, 2, s. 1, İsimsiz.
- 05) “**Türk ve Azerbaycan Esatirleri**”, Sayı, 2, s. 4-5, H. Alpamış.
- 06) “**Cevanşir Himasedi**”, Sayı, 2, s. 8-9, H. Ulduz.
- 07) “**Rıza Han’ın Diktatörlük Devrinde Azerbaycan**”, Sayı, 2, s. 11-13, İsimsiz.
- 08) “**Kadim Azerbaycan Dili ve Edebiyatı Hakkında Bir Neçe Söz**”, Sayı, 2, s. 13-14, Cefer Handan.
- 09) “**Oğuz Han Kimidi**”, Sayı, 2, s. 15, İsimsiz.
- 10) “**Azerbaycan ve Türk Esatiri**”, Sayı, 3, Sarı Gülba, s. 4, H. Alpamış.
- 11) “**Azerbaycan Dili ve Edebiyatı**”, Sayı, 3, s. 5, Cefer Handan.
- 12) “**Azerbaycan Edebiyatı Muhteseri**”, Sayı, 3, s. 6, Ali Afşar, Mirza İbrahimof.
- 13) “**Azerbaycan Dilinin Hainleri Kesrevizm, Karengizm**”, Sayı, 3, s. 36, İsimsiz.

- 14) **“Türk Esatirlerinden Manas”**, Sayı, 4-5, s. 6-7, H. Alpamiş.
- 423) **“Abbas Tufarganlı, Azerbaycan Âşıklarından”**, Sayı, 4-5, s. 12-13, H. Babek.
- 424) **“Azerbaycan Dilinin Mevkiyeti Orta Asırda”**, Sayı, 4-5, s. 14-15, M. Kerimi.
- 425) **“Dede kurkutun Yaranması Hakkında”**, Sayı, 6, s. 2-3, Hemid Telimhanlı, İlmeddin Alibeyzade.
- 426) **“Azerbaycan Silsilelerinden Kutlar”**, Sayı, 6, s. 10-11, H. Ulduz.
- 427) **“Irak Türkleri”**, Sayı, 6, s. 20-21, M. Nikabi.
- 428) **“Azerbaycan Mecellesi Bakı 1980”**, Sayı, 6, s. 26, **Prof. Mirza İbrahimof**.
- 429) **“Abbas Tufarganlı, Azerbaycan Âşıklarından”**, II. Bölüm, Sayı, 6, s. 28 H. Babek.
- 430) **“Karacık Çoban”**, Sayı, 7, s. 6, H. Alpamiş.
- 431) **“Dede Kurkutun Yaranması Hakkında”**, II. Bölüm, Sayı, 7, s.10-11, Hemid Telimhanlı, İlmeddin Alibeyzade.
- 432) **“Hz. Muhammed ve Âşıklar”**, Sayı, 7, s. 22-23 H. Ulduz.
- 433) **“Azerbaycan Türk Esatiri Deli Dümrül”**, Sayı, 8, s. 4-5, H. Alpamiş.
- 434) **“Azerbaycan Milli Kahramanlarından Atropat”**, Sayı, 8, s. 14-16, Rıza Bağban.
- 435) **“Ermeni Edebiyatı”**, Sayı, 8, s. 35-36, H. Ulduz.
- 436) **“Onlara dene”**, Sayı, 8, s. 38, İsimsiz.
- 437) **“Azerbaycan ve Türk Esatirlerinden, Deli Dümrül”**, Sayı, 9-10, s. 4-5, H. Alpamiş.
- 438) **“Yurdumun Tiyatr Dünyası”**, Sayı, 9-10, s. 18-19, Hemid Telimhanlı.
- 439) **“Kolonel Mehemed Tagi Han Pesyan”**, Sayı, 9-10, s. 28-29, M. Nikabi.
- 440) **“Türklerin Dini İslamdan Önce”**, Sayı, 9-10, s. 38-39, Abbas İşraki.

- 441) **“Oğuz Elleri”**, Sayı, 9-10, s. 42-43, Ağçaylı.
- 442) **“Nece Cine İtikad Getirdim”**, Sayı, 11, s. 6-7, Tosbağa Cavad.
- 443) **“Azerbaycan’da Feodalizm Aleyhine kaçaklar Nehzeti”**, Sayı, 11, s. 22-23, H. Parlar.
- 444) **“Babek, Birinci Bölüm”**, Sayı, 11, s. 32-33, Urmulu Habib.
- 445) **“Türk Dilli Halkların Esatirlerinden, Batır Ötegen”**, Sayı, 12, s. 14-15 H. Alpamış.
- 446) **“Kitablar Tongallarda Yandı”**, Sayı, 12, s. 30-31, Balas Azeroğlu.
- 447) **“Yeni Şiirin Temelini Koyanlar”**, Sayı, 13, s. 42-43, Yahya Şeyda.
- 448) **“Terbiz ya Tebriz”**, Sayı, 13, s. 47, Urmulu Habib.
- 449) **“Ergenekon Destanı”**, Sayı, 15, s. 21-22, Yılmaz Öztuna.
- 450) **“Gilek Edebiyatı”**, Sayı, 15, s. 38-39, İsimlessiz.
- 451) **“Oğuz Han”**, Sayı, 17, s. 2-4, H. Ulduz.
- 452) **“Oğuz Nebi”**, Sayı, 17, s.3-4, H. Ulduz.
- 453) **“Ahmet Refik den çeviri, Orta Asya ve Türk Milletleri”**, Sayı, 17, s. 38-39, Asgar Fardi.
- 454) **“Oğuz Nebi”**, Sayı, 18-19, s. 4-5, H. Ulduz.
- 455) **“Şiir ve Şairlik H. Muhammed in Bakışından”**, Sayı, 18-19, 10-12, İsimlessiz.
- 456) **“Neimi ve Hurufilik”**, Sayı, 18-19, s. 23-24, Murtuz.
- 457) **“Azerbaycan’da İlk Gazete”**, Sayı, 18-19, s. 25-27, Semed Serdari Niya.
- 458) **“Ahmet Refik den çeviri, Orta Asya ve Türk Milletleri”**, Sayı, 18-19, s. 34-35, Asgar Fardi.
- 459) **“Oğuz Nebi”**, Sayı, 20, s. 4-5, H. Ulduz.

3.2.4. Hatıra Yazısı

- 01) **“Qaranquş Hatırası”**, Sayı, 3, s. 20, H. Ulduz.

3.2.5. Roportaj

- 01) **“Kahraman Hatibi İle Musahibe”**, Sayı, 8, s. 14 Dede Korkut Dergisi.
- 02) **“Abbas Emmiyle Görüş”**, Sayı, 11, s. 14-15, İsimsiz.
- 03) **“H. Ulduz İle Roportaj”**, Sayı, 12, I. Bölüm, s. 6-7, İsimsiz.
- 04) **“H. Ulduz İle Roportaj”**, II. Bölüm, Sayı, 13, s. 6-7, İsimsiz.
- 05) **“Araz Murad Arkı, Türkmen Bakışlarından”**, Sayı, 14, s. 2-3, İsimsiz.
- 06) **“Telim Hanlı Hemid”**, Sayı, 14 s. 14-15, İsimsiz.
- 07) **“Settar Sogi Savcı, Türkmen Şairi”**, Sayı, 17, s. 20-23.

3.2.6. Çocuk Edebiyatı

- 01) **“Uşaq Bahçesi”**, Sayı, 3, s. 9, Hesen Mecidzade (Savalan).
- 02) **“Uşaq Hikayesi, Oğlan-İt-Şah”**, Sayı, 4-5, s. 17, İsimsiz.
- 03) **“Dede Korkut Balaları”**, Sayı, 6, s. 24, B. Elçin.
- 04) **“Tülkü ile Karga”**, Sayı, 6, s. 25, H. Muallim.
- 05) **“Dede Korkut Balaları”**, Sayı, 7, s. 4, B. Elçin, M. Ataiyye, Süleyman Salis.
- 06) **“Tüfeng”**, Sayı, 7, s. 13, Ağçaylı.
- 07) **“Yaşar”**, Sayı, 9-10, s. 22-23, Murtaza Aslan.
- 08) **“Selam Sene Ekinci”**, Sayı, 13, s. 14-15, M. Şami.
- 09) **“Bulağ Efsanesi”**, Sayı, 14, s. 10-11, Mirzali Hüseyinzade.

3.2.7. Haber- Duyuru

- 01) **“Şairler Meclisi”**, Sayı, 1, s. 9, H. Ulduz,.
- 02) **“Şairler Meclisi”**, Sayı, 2, s. 27, İsimsiz.
- 03) **“İnqilab Yolunda Edebi Siyasi Mecmua Çıxacaq”**, Sayı, 4-5, s. 9 İsimsiz.

- 04) **“Tebriz İnkılaq Mehkemesinden”**, Sayı, 4-5, s. 18-19, Dede Kurkut Dergisi.
- 05) **“Duyuru, (İlk Türkçe Film İçin Oyuncu Daveti)”**, Sayı, 4-5, s. 23, Dede Kurkut Dergisi.
- 06) **“Dergiye Yardım, Sayı”**, 6, s.1, Dede Kurkut Dergisi.
- 07) **“Şairler Meclisi”**, Sayı, 6, s. 4, Dede Kurkut Dergisi.
- 08) **“Tebriz’de Tiyatro Sayı”**, 6, s. 6-7, Dede Kurkut Dergisi.
- 09) **“İnkilab Gunlerinden ...”**, Sayı, 7, s. 1, M. Ganlıgol.
- 10) **“Ülker Dergisinin Yayınlanması”**, Sayı, 7, s. 34, Dede Kurkut Dergisi.
- 11) **“Ulduz Gazetesi Yayınlandı Sayı”**, 7, s. 37, Dede Kurkut Dergisi.
- 12) **“Âşıklar Programı”**, Sayı, 8, s. 12-13, Hemid Telimhanlı.
- 13) **“damun Gazetesi yayına Başladı”**, Sayı, 11, s. 8, İsimsiz.
- 14) **“Kardaş Sesi”**, Sayı, 11, s. 36 İsimsiz.
- 15) **“Genceli Muallim İçin”**, Sayı, 20, s.39, Dede Kurkut Dergisi.

3.2.8. Folklor Yazıları

- 01) **“Ahir Çerşembe”**, (Folklor), Sayı, 8, s. 7, Dede Kurkut Dergisi.
- 02) **“Kadınlar Hemasesi”**, Sayı, 8, s. 33, M. Güloğlan
- 03) **“Tentrnrli Kanlı Şehir Hemasesi”**, Sayı, 9-10, s. 30-31, M. Güloğlan..
- 04) **“Kan Namazı”**, Sayı, 11, s. 30, Asgar Fardi.
- 05) **“Muasır Azerbaycan Şairlerinden Settar Gül Mehemed”**, Sayı, 13, s. 10-12, Ağçaylı.
- 06) **“Hop Hop Name Irak Yurdunda”**, Sayı, 14, s. 7 İsimsiz.
- 07) **“Irak Pilotu”**, Sayı, 15, s. 4, At Yusuf.
- 08) **“Cebhe Fatna Kor”**, Sayı, 15,, s. 5, Geçi Kerim.

- 09) **“Nizami Gencevi’nin Baş Dai Ne Dilde Olmalıdır”**, Sayı, 15, s. 10-11, Tosbağa Cavad.
- 10) **“Cunun-Hun”**, Sayı, 17, s. 6-7, Dede Kurkut Dergisi.
- 11) **“O olmasın Bu Olsun”**, Sayı, 20, s. 24, Cüce Bağır.
- 12) **“Şehidler için “**, Sayı, 20, s. 25, Dede Kurkut Dergisi.
- 13) **“Şehidler Konulu metin”**, Sayı, 20, s. 28, İsimsiz.

3.2.9. Şair Tanıtımı

- 01) **“Mutarakki Edebiyatımızdan Hambal”**, Sayı, 2, s. 18-19, M. Nikabi.
- 02) **“Klasik Ulduzlarımızdan”**, Sayı, 3, s. 14, İsimsiz.
- 03) **“Azerbaycan Klasik Şairlerinden, Mesihi”**, Sayı,3, s. 22, M. Kerimi.
- 04) **“Türk Şairlerinden Pir Sultan Abdal”**, Sayı, 4-5, s. 10-11, H. Ulduz.
- 05) **“Klasik Edebiyatımızdan, Çoban Habibi”**, Sayı, 4-5, s. 22-23, M. Kerimi.
- 06) **“Romantik Edebiyatımızdan Muhammed Hadi”**, Sayı, 7, s. 14-15, Mir Ahmed.
- 07) **“Şair Hebib Farşbaf”**, Sayı, 8, s. 30-31, Ağçaylı.
- 08) **“Türkiye şairlerinden Cahid Külebi”**, Sayı, 11, s. 25, B. A.
- 09) **“Hicri Dede, Kerkük Türkmen Şairi”**, Sayı, 12, s. 26-27, Sanan Said.
- 10) **“Türkmen Halk Şairi Muhammed Veli Kemine”**, Sayı, 13, s. 24-25, Hemid Parlar.
- 11) **“Hemid Mehemed Zade Şiirleri”**, Sayı, 14, s. 22-23, M. Nikabi.
- 12) **“Arif Tebrizi”**, Sayı, 14, s. 30-31, M. Kerimi.
- 13) **“Türkmen Halk Şairimehtum Goli Feragi”**, Sayı, 14, s. 36, Hemid Telimhanlı.
- 14) **“Özbek Edebiyatından Fırkati”**, Sayı, 15, s. 22-23, Aydın.

- 15) “**Balaş Azeroğlu**”, Sayı, 16, s. 26-28, M. Nikabi.
- 16) “**Azerbaycan Şairlerinden Andalib Karacadağı**”, Sayı, 20, s. 38-39, Dede Kurkut Dergisi.

3.2.10. Âşık Tanıtımı

- 01) “**Âşık Besti Hanım**”, Sayı, 2, s. 28, H. Ulduz.
- 02) “**Âşık Hamayıl Hanım**”, Sayı, 3, s. 18, İsimli.
- 03) “**Azerbaycan Âşıklarından Sona Hanım**”, Sayı, 3, s. 26, İsimli.
- 04) “**Azerbaycan Âşıklarından Aşk Nabat**”, Sayı, 4-5, s. 3, İsimli.
- 05) “**Sarı Âşık**”, Sayı, 6, s. 19, H. M. Savalan.
- 06) “**Muasir Türkiye Âşıklarından Âşık Ehsani**”, Sayı, 7, s. 17, Dede Kurkut Dergisi.
- 07) “**Âşık Kurbanı**”, Sayı, 8, s. 22-23 Rıza Orman.
- 08) “**Âşık Sayad Neva**”, Sayı, 9-10, s. 24-26, H. Ulduz.
- 09) “**Âşık Valeh Sayı**”, 11, s. 12-13, Rıza Orman.
- 10) “**Âşık Cambul Cabayef**”, Sayı, 11, s. 20-21, H. Ulduz.
- 11) “**Hasta Kasım**”, Sayı, 13, s. 8, Rıza Orman.
- 12) “**Türkiye Muasır Âşıklarından Âşık Veysel**”, Sayı, 14, s. 34-35, Ağçaylı.
- 13) “**Âşık Hüseyin Cavan**”, Sayı, 15, s. 14, İsimli.
- 14) “**Âşık Beşir**”, Sayı, 17, s.2, Dede Kurkut Dergisi.
- 15) “**Âşık Kaşem**”, Sayı, 20, s. 14-16, Dede Kurkut Dergisi.

3.2.11. Sanatkâr Tanıtımı

- 01) “**Azerbaycan Ressamlarından Bulut Umut**”, Sayı, 3, s. 10, İsimli.
- 02) “**Azerbaycan Artistlerinden Qamer Xanım**”, Sayı, 6, s. 5, İsimli.

- 01) **“Ustad Necibi”**, Sayı, 6, s. 17, Dede Korkur Dergisi.
- 02) **“Dadaşoğlu”**, Sayı, 8, s. 53, İsimsiz.
- 03) **“Mirza İbrahimof’un Doğum Günü”**, Sayı, 13, s. 4-5, M. Efham.
- 04) **“Mirza İbrahimof’un Doğum Günü”**, Sayı, 14, s. 8-9, M. Efham.
- 05) **“Prof. Bülbül Tanıtımı”**, Sayı, 14, s. 25, Hemid Gündüz.
- 06) **“Talibofun Tanıtımı”**, I. Bölüm, Sayı, 18-19, s. 14-15, Mir Ali Menafi.
- 07) **“Talibofun Tanıtımı”**, II. Bölüm, Sayı, 20, s. 9-11, Mir Ali Menafi.

3.2.12. Kitap Tanıtımı Ve Tenkidi

- 01) **“Zindan Hatıraları”**, Sayı, 6, s. 14-15, Ali Muhibbi.
- 02) **“Fkh-Menzum Kitabı”**, Sayı, 7, s. 18-19, İsimsiz.
- 03) **“Zindan Hatıraları”**, Sayı, 8, s. 18-19, Ali Muhibbi.
- 04) **“Edeb Hazinesi”**, Sayı, 8, s. 26, Dede Kurkut Dergisi.
- 05) **“Hemas-Dad”**, (I, Bolum), Sayı, 9-10, s. 10-13, H. Babek.
- 06) **“Köy Tanıtımı Yukarı Anher Kendi”**, Sayı, 9-10, s. 17, İsimsiz.
- 07) **“Ayrılmak”**, Sayı, 11, s. 9, Dede Kurkut Dergisi.
- 08) **“Coğrafi Adların Sırrı”**, Sayı, 11, s. 28-29, Hüseyin Mehmed Sadik.
- 09) **“Ana Dilimizi Bele yazaq”**, Sayı, 14, s. 12-13, R. M. Yaşar.
- 10) **“Nizami Gencevi’nin Baş Daşı Ne Dilde Olmalıdır”**, sayı, 15, s. 10-11, Tosbağa Cavad.
- 11) **“Şaiirliğ Tohmeti”**, Sayı, 15, s. 30, Dovşan Cefer.
- 12) **“U.S.A. nın Seksi, Kitaplarının Tankidi”**, Sayı, 16, s. 18-19 İsimsiz.
- 13) **“U.S.A. nın Cinayi, Polisi, Kitaplarının Tankidi”**, Sayı, 16, s. 30-32, İsimsiz.
- 14) **“Cunun-Hun”**,sayı, 17, s. 6-7, Dede Kurkut Dergi

15) **“Kuucuk Ellerimiz ile Buyuk İnkilap”**, Sayı, 18-19, s. 17, Urumlu Habib.

3.2.13. Gelen Mektuplar

- 01) **“Gelen Mektuplar”**, Sayı, 4-5, s. 24, Dede Kurkut Dergisi.
- 02) **“Gelen Mektuplar”**, Sayı, 6, s. 5, Dede Kurkut Dergisi.
- 03) **“Gelen Mektuplar”**, Sayı, 6, s. 9, Dede Kurkut Dergisi.
- 04) **“Huninşehir’den Mektup”**, Sayı, 7, s. 12-13, Mahmud Milani.
- 05) **“Gelen Mektuplar”**, Sayı, 8, s. 10, Dede Kurkut Dergisi.
- 06) **“Gelen Mektuplar”**, Sayı, 17, s. 33, Dede Kurkut Dergisi.
- 07) **“Mektuplar”**, Sayı, 18-19, s. 32, Dede Kurkut Dergisi.
- 08) **“Mektuplara Cevap”**, Sayı, 18-19, s. 33, Dede Kurkut Dergisi.
- 09) **“Gelen Mektuplar”**, Sayı, 20, s. 27, Dede Kurkut Dergisi.

3.2.14. Sinema Ve Tiyatro

- 01) **“Bask Mubarizleri”**, Sayı, 8, s. 54-55, İsimsiz.
- 02) **“İslam da Yalan var”**, (Piyas), Sayı, 11, s. 18 Cüce Bağır.
- 03) **“Musadere”**, (Senaryo Çevirisi) Sayı, 14, s. 26-27, H. Babek.
- 04) **“Musadire”**, Sayı, 16, s. 10-12 İsimsiz.

3.2.15. Başsöz

- 01) **“Başsöz”**, Ürek Derdi, sayı 3, s. 1.
- 02) **“Başsöz”**, 18 Milyon Türk Xalqımıza Ayda Bir Mecelle, sayı 4-5, s.1.
- 03) **“Başsöz”**, , sayı, 6, s. 1, İsimsiz.
- 04) **“Başsöz”**, sayı, 8, s. 1, İsimsiz.

- 05) “Başşöz”, sayı, 11, s. 1,İsimsiz.
- 06) “Başşöz”, sayı, 12, s. 1,İsimsiz.
- 07) “Başşöz”, sayı, 13, s. 1,İsimsiz.
- 08) “Başşöz”, sayı, 14, s. 1,İsimsiz.
- 09) “Başşöz”, sayı, 15, s. 1,İsimsiz.
- 10) “Başşöz”, sayı, 16, s. 1,İsimsiz.
- 11) “Başşöz”, sayı, 17, s. 1,İsimsiz.
- 12) “Başşöz”, sayı, 18-19, s. 1,İsimsiz.

3.2.16. Başsağlığı

- 01) “Resul Rıza'nın Ölümü Üzerine”, Sayı, 9-10, s. 1, Hemid Telimhanlı.
- 02) “Men Seni Elveda Demerem”, Sayı, 9-10, s. 1, Abbas Zamanof.

3.3. DEDE KORKUT DERGİSİ'NİN YAZAR KADROSUNA GÖRE İNDEKSİ

A.

- ALPAMIŞ, H. “Türk ve Azerbaycan Esatirleri, (Alpamiş)”, sayı 2, s. 4-5.
- ALPAMIŞ, H. “Türk ve Azerbaycan Esatirleri, (Sarı Gülbaş)”, sayı 3, s. 4.
- ALPAMIŞ, H. “Türk ve Azerbaycan Esatirleri (Manas)”, sayı 4-5, s. 6-7.
- ALPAMIŞ, H. “Türk ve Azerbaycan Esatirleri (Karacık Çoban)”, sayı 7, s. 6-7.
- ALPAMIŞ, H. “Türk ve Azerbaycan Esatirleri (Deli Dümrül I.)”, sayı 8, s. 4-5.
- ALPAMIŞ, H. “Türk ve Azerbaycan Esatirleri (Deli Dümrül II.)”, sayı 9-10, s. 4-5.
- ALPAMIŞ, H. “Türk ve Azerbaycan Esatirleri (Batır Ötegen)”, sayı 12, s. 14-15.
- ALPAMIŞ, H. “Azerbaycan İtgin Tarihinden”, sayı 14, s. 17.
- ALPAMIŞ, H. “Türk Tarihinden Yapraklar, Ergenekon Destanı I.” (Alpamiş), sayı 14, s. 20.

- ALPAMIŞ, H. “Türk Tarihinden Yapraklar, Ergenekon Destanı II.” (Alpamiş), sayı 15, s. 20-21.
- AFŞAR, Ali, Azerbaycan Edebiyatı Muhteseri, (Çeviri Makale), sayı13, s. 6.
- ABDULLAHİ, Sekine. (şiir), sayı 3, s. 30.
- AHAD, “Qızardı Solunan Güllerimiz”, (şiir), sayı 4-5, s. 9.
- AĞÇAYLI. (Ali Rıza ZİHEG)
- AĞÇAYLI, “Bir Asker Dilinden”, (şiir), sayı 6, s. 32.
- AĞÇAYLI, “Tüfeng”, (Çocuk Edebiyatı), sayı 7, s. 13.
- AĞÇAYLI, (şiir), sayı 7, s. 40.
- AĞÇAYLI, “Şair Hebib Farşbaf”, (Şair Tanıtımı), sayı 8, s. 30-31.
- AĞÇAYLI, “Oğuz Elleri”, (Makale), sayı 9-10, s. 42-43.
- AĞÇAYLI, “Seydi Destanı”, (Hikâye), sayı 12, s. 16-17.
- AĞÇAYLI, “Muasır Azerbaycan Şairlerinden Settar Gül Mehemed”, (Edebi Tankit), sayı 12, s. 10-12.
- AĞÇAYLI, “Türkiye Muasır Âşıklarından Âşık Veydel”, (Âşık Tanıtımı), sayı 14, s. 34-35.
- AĞÇAYLI, “Yorgan Ali’nşn Cebhe Ahvalatı”, (Hikâye), sayı 20, s. 20-22.
- ATAİYYE, M. “Dede Korkut Balaları”, (Çocuk Edebiyatı), sayı 7, s. 4.
- ADSIZ, Tekfir, (şiir), sayı 8, s. 2-3.
- ADSIZ, Yar Daşları, (şiir), sayı 9-10, s. 6-7.
- ADSIZ, USA, (şiir), sayı 9-10, s. 14.
- ADSIZ, Bir Sermayedar Dilinden, (şiir), sayı 11, s. 19.
- ADSIZ, Sermaye Sahibi, (şiir), sayı 12, s. 9.
- ADSIZ, (şiir), sayı 16, s. 8-9.
- ADSIZ, (şiir), sayı 16, s. 12.

ADSIZ, (şiiir), sayı 17, s. 14.

ADSIZ, Nizami Şiiri Çevirisi, (şiiir), sayı 18-19, s. 9.

ADSIZ, (şiiir), sayı 20, s. 17-19.

AYDIN, (şiiir), sayı 11, s. 15.

AYDIN, Özbek Edebiyatından Fırkati, sayı 15, s.22-23.

AZEROĞLU, Balaş. Ana Dili, (Şiir), sayı 1, s. 7.

AZEROĞLU, Balaş. Elcezayir ile Azerbaycan, (Şiir), sayı 1, s. 8-9.

AZEROĞLU, Balaş, (Şiir), sayı 1, s. 15-20.

AZEROĞLU, Balaş, “Kitablar Tongallarda Yandı”, (Makale), sayı 12, s. 30-31.

AZEROĞLU, Balaş. (Şair Tanıtımı), sayı 16, s. 26-28.

AHTASIÇANI, (şiiir), sayı 13, s. 21.

AT YUSUF, Irak Pilotu, (Edebi kıta), sayı 15, s. 4.

ALİŞAN, Âşık Şiiri (şiiir), sayı 15, s. 28-29.

Âşık Ali (şiiir), sayı 1, s. 40.

Âşık Ali, Aynalı Tüfengi, Amrika Cehangirleri (Şiir), sayı 2, s. 16.

Âşık Ali, İmam Kömek Olsa Bize, (şiiir), sayı 3, s. 39.

Âşık Ali, (şiiir), sayı 15, s. 40.

Âşık Ali, (şiiir), sayı 18-19, s. 7.

Âşık Kaşem, (şiiir), sayı 19, s. 20.

Âşık Aslan (şiiir), sayı 20, s. 23.

ASKER, Ejder. (şiiir), sayı 18-19, s. 31.

ASLAN, Murtaza. Yaşar (Çocuk Edebiyatı), sayı 9-10, s. 22-23.

ATAİYYE, M, Süleyman Salis, Dede Korkut Balaları, (Çocuk Edebiyatı), sayı 7, s. 4.

ATAİİYE, Ali. Dede Korkut, (şiiir), sayı 15, s. 15.

B.

BULURİ, Hekime. (şiiir), sayı 1, s. 16.

BULURİ, Hekime. (şiiir),sayı 14, s. 16.

BABEK, H. Abbas Tufarganlı, Azerbaycan Âşıklarından, (Farsça Makale), sayı 5-5, s. 12-13.

BABEK, H. Abbas Tufarganlı, Azerbaycan Âşıklarından, (Farsça Makale), II. Bölüm, sayı 6, s. 28.

BABEK, H. (Kitap Tankidi Farsça), sayı 9-10, s. 10-13.

BABEK, H. (şiiir- Farsça), sayı 11, s. 5.

BABEK, H. Birinci Bölüm, (Çeviri Makale), sayı 11, s. 32-33.

BABEK, H. Musadere, (Senaryo Çevirisi), sayı 14,s. 26-27.

B. A. Türkiye şairlerinden Cahid Külebi, (Şair tanıtımı), sayı 11, s. 25.

BAHTİYAR, H. M. Nazma Çekilmiş Atasözleri, (şiiir), sayı 4-5, s. 25.

BOİER, Jan. Harici ölkelerin Azerbaycan Hakkında Yazdıkları Şiiir, (şiiir), sayı 7, s. 26.

BAĞBAN, Rıza. Azerbaycan Milli Kahramanlarından Atropat, (Türkçe Makale), sayı 8, s. 14-16.

BACADAN BAXAN, (Satrik Hikaye), sayı 13, s. 18-20.

BAĞBAN, Rıza, Azerbaycan Milli Kahramanlarından Atropat, (Türkçe Makale), sayı 8, s. 14-16.

BOŞBOĞAZ, (şiiir), sayı 17, s. 6-7.

C.

CELİLİ, Rubab. (şiiir), sayı 4-5, s. 34.

CÜCE BAĞIR, Hikaye, sayı 16, s. 7.

CÜCE BAĞIR, Edebi kıta, sayı 20, s. 24.

CAVAD NERE, Bayatılara Barmaq, (şiiir), sayı 13, s. 27.

CAVAD NERE, Yoxa qelem işlemez, (Satrik Hikaye), sayı 15, s. 6-7.

Ç.

ÇÖLOĞLU, Çörekçi Kız- Kardaş olak, (Şiiir), sayı 2, s. 6.

ÇÖLOĞLU, (şiiir), sayı 20, s. 6.

D.

Dede Kurkut Dergisi, Gelen Kağızlardan, (Okuyuculardan Gelen Şiiirler), sayı 2, s. 7.

Dede Kurkut Dergisi, Tebriz İnkılaq Mehkemesinden (Haber-Duyuru), sayı 4-5, s. 18-19.

Dede Kurkut Dergisi, Duyuru, (İlk Türkçe Film İçin Oyuncu Daveti), sayı 4-5, s. 23.

Dede Kurkut Dergisi, Gelen Mektuplar, sayı 4-5, s. 24.

Dede Kurkut Dergisi, Dergiye Yardım, (Duyuru), sayı 6, s.1.

Dede Kurkut Dergisi, Duyuru, Şairler Meclisi, sayı 6, s. 4.

Dede Kurkut Dergisi, Gelen Mektuplar, sayı 6, s. 5.

Dede Kurkut Dergisi, Tebriz'de Tiyatro (Haber Duyuru), sayı 6, s. 6-7.

Dede Kurkut Dergisi, Gelen Mektuplar, sayı 6, s. 9.

Dede Kurkut Dergisi, Ustad Necibi, (Sanatkar Tanıtımı), sayı 6, s. 17.

Dede Kurkut Dergisi, Yarışma, sayı 6, s. 31.

Dede Kurkut Dergisi, Haberler, sayı 7, s. 1.

Dede Kurkut Dergisi, Könlüm İster, (şiiir), sayı 7, s. 9.

- Dede Kurkut Dergisi, Okuyuculardan (şiiir), sayı 7, s. 16.
- Dede Kurkut Dergisi, Muasir Türkiye Âşıklarından Âşık Ehsani (Âşık Tanıtımı), sayı 7, s. 17.
- Dede Kurkut Dergisi, Duyuru, Ülker Dergisinin Yayınlanması, sayı 7 s. 34.
- Dede Kurkut Dergisi, Duyuru, Ulduz Gazetesi Yayınlandı, sayı 7, s. 37.
- Dede Kurkut Dergisi, Ahir Çerşembe, (Folklor), sayı18, s. 7.
- Dede Kurkut Dergisi, Gelen Mektuplar, sayı 8, s. 10.
- Dede Kurkut Dergisi, (Kahraman Hatibi İle Musahibe), sayı 8, s. 14.
- Dede Kurkut Dergisi, Edeb Hazinesi, (Kitap Tanıtımı), sayı 8, s. 26.
- Dede Kurkut Dergisi, Yabancı Şairlerden Azerbaycan'a Şiir, (Khamis-Küba), (şiiir), sayı 9-10, s. 15.
- Dede Kurkut Dergisi, Kitap Tanıtımı, sayı 11, s. 9.
- Dede Kurkut Dergisi, Âşık Şiiri Alişan, (şiiir), sayı 15, s. 28-29.
- Dede Kurkut Dergisi, Fuzuli'ye Nazire, (şiiir), sayı 15, s. 32.
- Dede Kurkut Dergisi, Farsça şiiir, sayı 16, 33.
- Dede Kurkut Dergisi, Âşık Beşir (Âşık Tanıtımı), sayı 17, s.2.
- Dede Kurkut Dergisi, Edebi kıta, sayı 17, s. 6-7.
- Dede Kurkut Dergisi, Âşık Aslan, (şiiir), sayı 17, s. 17.
- Dede Kurkut Dergisi, Settar Sogi Savcı, Türkmen Şairi ile Roportaj, sayı 17, s. 20-23.
- Dede Kurkut Dergisi, Gelen Mektuplar, sayı 17, s. 33.
- Dede Kurkut Dergisi, Âşık Beşir ve Âşık Abdulali Değişmesi, sayı 18-19, s. 13.
- Dede Kurkut Dergisi, Satrik Hikâye, sayı18- 19, s. 18-19.
- Dede Kurkut Dergisi, Mektuplar, sayı 18-19, s. 32.
- Dede Kurkut Dergisi, Mektuplara Cevap, sayı 18-19, s. 33.
- Dede Kurkut Dergisi, Genceli Muallim İçin, sayı 18-19, s.39.

Dede Kurkut Dergisi, Kazak Edebiyatından (şiiir), sayı 20, s. 6.

Dede Kurkut Dergisi, (Âşık Tanıtımı), Âşık Kaşem, sayı 20, s. 14-16.

Dede Kurkut Dergisi, Şehidler için (Edebi Kıta), sayı 20, s. 25.

Dede Kurkut Dergisi, Gelen Mektuplar, sayı 20, s. 27.

Dede Kurkut Dergisi, Âşık Ali ile Bahtiyat Vahabzade'nin yazışmaları, sayı 20, 29-35.

Dede Kurkut Dergisi, Azerbaycan Şairlerinden Andalib Karacadağı, (Şair tanıtımı), sayı 20, s. 38-39.

DADAŞOĞLU, (Sanatkâr Tanıtımı), sayı 8, s. 53.

DİLCUYİ, Dram Hikâye, (Hikâye), sayı 14, s. 4-6.

DOVŞAN CEFER, (Kitap Tankidi), sayı 15, s. 30.

DAĞLI LALA, (şiiir), sayı 17, s. 35.

E.

EŞRAGİ, Abbas. Türklerin Dini İslamdan Önce, (Çeviri Makale), sayı 9-10, s. 38-39.

ESRAR DEDE, Unutma, (şiiir), sayı 6, s. 8.

EFHEM, M. Mirza İbrahimof'un Doğum Günü, (Sanatkâr Tanıtımı), sayı 13, s. 4-5.

EFHEM, M. Mirza İbrahimof'un Doğum Günü, (Sanatkâr Tanıtımı), sayı 14, s. 8-9.

ELÇİN, B. Dede Korkut Balaları (Çocuk Edebiyatı), sayı 6, s. 24.

ELÇİN, B. Süleyman Salis, Dede Korkut Balaları, (Çocuk Edebiyatı), sayı 7, s. 4.

ELÇİN, B. Kaflantı, İldırım, (şiiir), sayı 9-10, s. 41.

Ekber, Savalan, (şiiir), sayı 7, s. 34.

ELOĞLU, (Sedyar Vazife), Dil Soqati, (Şiiir), sayı 2, s. 2-3.

ELOĞLU, (Sedyar Vazife), Dede Qurqud Eli, (Şiiir), sayı 3, s. 17.

ELOĞLU,(Sedyar Vazife), (şiiir), sayı 14, s. 16.

ENGİBOŞ, (şiiir), sayı 18-19, s. 6.

F.

FARDİ, Asgar. Kan Namazı, (Edebi Yazı), sayı 11, s. 30.

FARDİ, Asgar. (şiiir), sayı 16, s. 5.

FARDİ, Asgar. Ahmet Refik den çeviri, Orta Asya ve Türk Milletleri, Çeviri Makale, sayı 17, s. 38-39.

FARDİ, Asgar. Ahmet Refik den çeviri, Orta Asya ve Türk Milletleri, Çeviri Makale, sayı 18-19, s. 34-35.

FARDİ, Asgar. (şiiir), sayı 20, s. 7-8.

FEZLİ, Ejder. (şiiir), sayı 18-19, s. 31.

G.

GÜNDÜZ. Hemid, Prof. Bülbül Tanıtımı, (Sanatkar Tanıtımı), sayı 14, s. 25.

GÜLENDAM, Kerim. (şiiir), sayı 12, s. 25.

GÜLOĞLAN, M. Güneş (Hikaye), sayı 7, s. 24-25.

GÜLOĞLAN, M. Kadınlar Hemasesi, (Edebi Metin), sayı 8, s. 33.

GÜLOĞLAN, M. (Edebi kıta), sayı 9-10, s. 30-31.

Gül Mehemmedi, Settar ,(şiiir), sayı 13, s. 13.

GEÇİ KERİM, (Edebi kıta), sayı 15, s. 5.

GÖZÜQIPIK, (şiiir), sayı 15, s. 12-13.

GENCE, Muhammed. Ana Dililime, Azerbaycan, (Şiiir), sayı 2, s. 20.

GULUZIRNA, Süleyman Rüstem'in Şiiirine Nazire, sayı 17, (şiiir), s. 16.

GULUZIRNA, (şiiir), sayı 18-19, s. 16.

H.

HANDAN, Cefer. Kadim Azerbaycan Dili ve Edebiyatı Hakkında Bir Neçe Söz, (Türkçe Makale), sayı 2, s. 13-14.

HEYDER, Hatibi, Kahraman. Taza mevlud, (Şiiir), sayı 1, s. 34.

HEYDER, Hatibi, Kahraman. (şiiir), sayı 4-5, s. 30.

HEYDER, Hatibi, Kahraman. Eherli Kôr Zehra, (şiiir), sayı 13, s. 32-33.

HİSARLI, Firiydun. Azerbaycan'a Basqına Gelenlere İbret, (Türkçe Makale), sayı 1, s. 12-13.

HİSARLI, Firiydun. Azerbaycan Uşağı Birinci Klasda, (Şiiir), sayı 3, s. 2.

HİSARLI, Firiydun. (şiiir), sayı 3, s. 30.

HİSARLI, Firiydun. Karga ile Bülbül, (şiiir), sayı 4-5, s. 4-5.

HİSARLI, Firiydun. Ana Tebrizim, (şiiir), sayı 7, s. 30.

HİSARLI, Firiydun. (şiiir), sayı 7, s. 38.

HİSARLI, Firiydun. (şiiir), sayı9-10, s. 2.

HİSARLI, Firiydun. (şiiir), sayı 9-10, s. 16.

HİSARLI, Firiydun. (şiiir), sayı 11, s. 4.

HİSARLI, Firiydun. (şiiir), sayı 13, s. 2-3.

HİSARLI, Firiydun. Âşık Kaşem, (şiiir), sayı 15, s. 26.

HİSARLI, Firiydun. (şiiir), sayı 18-19, s. 2-3.

HİSARLI, Firiydun. (şiiir), sayı 18-19, s. 40.

HİSARİ, Hidayet. Gilaye, (şiiir), sayı 6, s. 30.

HİSARİ, Hidayet. Ana Dil Meselesi, (şiiir), sayı 8,s. 34.

HİSARİ, Hidayet. Âşık Sohbeti, (şiiir), sayı 13, s. 36-37.

Hamidehu, Alireza. Visal Hesreti, (Baş Sağlığı), sayı 11, s. 39.

Halil Rıza, H. (Şiiir, Nezire), sayı 11, s. 41.

Hasretoğlu, (şiiir), sayı 12, s. 8.

HÜSEYİNZADE, Mirzaali. Bulağ Efsanesi, (Çocuk Edebiyatı), sayı 14, s. 10-11.

HESEN PONZA, Atalar Sözü, (şiiir), sayı 16, s. 7.

HOROZ ALİ, (şiiir), sayı 13, s. 23.

HAŞİMİ, Feramerz, Ana Dili, (şiiir), sayı 8, s. 11.

I.

ILDIRIM, (şiiir), sayı 6, s. 27.

ILDIRIM, Birlik - İlk Bahar olsun, sayı 8, (şiiir), s. 40.

ILDIRIM, Tebriz Halçası, (şiiir), sayı 9-10, s. 27.

ILDIRIM. Elçi şiiirine cevap, (şiiir), sayı 14, s. 29.

İ.

İsimsiz, Azerbaycan Âşıklarından Sona Hanım, (Âşık Tanıtımı), sayı 1, s. 26.

İsimsiz, Dede Qorqud Kimdi (Türkçe Makale), sayı 2, s. 1.

İsimsiz, Rıza Han'ın Diktatörlük Devrinde Azerbaycan (Farsça Makale), sayı 2, s. 11-13.

İsimsiz, Oğuz Han Kimidi, (Türkçe Makale), sayı 2, s. 15.

İsimsiz, Işıklı Hayat Hesretinde, (Şiiir), sayı 2, s. 17.

İsimsiz, Şairler Meclisi, (Haber-Duyuru), sayı 2, s. 27.

İsimsiz, Medine Gülgün (Şiiir), sayı 2, s. 27.

İsimsiz, Azerbaycan Ressamlarından Bulut Umut, (Tanıtım Yazısı), sayı 3, s. 10.

İsimsiz, Klasik Ulduzlarımızdan, (Tanıtım Yazısı), sayı3, s. 14.

İsimsiz, Âşık Hamayıl Hanım, (Âşık Tanıtımı), sayı 3, s. 18.

- İsimsiz, Azərbaycan Dilinin Hainleri Kesrevizm, Karengizm, (Türkçe Makale), sayı 3, s. 36.
- İsimsiz, Azərbaycan Âşıklarından, (Âşık Tanıtımı), sayı 4-5, s. 3.
- İsimsiz, İnkılab Yolunda Edebi Siyasi Mecmua Çıxacaq, (Haber, Duyuru), sayı 4-5, s. 9.
- İsimsiz, Uşaq Hikâyesi, Oğlan-İt-Şah, (Çocuk Edebiyatı), sayı 4-5, s. 17.
- İsimsiz, Azərbaycan Artistlerinden Qamer Xanım, (Sanatkâr Tanıtımı), sayı 6, s. 5.
- İsimsiz, (şiiir), sayı 6, s. 13.
- İsimsiz, (Kitap Tanıtımı), sayı 7, s. 18-19.
- İsimsiz, Arzu ve Kamber Destanı, (Tahlil), sayı 7, s. 27.
- İsimsiz, Onlara dene, Seyahetname, sayı 8, s. 38.
- İsimsiz, Dadaşoğlu, (Sanatkar Tanıtımı), sayı 8, s. 53.
- İsimsiz, Bask Mubarizleri, (Film tenkidi), sayı 8, s. 54-55.
- İsimsiz, Köy Tanıtımı Yukarı Anher Kendi, sayı 9-10, s. 17.
- İsimsiz, damun Gazetesi yayına başladı. (Haber – Duyuru), sayı 11, s. 8.
- İsimsiz, Abbas Emmiyle Görüş, (Roportaj), sayı 11, s. 14-15.
- İsimsiz, Kardaş Sesi, (Duyuru), sayı 11, s. 36.
- İsimsiz, Roportaj, sayı 12, s. 6-7.
- İsimsiz, Roportaj, II. Bölüm, sayı 13, s. 6-7.
- İsimsiz, Atasözleri, (şiiir), sayı 13, s. 26.
- İsimsiz, Araz Murad Arkı, Türkmen Baksılarından, sayı 14, s. 2-3.
- İsimsiz, Hop Hop Name Irak Yurdunda, (Edebi Metin), sayı 14, s. 7.
- İsimsiz, Roportaj Telim Hanlı Hemid, sayı 14, s. 14-15.
- İsimsiz, Âşık Hüseyin, (Âşık Tanıtımı), sayı 15, s. 14.
- İsimsiz, Gilek Edebiyatı (Makale), (şiiir), sayı 15, s. 38-39.

İsimsiz, Senaryo, sayı 16, s. 10-12.

İsimsiz, (şiiir), sayı 16 s. 16-17.

İsimsiz, Kitap Tankiti, farsça, sayı 16, s. 18-19.

İsimsiz, Nizami Gencevi Şiirine Nazire, (şiiir), sayı 16, s. 25.

İsimsiz, Kitap Tankidi, sayı 16, s. 30-32.

İsimsiz, (şiiir), sayı 16, s. 37.

İsimsiz, (şiiir), sayı 16, s. 39.

İsimsiz, Farsça Makale, sayı 18-19, 10-12.

İsimsiz, Satrik Hikaye, sayı 18-19, s. 38.

İsimsiz, Şehidler Konulu metin, Farsça, sayı 20, s. 28.

İTİSAMİ, Pervin (şiiir), sayı 6, s. 4.

İLGAR, Samad. (Semed ZUHURİ), Bir Şoviniist Dilinden, sayı 8, (şiiir), s. 25.

İLGAR, Samad. (Semed ZUHURİ), Hebib Sahir, (şiiir), sayı 8, s. 32.

İLGAR, Samad. (Semed ZUHURİ), Millet Birliği, (şiiir), sayı 9-10, s. 36-37.

K.

KERİMİ. M, Azerbaycan Klasik Şairlerinden, Mesihi, (Tanıtım Yazısı), sayı 3, s. 22.

KERİMİ. M, Azerbaycan Dilinin Mevkiyyeti Orta Asırda, (Türkçe Makale), sayı 4-5, s. 14-15.

KERİMİ. M, Tebriz İnqilaq Mehkemesinden (Haber-Duyuru), sayı 4-5, s. 18-19.

KERİMİ. M, Arif Tebrizi (Şair Tanıtımı), sayı 14, s. 30-31.

KAFLANTI, Yaz Dede Korkut, (şiiir), sayı 9-10, s. 46-47.

KEÇEL CEYRAN, (şiiir), sayı 15, s. 27.

KULUZADE, Huriye. Ekber, (şiiir), sayı 15, s. 33.

KORKMAZ, Aliriza, Rüstem Faytuncu, (Hikaye), sayı 16, s. 13.

Kerim. G. (şiiir), sayı 18-19, s. 8.

Kulu, Nejad, İsmail. Mehemedriza Sohrabinejad, (Farsça şiiir), sayı 20, s. 40.

M.

MEFTUN. (Meftun EMİNİ)

MAHMUDZADE, Yagub. Markopolo Azerbaycan'da (Seyahetname), sayı 1, s. 21.

MÜALLİM, H. Tülkü ile Karga (Çocuk Edebiyatı), sayı 6, s. 25.

MUHİBBİ, Ali, Zindan Hatıraları, (Kitap tanıtımı- Tahlili) s. Sayı 6, 14-15.

MUHİBBİ, Ali, Zindan Hatıraları, (Kitap tanıtımı- Tahlili) s. Sayı 8, 18-19.

MECDFAR, Gulamriza. Şehid, (şiiir),sayı 6, s. 30.

MECDFAR, Gulamriza. Nevruz Bayramı, (şiiir), sayı 8, s. 24.

MİLANİ, Mahmud. Huninşehir'den Mektup, (Gelen mektuplar), sayı 7, s. 12-13.

MESED. (M.S.D. POLAD), Türk Elleri Menim Kadim Elimdi, (şiiir), sayı 9-10, s. 3.

MESED. (M.S.D. POLAD), (şiiir), sayı 11, s. 2.

MESED. (M.S.D. POLAD), (şiiir), sayı 12, s. 23.

MESED. (M.S.D. POLAD), (şiiir), sayı 14, s. 4.

MESED. (M.S.D. POLAD), (şiiir), sayı 15, s. 8-9.

MESED. (M.S.D. POLAD), (şiiir), sayı 16, s. 6.

MESED. (M.S.D. POLAD), (şiiir), sayı 17, s. 29-32.

MECBURABADİ, S. (şiiir), sayı 14, s. 16.

MİRZAYOF, Mustafa. Kardaşıma, (şiiir), sayı 14, s. 32.

Mirza İbrahimof , Azerbaycan Edebiyatı Muhteseri, (Çeviri Makale), sayı3, sayı 3, s. 6.

Mirza İbrahimof. (Türkçe Makale),sayı 6, s. 26.

MENAFİ, Mir Ali. (Sanatkar Tanıtımı), sayı 18-19, s.14-15.

MENAFİ, Mir Ali. Talibofun Tanıtımı, (Sanatkar Tanıtımı), sayı 20, s. 9-11.

Murtuz, Neimi ve Hurufilik, Makale, sayı 18-19, s. 23-24.

MUELLİM, Ali. (Şiir), sayı 17, s. 40.

Mir Ahmed, Romantik Edebiyatımızdan Muhammed Hadi , sayı 7, s. 14-15.

N.

NECCAROĞLU, (Şiir), sayı 6, s. 12.

NECCAROĞLU, Kerpiş Küresi, (Şiir), sayı 11, s. 37.

NECCAROĞLU, Hökmavar, (Şiir), sayı 14, s. 38-39.

NABİ, H. (Şiir), sayı 4-5, s. 35.

NİKABİ, M. Mutarakki Edebiyatımızdan Hambal, (Şair Tanıtımı), sayı 2, s. 18-19.

NİKABİ, M. Irak Türkleri, (Türkçe Makale), sayı 6,s. 20-21.

NİKABİ, M. (Hatıra), sayı 6, s. 27.

NİKABİ, M. Kolonel Mehemmed Tagi Han Pesyan, (Makale), sayı 9-10, s. 28-29.

NİKABİ, M. Hemid Mehemmed Zade Şiirleri, (Şair Tanıtımı), sayı 14, s. 22-23.

NİKABİ, M. Balaş Azeroğlu, (Şair Tanıtımı), sayı16, s. 26-28.

Nazar (Türkmenistandan) Sevdim Azerbaycanı, (Şiir), sayı 2, s. 32.

NURHAN. Elçi, (Şiir), sayı 14, s. 28.

Nasir, (Şiir), sayı 19, s. 28.

Nizami Gencevi, Ermeni, Gebr, Müselman, (Şiir),sayı 1, s. 24.

O.

ORMAN, Riza. Âşık Kurbanı, (Âşık Tanıtımı), zsayı 8, s. 22-23.

ORMAN, Riza. Âşık Valeh (Âşık Tanıtımı), sayı 11, s. 12-13.

ORMAN, Riza. Hasta Kasım, (Âşık Tanıtımı), sayı 13, s. 8.

OCAKVERDİ, Muhammed Ali. Hikaye, sayı 17, s. 25-28.

P.

PARLAR, H. (Hemid PARLAR), Azərbaycan'da Feodalizm Aleyhine kaçaklar Nehzeti, (Çeviri Makale), sayı 11, s. 22-23.

PARLAR, H. (Hemid PARLAR), Türkmen Halk Şairi Muhammed Veli Kemine, (Şair Tanıtımı), (şiir), sayı 13, s. 24-25.

S.

RÜSTEM, Süleyman. Men Kimem, Değme (Şiir), sayı 1, s. 15-20.

RÜSTEM, Süleyman. Kime Arxslsnım, Göz Yaşı... (Şiir), sayı 1, s. 22.

RÜSTEM, Süleyman. Öz Gülistanım, (Şiir), sayı 1, s. 24.

RÜSTEM, Süleyman. Çörekçi Kız- Kardaş olak, (Şiir), sayı 2, s. 6.

RÜSTEM, Süleyman. Yad Gül Derebilmez, (Şiir), sayı 2, s. 31.

RÜSTEM, Süleyman. Kardaş Arzısı, (şiir), sayı 7, s. 8.

RÜSTEM, Süleyman. Pehlevi, (şiir), sayı 7, s. 35.

RÜSTEM, Süleyman. (şiir), sayı 11, s. 16.

RÜSTEM, Süleyman. (şiir), sayı 13, s. 9.

RİYAHİFAR, Hüseyin. (şiir), sayı 17, s. 18-19.

RİYAHİFAR, Hüseyin. (şiir), sayı 20, s. 12-13.

REHMAN DEDE, (Masal), sayı 12, s. 13.

S.

SÜLEYMAN, DARABİ, Hücet. (Farsça şiir), sayı 15, s. 16.

SERDARİNİYA, Samad. Azərbaycan'da İlk Gazete, sayı 18-19, s. 25-27.

Sırtık, (Satrik şiir), sayı 12, s. 12.

Sırtık, (şiir), sayı 13, s. 22.

Sırtık, (Nezire şiir), sayı 14, s. 18-19.

Sırtık, (şiir), sayı 20, s. 2-3.

Sanan Said, Hicri Dede, Kerkük Türkmen Şairi, (Şair Tanıtımı), sayı 12, s. 26-27.

SOLMAZ, F. Leyla Hanım Ziba, (Şiir), sayı 1, s. 25.

SEHEND. (Bulut KARAÇORLU). Başsöz, idealar (Sunuş Yazısı), sayı 1, s. 1.

SEHEND. (Bulut KARAÇORLU). Şark Kadını, (şiir), sayı 3, s. 35.

SALİS, Süleyman. Dünya Heyran Qalsın İrademize, (şiir), sayı 3, s. 40.

SALİS, Süleyman. Âşık, (şiir), sayı 8, s. 28-29.

SALİS, Süleyman. Kesin İstimarın Kanlı Elini, (şiir), sayı 8, s. 56.

SAVALAN, H. M.(Hesen MEJİDZADE), Uşaq Bahçesi, (Çocuk Edebiyatı), sayı, s. 9.

SAVALAN, H. M.(Hesen MEJİDZADE), (şiir), sayı 4-5, s. 33.

SAVALAN, H. M.(Hesen MEJİDZADE), Sarı Âşık (Âşık Tanıtımı), sayı 6, s. 19.

SAVALAN, H. M.(Hesen MEJİDZADE), Bağrı Kan Dağı, (Hikaye), sayı 7, s. 28.

SEDİK, H. M.(Hüseyin MUHEMMEDZADE SEDİG), Coğrafi Adların Sırrı, (Kitap tankidi), sayı 11, s. 28-29.

Ş.

Şehrek, (şiir), sayı 4-5, s. 40.

ŞEBİSTERLİ, M. Gün Geler Seyfe Döner, (şiir), sayı 4-5, s. 8.

ŞAMİ, M. (şiir), sayı4-5, s. 40.

ŞAMİ, M. (şiir), sayı 6, s. 13.

ŞAMİ, M. Ayıl Güneş, (şiir), sayı 8, s. 6.

ŞAMİ, M. Köroğlu Ya Ki Rüstem, sayı 9-10, s. 48.

ŞAMİ, M. Yanan Saz, (şiir), sayı 11, s. 17.

ŞAMİ, M. (şiir), sayı 12, s. 24.

ŞAMÍ, M. (şiiir), sayı 13, s. 40.

ŞAMÍ, M. (şiiir, Çocuk Edebiyatı), sayı 13, s. 14-15.

ŞAMÍ, M. (şiiir), sayı 15, s. 18-19.

ŞAMÍ, M. (şiiir), s. Sayı 15, 36-37.

ŞAMÍ, M. (şiiir), sayı 17, s. 24.

ŞAMÍ, M. (şiiir), sayı 18-19, s. 21-22.

ŞEYDA, Yahya. Püste nene şiiiri, (Tehlil), (şiiir), sayı 8, s. 44-49.

ŞEYDA, Yahya. Yeni Şiiirin Temelini Koyanlar, (Makale),sayı 13, s. 42-43.

ŞİMŞEK, M. (şiiir), sayı 12, s. 2-3.

ŞİMŞEK, M. Âşıklar Silahı, (şiiir), sayı 17, s. 40.

ŞAHÇI, Rıza. (şiiir), sayı17, s. 15.

T.

TELİMİHANLI, Hemid. (Hemid AHMEDZADE), Kime Arxslsnım, Göz Yaş (Şiiir), sayı 1, s. 22.

TELİMİHANLI, Hemid. (Hemid AHMEDZADE), Azerlş Yetişmez, (Şiiir), sayı 1, s. 29.

TELİMİHANLI, Hemid. (Hemid AHMEDZADE), Koymaram (Tevfik Fikret) (Şiiir Çevirisi), sayı 2, s. 10.

TELİMİHANLI, Hemid. (Hemid AHMEDZADE), (Çeviri Makale), sayı 6, s. 2-3.

TELİMİHANLI, Hemid. (Hemid AHMEDZADE), (Çeviri Makale) II. Bölüm, sayı 7, s.10-11.

TELİMİHANLI, Hemid. (Hemid AHMEDZADE), Âşıklar Programı, (Haber-Duyuru), sayı 8, s. 12-13.

TELİMİHANLI, Hemid. (Hemid AHMEDZADE), Resul Rıza'nın Ölümü Üzerine, (Baş Sağlığı), sayı 9-10 s. 1.

TELİMİHANLI, Hemid. (Hemid AHMEDZADE), Yurdumun Tiyatr Dünyası, (Makale), sayı 9-10, s. 18-19.

TELİMİHANLI, Hemid. (Hemid AHMEDZADE), Türkmen Halk Şairi, (Şair Tanıtımı), sayı 14, s. 36.

TÜRKOĞLU, Bizim Vatan, (şair), sayı 6, s. 8.

TERLAN, H.(Haim TERLAN), Dede Korkut Dergisine Şiir, (şair), sayı 8, s. 20.

TERLAN, H.(Haim TERLAN), Sohrab Tahir, (şairler), sayı 11, s. 24.

TAHİRİ, Sohrab. Men İnsanam “Dili Kesilmiş Qoca”, (Hikaye), sayı 1, s. 4-6.

TAHİRİ, Sohrab. (şair), sayı 15, s. 19.

TAHİR, Sohrab. Hikaye, sayı 15, s. 25

Tosbağa Cavad, Nece Cine İtikad Getirdim, (Tenkidi Makale), sayı 11, s. 6-7.

Tosbağa Cavad, Hatıra, sayı 12, s. 10-11.

Tosbağa Cavad, Nizami Gencevi'nin Baş Dai Ne Dilde Olmalıdır (Edebi Makale), sayı15, s. 10-11.

Tepegözhüseyin. (Satrik Hikaye), sayı 16,20-25.

U.

ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Şairler Meclisi, (Haber- Duyuru), sayı 1, s. 9.

ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Tilismler Dünyası (Şiir), sayı 1, s. 10-11.

ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Zeyneb Paşa İsyani Tebriz'de, (Türkçe Makale), sayı1, s. 30-34.

ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Cevanşir Himasedi, (Makale), sayı 2, s. 8-9.

ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Âşık Besti Hanım, (Âşık Tanıtımı),sayı 2, s. 28.

ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Qaranquş Hatırası, (Hatıra Yazısı), sayı 3, s. 20.

ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Âşık Besti, (Âşık Tanıtımı), sayı 3, s. 26.

- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Zindan-ı Bağ-ı Şah, (şiiir), sayı 4-5, s. 8.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Türk Şairlerinden Pir Sultan Abdal, (Şair Tanıtımı), sayı 4-5, s. 10.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Son Zencire Biri Qalmış, (şiiir), sayı 4-5, s. 20-21.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Azerbaycan Silsilelerinden Kutlar, (Türkçe Makale), sayı 5, s. 10-11.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), (şiiir), sayı 6, s. 16.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Burda Menem Bağdad'da Kör Halife, (şiiir), sayı 7, s. 20-21.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Hz. Muhammed ve Âşıklar, (Makale), sayı 7, s. 22-23.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Ermeni Edebiyatı, (Türkçe Makale), sayı 8, s. 35-36.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Âşık Sayad Neva, (Âşık Tanıtımı), sayı 9-10, s. 24-26.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Âşık Cambul Cabayef, (Âşık Tanıtımı), sayı 11, s. 20-21.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), (Şiiir, Nezire), sayı 11, s. 41.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Leylac, (şiiir), sayı 12, s. 18-19.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Oğuz Han, Makale, sayı 16, s.2-4.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Oğuz Nebi, Makale, sayı 17, s.3-4.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Oğuz Nebi (Makale), sayı 18-19, s. 4-5.
- ULDUZ, Hüseyin. (H. ULDUZ), Oğuz Nebi, Makale, sayı 20, s. 4-5.
- URMUOĞLU, Hebib. Damla, (şiiir), sayı 8, s. 8.
- URMUOĞLU, Hebib. İşçi, (şiiir), sayı 8, s. 51-52.
- URMUOĞLU, Hebib. Liberal, (şiiir), sayı 11, s. 26-27.
- URMUOĞLU, Hebib. Zülumat, (şiiir), sayı 12, s. 13.

URMUOĞLU, Hebib. Kurtuluş, (şiiir), Heyder Babaya selama Nezire, sayı 15, s. 2-4.

Urumlu Habib, Kan Namazı, (Edebi Yazı), sayı 11, s. 30.

Urumlu Habib, Yeni Şiirin Temelini Koyanlar, (Makale), sayı 13, s. 42-43.

Urumlu Habib, Kitap Tanıtımı, Çocuk Edebiyatı, sayı 18-19, s. 17.

Urmuoğlu, Damla, (şiiir), sayı 8, s. 8.

Urmuoğlu, İşçi, (şiiir), sayı 8, s. 51-52.

Urmuoğlu, Zülumat, (şiiir), sayı 12, s. 13.

Urmuoğlu, Kurtuluş, (şiiir), Heyder Babaya selama Nezire, sayı 15, s. 2-4.

Ülker, (şiiir), SAYI 6, s. 4.

Ülker, Bize Şahname Azizim ne Gerek, (şiiir), sayı 9-10, s. 9.

Üşdodak, Cefer .(şiiir), sayı 17, s. 9.

V.

VALEH. (Huşeng CEFERZADE), El Soğatı (Şiiir), sayı 1, s. 2-3.

VAZİFE, Sedyar. (ELOĞLU), Dil Soqati, (Şiiir), sayı 2, s. 2-3.

VELİOĞLU, Hecer Hanımın Hatırası, (Hikâye), sayı 3, s. 24.

VAHABZADE, Bahtiyar, Alkış, (şiiir), sayı 12, s. 15.

Y.

Yorgan Ali, Bizim Millet Yuxluyub, (Hikâye), sayı 12, s. 4-5.

Yorgan Ali, Kaban Diş Ahmed, (Satrik Hikâye), (şiiir), sayı 13, s. 34-35.

Yorgan Ali, Yoxa qelem işlemez, (Satrik Hikâye), sayı 15, s. 6-7.

Yorgan Ali, Hikâye, sayı 17, s. 10.

Yaşıl, M. (şiiir), sayı 15, s. 5.

Yaşar, R. M. Ana Dilimizi Bele yazaq, (Kitap Tenkidi), sayı 14, s. 12-13.

Yılmaz ÖZTUNA, Türk Tarixinden Yarpaqlar, (Çeviri Makale), sayı 14, s. 20-21.

Yılmaz ÖZTUNA, Ergenekon Destanı, (Çeviri Makale), sayı 15, s. 21-22.

Z.

ZAMANOF, Abbas, Men Seni Elveda Demerem, (Baş Sağlığı), sayı 9-10, s. 1.

Zülfikar, Birlik - İlk Bahar olsun, (şiir), sayı 8, s. 40.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÖRNEK METİNLERİN ÇEVİRİSİ

4.1. ŞİİRLER

4.1.1. El Soğatı

Serin suylu bulahlardan,
Yaşıl yaprak budaklardan,
Lale rengli yanaklardan,
Bal süzülen dudaklardan,
Size sokat getirmişem.

Göy Hezerin kenarından,
Gözel odlar diyarından,
Savalanın vikaarından,
Köroğlu'nun Nigar'ından,
Size sokat getirmişem.

Koç Nebi'nin Hecer'inden,

Settarhan'ın h nerinden,
Şehriyar'ın Őehirinden,
Dan ulduzun Őehirinden,
Size sokat getirmişem.

Kahremanlar emeginden,
Ananın kan  reginden,
Han  oban'ın  oreginden,
Yaşıl Yam'ın  i eginden,
Size sokat getirmişem.

Yaşıl dağlar deresinden,
Ov u kesen beresinden,
Kehlihlerin feresinden,
 alhan inek keresinden,
Size sokat getirmişem.

Katar katar durnalardan,
Yaşıl baŐlı sonalardan,
Hoş nahıŐlı hanalardan,
Ağ bir ekli analardan,
Size sokat getirmişem.

Yurdumun saz havasından,

Sarı telli kotazından,
Gecelerin ayazından,
Mehnet çeken Araz'ından,
Size sokat getirmişem.

Azerbaycan dağ daşından,
Sehend kimi sırdaşından,
Yaman günün kardaşından,
Kurkud Dedem'in yaşından,
Size sokat getirmişem.
Valeh, Tahran- 1354 (1971).

4.1.2. Azerbaycanlı Uşak Birinci Klasda

Birinci dersimiz başlayır bele,
Lüleden su ahıb çönübdür sele.

Soruşdu müellim o nedir denen,
Dedim ki ki o sudur cevabında men.

Acıklı bir halda kışkırdı mene,
Yüz defe demişem buna “ab” dene.

İğde çırpısıyla çaldı başımdan,
Birden bire huşum çıhdı başımdan.

O keder çehmedi halım düzeldi,
Gine muellimin gözü bereldi.

Soruşdu yeniden öğrendin ya yoh,
Soyledim o sudu, heç de şekkim yoh.

Bu defe elime dört çırpı çaldı,
Gözümün önünde dünya karardı.

Dedi, sabah eger öğrenmesen sen,
Dedevi yandırırım onda bilersen.

Bunun adı abdı, abdı, abdı, ab,
Bülmesen dedevi elerem kebab.

Yolu öz özüme fikre dalırdım,
Onun su olmağın yahcı kanırdım.

Bes niye meallim döyürdğ meni,
Doğru bir sözüme sövürdü meni.

İkinci dersimiz çörekden deyir,
Şekilde uşaklar naştalık yeyir.

Meallim gülere ksoruşdu menden,
Yahcı öğrenmisen abı dünenden.

De görüm uşaklar ne iş görürler,
Tez dedim ki olar çörek yeyirler.

Dedi yoh, yoh bunu bilesen gerek,
Nan diyesen onun adına gerek.

Dedim bu ne sözdğr deyirsiniz siz,
Meger çöregi de tanımırık biz.

Çığırdı kes sesin ey fuzul başı,
Tökerem indice gözünden yaşı.

Kebul eylemedi doğru sözümi,
Doladı çırpıya o baş gözğmi.

Yanıram heç seçe bilmirem bu işi,
Neçün zorla yalan deyir bu kişi.

Derdimi söyyleyim kime ilahi,
Doğru danışmağın var mı günahi.

Firidun Hasarlı, 1353 (1974)

4.1.3. Âşık Şiiri (Âşık Abdulali ile Âşık Beşirin Deyişmesi):

Âşık Abdülali:

Âşık Beşir, ne sovdadı serinde,
Söyle görüm ne mekane gedirsen,
Pervaneler kşmış şem sorağına,
Ya bülbülseñ gülüstane gedirsen.

Âşık Beşir:

Hakkın batil ile düşüb davası,
Boyanmağa kızın kane gedirem,
Mecnunam, serimde Leyla havası,
Belke yetem o canane gedirem.

Âşık Abdulali:

Âşıkın sazıdır elde tüfengi,
Yazdığı sözleri onun fişengi,
Hain Seddam ile etmeğe cengi,
Hunin-şehre Abadane gedirsen.

Âşık Beşir:

Könlüm kuşu daha uçub yuvadan,
Sizde meni unutmayın buradan,
Üzülse de elim fani dünyadan,
Bir gavvasam, men Ummane gedirem.

Âşık Abdulali:

Dayan deyim sözlerimi ser be ser,
İgide top tufeng eylemez eser,
“Âşık Abdulali” deyir muhteser,
Sığınan o Sübhane gedirsen.

Âşık Beşir:

“Âşık Beşir” kohmaz bir damla kandan,
Alıbdır metlebin Sahib zamandan,
Hek yolunda geçib baş ile candan,
Sığınmışam o Sübhane gedirem.

“Âşık Beşir ve Âşık Abdulali DeyişmesiSayı”, 18-19, s. 13, Dede Kurkut Dergisi.

4.1.4. Âşık Şiiri

Boğaz Derdi

Boğaz seni har olasan,
Boy almamış tez solasan,
Görmedim birce doyanan,
Ohşayırın mara boğaz,
Çıhsın sende yara boğaz,

Yolum düşerken bazara,
Salırsın meni azara,
Nefesim düşür alma-nara,

Getdin meni cana boğaz,

Çıhsın sende yara boğaz,

Edende miveler nazı,

Yiyende varlılar gazi,

Sızlayır Aslan'ın sazi,

Karkış deyir nara boğaz,

Çıhsın sende yara boğaz,

Baş eymezdim na-merd yara,

Güvenirdim yahşı ada,

Ad sanımı verdin bada,

Sensen üzü kara boğaz,

Çıhsın sende yara boğaz,

Boğaz seni doyurmağa,

Kül başıva sovrurmağa,

Sola-sağa kaçdım kağa,

Minnet çehdimya da boğaz,

Çıhsın sende yara boğaz,

Gel beçara “Âşık Aslan”,

Etme nefse canı kurban,

Sahla saza hürmet her an,

Çekme meni dare boğaz,

Çıhsın sende yara boğaz,

Âşık Aslan.

4.1.5. Sevdim Azerbaycanı (Türkmenistan)

Azerbaycan Güzeli

Bahdın mene oğrun oğrun,

Nazlı kada gözlerle sen,

İlk bahışda tanıdım,

Azerbaycan güzelisen.

Hoş sohbetin şirin sözün,

Üreyime ahıb doldu,

Gözelliğın şere döndü,

Neğme oldu, destan oldu.

Hörüklerin uzun uzun,

Bizim cenub gecesi tek,

Ağ cernalun bu gecede,

Gülümseyir göyçek göyçek.

Çiçek kimi yaraşıksan,

Azerbaycan toprağında,

Könlüm heyran kelbim viran,

Genliğin hoş çağında.

Bizim Türkmen eli,
Kara gözlü kızları var,
Olar ikiz bacı kimi,
Sene benzer sene ohşar.

Kudretlisen sen zehmetde,
Vefalısan mehebbetde,
Çohdu bele cesur kızlar,
Bizim büyük memleketde,
Nazlı nazlı bahışınla,
Çevrilince mene sarı,
Al yanağın hatırlatdı,
Bağlardaki kızıl narı.

Hansı igit bir oğlanın,
Kismetisen ay kız gören?
Sevgilinle hoşbeht yaşa,
Azerbaycan gözelisen.

Kim seninle ömür sürse,
Ömrü solmaz bahar olar,

Taleine ışık saçan,
Bir kırılmaz ilkar olar.

Kanadlanar pervaz eder,
Durar ayla güneşle ten,
İlham alar kara gözlü,
Azerbaycan gözelinden.

Nazar- Türkmenistan.

4.2. MAKALELER

4.2.1. Azerbaycan'da Burahılan İlk Ruzname

Azerbaycan'da birinci birahılan ruzname “Azerbaycan” adında ve Fars dilinde Tebriz şehrinde basılıb ve bu şehirde ise birahılmışdı. Bu ruzname cür be cür adlar ile “Ahbar-ı Darusselteneyi Memleket-i Azerbaycan”, “Vakaye Memleket-i Mehruse Azerbaycan” ve neçe başka adlarla dövlet terefinden neşr olunurdu.

Onun birinci nümresi Nasireddin Şah'ın seltenetinin ilklerinde (1275 h.k), (1856) da burahılıbdı. Bu ruzname hekkinde bizim bilgimiz çoh azdı ve indilikde ondan heç bir nushe elde yohdu. “Azerbaycan”ın burahılmağına dair “Vekaye İttifakiye” ruznamesinin 1275 kemeri Receb ayında 13üncü nümresinde bele yazılıbdır:

“Bu günlerde hökm olubdu ki Tebriz'de ruzname çap olsun ve Azerbaycan ile başka yerlerin heberleri onda yazılsın.” Yene de “Vekaye İttifakiye” ruznamesinde heman ilin Şevval ayında 15 inci nümrede bele yazılıbdır: “Tebriz'in Darüs-seltenesinde basılan ruznamenin yazdığına göre bu ilde (1275 K.) Nasireddin Şah Tebriz'e sefer edib ve Azizhan Serdar-Mekri Azerbaycanın hakimi olubdi.”

Kave mecellesinin yazdığına göre “Azerbaycan” adlı bir Farsça ruzname Berlin Devleti Kitabhanasında hifz olunur. Bu ruznamenin birinci sehifesi aradan gedibdir. Ancak metleblerinden aydınca melum olurki 1276 K. İlinin ilklerinde basılıb

ve çoc ehtimalı var ki bu heman “Azerbaycan” ruznamesi olaki “Vekaye İttifakiye” ondan ad aparıbdır. Bundan artık bu ruznameden melumat ele gelmemişdi ve onun nece bırahılmasında da melumat yohdi. Ancak demek ki neçe ay nezmsiz suretde daş basma formasıyla neşr olubdu.

Düzdü ki biz bu ruznameni Azerbaycan’ın birinci ruznamesi sayırık veli lazımdır demek ki bu ruznamenin burahılmasında beş il evvel bir dini mecelle Amrikalı misyonerler tarafından “Zarberi Di Bahır”, adıyla Keldani dilinde “Işıklık” Tulu etmegi” menasında olarak Urmiyede bırahılmışdı. Demek lazımdır ki bir dini mecelle olduğu halda Fars veya Azerbaycan dilinde degildi. Bu Keldani neşriye 1276 K. (1851) M. De vucuda gelib ve neçe ilde burahılmışdı.⁴⁰

Bu ruznamenin birinci şümaresi Çarşaba günü 1851 M. Janviye ayının evvelinde (27 Sefer 1267 K.) burahılıbdır. Buna göre “Zarberi Di Bahır”, İran’da bırahılan birinci Farsça ruznamesiyle birlikte ve şayed ondan kabak neşr olubdu.

Bu ruznameni Amrikalı tebliğatçılar, Azerbaycanın Keldani ve Ermenileri için her ayda bir nümre daş basma formasıyla münteşir edilirdi. Onda yazılan metlebler hammısı dini ve mezhebi sözlerdiler. Bir dekik hesab ile onun birinci şümaresi “Vekaye İttifakiye” ruznamesi burahılından iki il kabak çıhib ve belelikle en eski neşriyelerinden sayılır.

Munasibeti var ki burda Amrikalı mubelliklerin İran’a gelmeklerinde ve onların işe başlamaklarında bir muhteser danışak: Birinci defe olarak 1144 K. İlinde Amrikalı mubelik keşiş “İsmit”, ve “Deveat”, adında Azerbaycan Mesihilerin vezin mutale etmek için Mehemed Şah Kacar zamanında İran’a geldiler. Bu iki nefer bir müddet İran’da kalandan sonra, Amrikaya kaydıb ve öz ahtarışlarının neticesin Amrikalı Mübbeşirler Cemiyetine tekdin etdiler. Bu cemmiyet “Terkinz” adlı bir keşişi tebliğ için Azerbaycana gönderdi. Bir müddetden sonra bir neçe keşiş de Terkinz’e koşulub, Azerbaycan’da olan Mesihileini Protestan mezhebine devet etmege başladılar. Onların merkezi Urmiye şehriydi, Terkinz başka keşişlerle birlikte Kilisa kitaphana ve çaphanadan elave Urmiye şehrinde medrese de tesis etdi.⁴¹

⁴⁰. Hüseyin Umud, Tarixi Farhengi Azärbaycan II. Tebriz çapxane Farhang 1334 Ş. s. 15-16.

⁴¹. Muhammed Sedr Haşimi- Tarix-i Cerayid vâ Mäcällat İran- İsfahan 1328.

Tebriz’de birinci burahılan ruzname hakkında Az Seba Ta Nima” adlı kitabında bele yazılır: Bildiğiniz kimi “Vekaye İttifakiye” den sonra en kelim ruzname ki İran’da ve birinci defe olarak şehristanlarda yaranıbdı, “Milleti” adında bir ruznameydi ki Tebriz’de neşr olubdu ve onun heberi “Vekaye İttifakiye” 1275 K. nümresinde gösterir. O nümrelerden melum olur ki bu ruzname o ilin Recab ve Şeban aylarının hududunda burahılıbdı. Bu ruzname ayda bir nümre ve dört sefede burahılırdı. Onun burahılma yeri Umud Kervansarasında olan Tebrizli Hac Abdullah Tacirin hücreliydi.⁴²

“Azerbaycan’da İlk Gazete”, Sayı, 18-19, s. 25-27, Semed Serdari Niya.

4.2.2. Azerbaycan’ın İtgin Geçmişlerinden

Cevanşir Hemasesi

Kahramanlar yurdu olmuş Azerbaycan ülkesi demir toprak döşlerinde bollu, aslan, kaflan, iyitler öz koynunda besleyip. Odlar ülkesine baskına gelen yad eller bu kahramanlarla tuş olmuşlar. Azerbaycan toprağı tarihler boyu yağı düşmanların kabristanı olmuştur. Azerbaycan kahramanları yıllar boyu Azerbaycan’ı ve onun parlak medeniyetin vahşicesine yürüyüş eden yad ellerin önünde koruyup ve bu koca şarkın çırağın vahşilerin söndürmesine izin vermemişler.

Varazın oğlu Cavanşir’in bu yiğitlendendir ki yıllar boyu Azerbaycan’ın istiklalın vahşi ve berberce yaşayan Araplardan, Sasanilerden, hazarlardan, Hunlardan muhafaza etmiştir. Cavanşir Azerbaycan kahramanı olduğu halda Ermeni ve Gürcü kahramanı da sayılır.

Araplarla Döyüş:

200 yıl Babek kıyamından önce ana vatan toprağı ve onun üzerinde yaşayan azad insanları Araplar atlarının tırnağı altında ezilmek istenirdi. Lakin Cavanşir adlı bir Azerbaycan hakimi öz doğma ilin ve dilin korumak için azgın tüşmüş Araplarla savaşa kalktı. Muharibe meydanı Dicle çayının kenarı oldu. 20000 kişilik Arap ordusu çok nizamsız şekilde *bir tarafta* ve Azerbaycan kahramanları 5000 den az olduğu

⁴². Yahya Aryanpur, “Az Seba Ta Nima”, C. 1. S. 346.

halde Araplar ile karşılaştılar. Arap halifesi çok gajepli şekilde kara kularına yüz çevirip dedi:

Azerbaaycan toprağı biyaban olsun gerek,

Bu isyankar ÷lkede kalmasın yanar ocak.

Kızları saçlarından ata koşup sürelim,

Darbemizi koy tatsın her koca, her bir uşak.

Arap halifesi sanki çölde gezen boz serçeler kimi biyaban severmiş. Şimdi de istedi Azerbaaycan ÷lkesin bu koca şark medeniyetin ocağını söndürsün. Azerbaaycan güzellerini vahşicesine atkuyruğuna bağlasın sürüsün. Lakin meger Azerbaaycan koçakları ölmüş mü? Azgın düşmüş Araplar Dicle kıyısında çöl serçeleri tek birden göz açıp Azerbaaycan kartallarını karşılarında gördüler. Döyüş meydanı açılıp güneş Azerbaaycan kahramanlarının narelerinden korkarak yüzüne kalın bir yüz perdesi çekti. Bir Ermeni şairi bu döyüşü şöyle resm eder.

Bulut kalktı, gök karardı, yağdı odlu silahlar,

Diclenin dinç sahilleri oldu kanlı bir mezar.

Yıldırım tek uçup geçir, biçip gedir Cevanşir,

Uçur atı, uçur özü okundan da tez geder,

Aziz vatan senden ötrü ölüm hoşdur, şirindir,

Düzgün vurun hedeflere kaim vurun tez vurun.

Adı kalar, yiğit ölse Azerbaaycan oğlunun.

Azerbaaycan kahramanları Arapları Dicle üzerinde batırıp ve çoklu rezmi hüneler ve şehametler gösterenden sonra Azerbaaycan yurduna zaferlerle döndüler.

İran'a Yardım

Cevanşir doğma diyarında çok kalmamıştı ki İran ÷lkesinde bir toza bürümüş kasid Azerbaaycan'a gelip Arapların İran'a hucum ettiğini bildirir. Azerbaaycanlılardan yardım diler.

Cevanşir öz doğma yurdunun kahramanlarıyla komşu İran'a yardıma gidip reşadetler ve şehametler gösterir. Azerbaycan yiğitleri bu döyüşlerde de anlı açık başı uca vatana döndüler.

Sasaniler hucumu Azerbaycan'a:

Namet komşu ne tuz bilir ne çörek, yahşılığa yamanlık eder. Sasaniler de ne tuz bildi ne çörek. Azerbaycan yurduna, onun şanlı istiklalın pozmağa ağır ordu ile hucuma geldiler. Lakin Azerbaycan yiğitleri vatan yolunda silaha sarılıp döyüş meydanı açtılar, rezmi hüneler meydana geldi. Bu savaşlarda Ermeni, Gürcü arkadaşlar yardım için geldiler. Azer, Ermeni, Gürcü orduları Sasaniler önünde durdular. Ölümcül savaşta Sasaniler kendi başkentlerine döndüler. Azerbaycan namertlere galip geldi.

Hazarlar Baskını:

Çok zaman Sasanilerşn hucumundan geçmemişti ki Hazarlar Azerbaycan ellerine saldırdılar. Azerbaycan kahramanları Cevanşir ile birlikte Hazarların karşısında durdular:

Günler geçti koca Kafkaz dağlarında bir seher,

Talançılık ruhu ile geldi yağı Hazarlar.

Vuruştular, döyüştüler ölüm sade şey oldu,

Kalkanlar da niyzeler de döyüşlerde yoruldu.

Bir tarafta ölüm yayan hakkı ezen Hazarlar,

Bir tarafta vatan diyen, namus diyen askerler.

Döyüş meydanlarında Hazarlar Azerbaycan kahramanlarının odlu kılınçlarının karşısında dayanamayıp kaçtılar. Azerbaycan istiklalın harici işgalçılar pozamadı.

Gece geçti bulut altında gelin gibi baktı gün,

Cavanşiri alkışldı bu zeferde el bütün.

Hunlar Baskını

Hunlar büyük ve kahraman ilidi. Bütün ülkeleri tararuf ederek Azerbaycan'a yetiştirler.

Hunlar böyle düşündüler ki Azerbaycan da öbürü ülkelere gibidir. Lakin Cevanşir'in keskin kılıcı gafil Hunları gaflet uykusundan uyandırdı. Hunlar Azerbaycan'ı almak için yedi bin at yüz yirmi bin mal davar gassetmişler. Cevanşir Azerbaycan yiğitleriyle onlara karşı savaştılar. Hunlar savaşta bin iki yüz esir aldılar. Savaştan sonra işi taraf barıştılar. Hunlar ağır hucumlarında ülkeleri barışmağa mecbur ederlerdi. Cevanşir ile Hunların başçısı Kür çayında bir kayıkta barışma anlaşmasını imzaladılar.

“Cevanşir Himasesi”, Sayı, 2, s. 8-9, H. Ulduz.

4.2.3. Azerbaycan İtgin Geçmişlerindenzeyneb Paşa İsyanı Tebriz'de (Tarihi Makale)

Nasiriddin Şah İran'da büyük hiyanet ve cinayet dalgaları yaradandan sonra, 1313 H. K. de İran helkinin kehreman balası Kirmanlı Mirza Reza eliyle Şahabdülazim'de güllenenir.

Nasiriddin Şah'ın diktatorluğu kölgesinde varlılar Azerbaycan ölkelerinde en böyğk teverrümle ve kondarma kehtilikler Tebriz'de yaratmışdılar. Nasiriddin Şah teror olandan sonra bu kondarma kehtilikler daha da şiddetlenmişdi. Buğda ve başka yemekler tapılmamasını kölgesinde Tebriz'de kadınlar (arvadlar) terefinden bir şanlı kıyam çürümüş Kacar hakimiyeti eleyhine başlanır. Kıyam başçısı Zeyneb Paşa adlı bir kehreman kadın idi. Zeyneb Paşa Emi zeynetdin mehellesinder kadınlara başçılık edirdi. Zeyneb Paşa kadınların bazara yögürüb bazarı bağladırıp, bütün ehtikar.ıların hücrelerin sındırıp ve malların helk ortasına getirir. O zaman Kacar hakimi Tebriz'de Kayim Makam adlı bir şehsimiş. Kadınlar kıyamı kulağına çatanda emr edir ferraşlar silahlanıp, kıyamı dize çökdürsünler. Lakin Zeyneb Paşa kadınlara silah sarıyılıb mukavemet edirlen. Muharebe başlanır ve Zeyneb Paşa çırpışıkda zefer tapır. Kayim Mekaimin evi ve hükmanlık yeri talan olur. Bu heber veliahde çatır. Veliahd kadınlara emr edir: Kıyamdan el çekin, sabahdan özüm teverrümle ve bahalığa çare kıllam. Lakin kadınlar Velihdin bu puç sözlerine kulağ asmayıp ve isyanı şiddetlendirirler. Veliahd nizami kuvvelere arteşe ve kezzaklara emr edir topları

meydana çeksibler ve isyancıları ve Zeyneb Paşanı topa bağlasınlar. Lakin kiyam başçısı ve isyan edenler top-tüfeng kabağında döş kabağa verib öz heklerin ele geçirtmek istediler.

O gün bütün bazar ve başka ehtikarçılar evleri talan olub ve kondarma kehdilik aradan kalhıb. Bu zeferden sora Zeyneb Paşa helk içerisinde büyük helk kehremanı adlanır ve çohlu koşmalar, mahnılar Zeyneb Paşa hakkında koşulur. Feş tohuyan kızlar ve oğlanlar ilmek sala sala bu mahnıları terenüm edirdiler. Bu mahnılardan bir nümüne:

Hükm eyledi Zeyneb Paşa,

Cümle enas u feraşa,

Siz bazarı basın daşa,

Degeneği yağlıyım gelim,

Patavamı bağlıyım gelim.

Tebriz'de yaşayam Mirza Ferruh adlı tenz yazan bir şair bu kiyamı gülmeli halda bele ressamlık edib.

Zeyneb Paşa kiyamı Tebriz'de

Kaldı Tebriz'de çün teht-ı hukümet halı,

Getirib eylediler Kayim mekamu vali.

Özü vermirdi könül getdi veli ikbali,

Höhmran oldu eceb memleket-i İran'e.

Tebriz'e hakim olanda bu olub şehir şuluğ,

Olmamışdı bu neçe vektde bu nov bahaluk,

Gördüler yohdu begeyret kişilerde kişilük,

Geyret el verdeş, enase ki çıha meydane,

Gördüler yohdu elacı dayanıb bende piçak,
Öz yanında dediler biz ne keder sebr eliyak.
İl günü ahşamacak beş şahı pambuk ayırak,
Onu biz şeme vurak ya kömüre ya nane.

Ev başı Zeyneb edübdür heber her bive zene,
Hamısı alet-i herbiyle seraser bezene,
Dedi siz şuriş edin ta sohulak Dellezen'e,
Rasta bazarı görün bağladıram ya ne?

Zeyneb hökm etdi degenekleri ta yağladılar,
Hof edüptur bazar ehli başa baş bağladılar,
Gördüler bu işi geh güldüler geh ağladılar,
Da dura bilmedi kaçdı heresi bir yane.

Rasta bazarıu o dem bağladı çün ehl-i enas,
Karı körpüsünün üstü oldu bele basa bas,
Bu sedanı eşidip kaym mekam oldu heras,
Kohdu icma ile helk evi talane.

Hökm edüp bir neçe evlata çıhsınlar dama,
Here bir aynalı ellerde götürdü adama,
Gülle bazlık işe düşdü çohu girdi hamama,
Çohuna gülle degib bulaşdı kane.

Bu işi verdi bir Hezret-i Valaye heber,
Nece rahet oturubsan heberin yohdu meger,
Kaymakamın evini halk eyliyib zir u zeber,
Gülleden bak eylemez helk gelibdür cane,

Buyurub hezret-i vala ki deyin helke tamam,
Bu günü sebr elesinler, hamı olsun aram,
Ki sabahdan çekerem men bu işe encam,
Salaram her nerhi men özüm mizane.

Vermedi dehbaşı Zeyneb bu söze esla kuş,
Dedi cemiyete ta tazedden etsinler huruş,
İşmişem and ki koymam kala bir sağ kodus,
Kişiyih biz dedi çıhmaz sözümüz yalana.

Bu hekir evde o gün korhudan avare kalıb,
Tazedden top tüfengin sesi nageh ucalıb,
Rengi tegyir tapıb haleti yekser dolanıb,
Az kalıb evvel vekte ola divane.

“Zeyneb Paşa İsyanı Tebriz’de”, Sayı, 1, s. 30-34, H. Ulduz.

4.3. HİKÂYELER

4.3.1. Seydi Destanı Aliriza Zihak (Âşık Destanı)

Dillerde gezen mehabbet dastanlarından biri de “Seydi Destanı”dır. Başka mehabbet dastanları kimi bu dastanda ise iki kehremanla üzbeüzüh. Nece ki Asli ve

Kerem dastanında iki ümde kehreman Asli ile Keremdiler, Seydi dastanında Seydi ile Peri hanımdılar ki ayrılık odunda yanarken visal badesini içmeye çalışırlar. Bu destanda Seydi, Kerem kimi değil ki çetinlikler önünde dize çöküp ağlaya sızlaya yahud Abbas Tufarganlı kimi değil ki Gülgeze çatmak için saz ile söz ile çetinliklere kelebe çala daha doğrusu Seydi bir kehremandır. O sevgiye çatmak için kolunun zoruna ve şemşirinin gücüne arhalanır. Şah İsmail kimi zeferi vuruşda, döyüşde görür. Seydi'nin genç yaşlarında el obadan ayrılması ve kurbet diyare düşmesi Âşık Kerib dastanını hatırladır ki çohlu hadiseleri kurbetde geçirir. Seydi bir yerde kurbet elinden cana gelirken bele deyir:

Kurbet elde neler geldi [başıma],

Men ağlaram, Semend ağlar, yar ağlar.

Bilmem neler saldı katdı aşıma,

Men ağlaram, Semend ağlar, yar ağlar.

Seydi Dastanında Peri Hanımın siması Şah İsmayilin sevgilisi Arab Zengi kimi gösterilir. Görsenir ki şücaetde o sevgilisinden üstündür. Peri Hanımın, Arab Zengi kimi tek تنها yaşamağı ve Kehreman kalasında gün geçirmesi de çoh maraklıdır. Seydi Dastanında İslam dininin muhtelif etikadlarının yer be yer metreh olunmasıyla yanaşı, haçan ki kehremanlar dar günde kalırlar Movla Ali onların dadına çatıp bilelerin nicat verir. Bu teher işlerle Âşık Kerbib, Abbas Gülgez ve Şah İsmayıl Dastanında da rast gelirik.

Seydi Dastanının Cunubi Azerbaycanda muhtelif revayetleri olarak indiyede kimse bu revayetleri yazıb yığmağa elake göstermiyib. Seydi Dastanı helkin en sevimli dastanlarından biridir ki hele de toylarda kehvehanalarda Âşıklar bu destanı rivayet edirler. Seydi Dastanının Urumu ve Hoy revayetlerinden faydalanarak hulasesin vermeye kifayetlenirik:

Seydi'nin atası ölerden sonra Seydi yohsulluka duçar olur. İki yol öz kabağında görür, biri ölümdü biri kurbet. Seydi ister özün öldüre ki movla Ali gözlerinin kabağında zahir olur. Seydiye yardım etmek için barmaklarının arasında Kahreman kalasını ve Peri Hanımı ona gösterir ve Seydi'nin ora getmesini isteyir. Kehreman kalası Şam şehrinin yeddi ağaçlığında idi. Seydi Kehreman kalasına ki yetişir bir sıra hadiselerden sonra Peri Hanımın visaline çatar çatmaz her iki sevgili

ayrılık tehlikesinde karar tapar. Şam'ın hakimi Koç Heslen Paşa, Peri Hanımın visaline yetişmek için neçe leşker koşun Kehreman Kalasına gönderir ta Seydi'ni öldürüb Peri Hanımı getirsinler. Amma Seysi ile Peri Hanım ceng libasın başdan geyib ayahda kıfillanıb Koç Heslen Paşanın koşunu ile neçe günlük mubarize aparırlar. Düşmen koşununda sınık salhah kurtulmuş neçe serbazdan başka bir zad kalmayıp ve Seydi ile Peri Hanım zefer çala çala Kehreman Kalasına kaydırlar. Koç Heslen Paşa ki görür koşun leşker Seydi ile başarannır bir karı arvad tapıb istiyir ki hileyle Seydi gili tutdursun, ele de olur. İş o yere yetirir ki esir olmuş Seydi Koç Heslen Paşanın Vezirinin elinde zalımcasına öldürölür ve Peri Hanımı da esir aparırlar. Seydi sonralar bu hadiseni bele hatırlayıp:

Zalim vezir gördün mene neyledi,

Hencer alıb bağrım başın teyledi,

Bir karını mene cellad eyledi,

Seydi ağlar, Semend ağlar, yar ağlar.

Koç Heslen Paşa zor ile istir Peri Hanımın kebinin öz adına kesdirsin ki Peri Hanım Kih gün möhlet alır. O günden beri Peri Hanım Allah dergâhına yalvarırdı. Allahdan istiyir ya Seydini diritsin ya onu da öldürsün. Peri Hanımın istekleri Allah dergâhında kabul olub Seydi yeniden dirilir. Seydi Şam şehrine gedib öz atını ki Semed atına meşhurdi tapır ve intikam için el atır şemşire ve hamısın öldürür. Peri Hanım Seydini görende öz duygusunu bele terenüm edir:

Peri diyer ağlamışam,

Can ciyer dağlamışam,

Emanetin sahlamışam,

Ağam Seydi, Paşam Seydi.

Seydi Şamın hezanesin kervanlara çatıb, Peri hanımı bir kecaveye mindirib doğma yurdu Tebrize getmeye başlayırlar. Tebriz'de şenlik meclisi kurulub ve dastan belelikle sona yetir.

“Seydi Destanı”, Sayı, 12, s. 16-17 Ağçaylı.

4.3.2. Oğuz

Biri varımiş, biri yohumuş, yohsul acımış, varlı tohumuş. Odlar ölkesinde Oğuz adlı bir ozan var imiş. Oğuz ahşam çağları ekin biçin sona çatarken kopuzu ele alıb, kehvehanada kendçilere kehremanlık hikayeleri söylermiş. Odlar yurdunun hakimi o zamanlar Tepegözşimiş. Kend ehli Tepegöz dilinden kanmazmışlar. Lakin kençilerden bir hissesi Tepegöze ferraş olub Tepegöz dili öğrenmişler. Mehzerletrde Tepegöz dili resmi dilimiş. Kend uşahları mecburimiş tepegöz dilinde yazıb ohusunlar.

Kend ehline bele düşürmüşdüler ki Tepegöz onların büyük nazcileridir. Her neçe vahdan bir kend ehlin meydana toplayıb Tepegöz ve atasından tökülmiş botlara secde kıldırıp gül çiçek septirirmişler. Tepegöz işi ora çatırmışdı ki ulu tanrıdandır ve ilhamlar alır. Mesela demişler: Tepegöz bir gün acından yihılarken mükeddeslerin biri ki bir döyüşde elin elden vermişdi, elin uzadıb Tepegözü tutub salim yere koymuşdu. Oğuz kend ehalisine isbat etmişdi ki Tepegöz bunların hammısın zehmetkeşleri kul etmek için düzendirib ve ehrimen ferraşlar terefinden yaydırmışdı.

Kend ehli evveller Oğuzun sözlerine inanmırmışlar lakin zaman zaman Oğuz sözlerini düz olduunu subute çatdırmış. Yavaş yavaş Tepegöz zümlerin örtbas etmeden çirkin siması eyan olurmuş. Kendde genç igitler başa düşürmüşler ki mekteblerde mehzerlerde Tepegöz dili yoh beke ana dili işledilmeliymiş. Tepegöz bu igidleri tutanda çarmıha çekirmiş. Lakin genç igidler öz döyüşlerine devam vermişler. Günlerden bir gün Oğuz ağaç dibinde saz çalıb Koç Koroğludan ohuyurdu. Kendliler toplaiıb nağıla kulak verirmişler. Nağılın baldan şirin hissesinde Tepegöz ferraşları tökülüb Oğuzu tuttular. O günden beri heç kimsenin Oğuzdan heberi olmamış, rivayetlere göre Oğuz iller boyu siyahçallarda yaşamış.

Ay dolandır il dolandır bir gün odlar yurdunda fırtına kopur. Fırtına Tepegöz köhğlğn yiharken Tepegözü yerden koparıp konşu ölkelerin birine atır. Tepegöz fırtına derdinden dığlayıb ölür. Fırtına kopduğunda Oğuz dostağı pozulub Oğuz azad olmuşdu. Fırtınanın ilk günlerinde hammının dileklerinde şen heyat çiçeklenmişdi. Genç igitler mekteblerin mehzerlerin ana dilinde kurulmasını intizarlayırdılar. Kendçiler Tepegöz yerlerine malik oldukların gözleyirdiler. Lakin tesufle bu beşeri idealar çiçeklenmemiş soldular.

Bir gün Oğuz yine ağac altında saz çalırmiş ki Karayel ferraşı gözlerinin önünde zahir oldu. “Bu günden beri saz çalınmamalı ve bütün evlerde yas meclisleri kurulmalı ve şenlik edenler cezalandırılmalıdır” demişdir.

Oğuz bu buyruklara etina etmeden neçe defe ferraşlar eliyle telli sazın telleri kırılmışdı. Bir gün piçah sümüye dayanmış, Oğuz sazını döşüne basıb terk-i diyar edir. Yurdun terk etmeden evvel koca anası ve sevgilisi Maral ile vedalaşdıktan sonra dağlardan yel kimi derelerden sel kimi aşıb Kara Yelin çarasını taparam demiş. Günler geçmiş aylar geçmiş Oğuz öz kесdinden dönmemişdi. Yüzler dağ dere aşdıktan sonra uca boylu Kaf dağlarına çatmışdı. Bir gün Kaf dağlarında bulak başında oturmuşdu dşnceliirdi. Başın yuharı kovzadığında nagehan ağ sakkalı bir koca kişini başı üste görür. Ağ sakkal koca selam verdikden sonra, Menim adım Dede Kurdud, sen kimsen ve hara gedirsен söylemiş. Oğuz özün tanıtıktan sonra sazın döşüne basıb bir katar mahnı ohumakla meksedin düşündüürmüşdü. Dede Kurkud Oğuzun bu şehametinden heyretlenerek: Oğul, men sene yardım ederem.

Oğuz kırk gün kırh gece ağ sakkal Kurkud Dedenin evinde, Kurkuddan hüneler öğrenmişdi. Kırhıncı günün sonunda: “ Oğul sen indi kâinat sırrına tanış olub, kendinizi tegyir verebilersen.” Zimnen el-veda çağında Oğuz a bir kalın kitab vermiş: “Dünya zehmetkeşler ve ana dilleri hekki bu kitab içeresindedir. Yolda kaldığında bu kitaba muracet et.” Demişdi.

Oğuz vedalaşıb az gelir çoh gelirbir keder yol gelirta öz kendine çatır. Kend üstün yas sesi basmışdı. Oğuz uca ağacların altında oturub saz çalmağa meşgul imiş ki Kara yel gözleri önünde eyan olmuş. Karayel gezebliyken: “İndi senin sazını sındırıp özünü öldürerem.” Demiş. Oğuzun başına cumur. Oğuz Kurkud Atadan öğrendiği mahnıyı çalmak ile telli sazdan kızıl neğmeler kalhıb “Kızıl Yel” töredir. “Kara Yel” ile “Kızıl Yel” bir birleriyle buruşarken kend üstün alırlar. Kend ehalisi bir idde “Kara Yel” bir hissesi “kızıl Yel” den himayet edirler. Oğuz negmesi ucaldıkda son gelebe “Kızıl Yel”in olur. Oğuz telli saz mizrab çaldıkda şen neğmeler ohur. “Kızıl Yel” şen mahnıları yas meclislerine doldurub onları şen hayata çevirir.

O günden beri emekçiler işçiler, kendçiler, öz tebiyi heklerine çatıb, odlar yurdunun balaları mekteblerde öz doğma ana dillerinde yazıb ohuyurlar. Umud ki sizin yurdunuzda da bele ola.

“Oğuz”, Sayı, 12, s. 20-22, H. Alpamış.

4.4. ANI YAZILARI (HATIRA YAZISI)

4.4.1. Karankuş Hatırası:

Karankuş'un Yıldönümüne Göre

Kaçtım kaçtım ha kaçtım, kaçtım dağları aştım,
Ben kaçırdım kabakta, kara haber uzakta,
Kara haber gelirdi, yel tek esim esirdi,
Gördüm bana az kalır, gamlı sazı gam çalır,
Dağdan yere atıldım, derelere yayıldım,
Derede oldum darı, gizlede birce tarı,
Kara haber kuş oldu, geldi bana tuş oldu,
İstedi çatsın bana, kara söz atsın bana,
Kanat geldi kuş oldum, güzel karanguş oldum,
Kanatlandım uçmaya, derelerden aşmaya,
Kara haber kuş oldu, kapkara baykuş oldu,
İstedi çalsın beni, yerlere saldın meni,
Sel oldum bağlar aştım, binbirce dağlar aştım,
Kara haber sedimiş, yol üstün kesmişimiş,
Ben özümü gözledim, bu işlere dözmedim,
Dedim gerek dayaanmak, gözü açıp uyanmak,
Gelip sedde çatanda, Daşlarına batanda,
Yüce sesle sesledim, Gönlümde gam besledim,
Kara haber söz açtı, ayrılıktan danıştı,
Dedi bilir [mi]sin Yaşar? Gam gam üst[ün]e gam,
Sorursun bir ne olup? Dost dönüp düşman olup,

Araz boğdu Samad'i, Da[hi] kalmadı eseri,
Köyneğin ben getirdim, anasına yetirdim,
Kan köyneği benzemiş, ana nice dözmemiş,
Aldı vurdu ağaca, Ses saldı her bucağa,
Araz boyu kaçırdı, köyneğinden kan damlırdı,
Kaça kaça terleyip, uca sesle seslenip,
Kan bayrağı kaytarırım, Araz üst[ün]e atarım,
Demir kapı hisarlar, tekmelerle açarlar,
Zülmkarlar ya şahlar, boğazından asılar,
Açılacak dilimiz, zafer çalar elimiz,
Ben işitip dönmüşdüm, yolda seni görmüşdüm,
Hak sözünü o açtı, gözlerim doldu taşı,
Telesirdim kaçmağa, Yıldızlarla ağlaşmağa,
Ağ kuşları çağırdım, nefes varken bağırdım,
Dedim gelin a kuşlar, Yürke dolup kan ağlar,
Kanat verin siz bana, Uçum gedim Tebriz'e,
Kuşlar beni getirdi, Yıldız gile yetirdi,
Gördüm Yıldız farş tokurr, Şirin dilde şiir okur,
Samad bize konuldu, İlimize dayakdı,
Dedim Yıldız ağladım, Yüreğimi dağladım,
Yıldız kaçtı yanıma, Ot düştü od canıma,
Söyledi Yaşar, Yaşar, neden gözden kan damlar,
Kaharlanıp ağladım, gözlerimi bağladım,
Dedim Yıldız bilir[mi]sin, gözümünden yaş silirsen,

Hiç sorarsın ne olup, dos[t] dönüp düşman olup,
Damad emi boğuldu, araz üste koyuldu,
Yıldız baktı gözüme, kan yaş geldi gözüme,
Farş bıçağı elinde, dedi yalan söz deme,
Samad gelir Tebriz'e, bizi azad eyliye,
Depe vurdu farşlere, dokunmuş o işlere,
Farş boyluğu kırıldı, farşler bir bir yırtıldı,
Arbab aksi yayıldı, Samad aksi nakş oldu.

H. Ulduz, Kızıl Kale (Hapishanesi) 1351/ 1972.

4.5. RÖPORTAJLAR

4.5.1. Dede Kurkudun emekdaşlarıyla tanış olmak:

H. Ulduz (Muessis- Başkatib-Mesul Müdür)

Dede Kurkud: Öz heyatız hekde kısa melumat verin.

Ulduz: 1331 inci ilde Tebriz'in Çerendab mehellesinde anadan olmdum. İlk tehsili Farverdin, ve orta tehsili Emirhi ve Necat mekteblerinde aldım. Orta tehsilat sona çatarken Tehraan'da efseri danişkedesinde danişcu olub, efserlik telimi aldım. Lakin anadilimizin uğrunda apardığim mubarizelere ait tutulun hebse salındım.

Dede Kurkud: İşkence de verdiler?

Ulduz: Men ziddi ittilat erteşde dejhimlerin sorgu suallarına cevab vermeden yeddi gece gündüz kış çillesinde dizlerime keder suya bağlandım. O yeddi gece gündüzde bir lehze de koymadılar yatam. İstirdim ki yatam celladlar tökülüb haram gelirdi vırırdılar. Sular gece buz donub gündüz bezen hava yahcı olanda açılırdılar.

İndi o köteklerin baş sancısı, buz donmalardan qıç ağrısı yadigâr kalıbdı.

Dede Kurkud: Yeddi gece gündüzden sora ne oldu?

Ulduz: Huşdan getdim ve çün zid ittilaat bata bilmedi, pervende verdi Kızıl Kele de SAVAK eline ta onlar sorgu sual işkence etsinler.

Dede Kurkud: Aya muhakeme ve mehküm da oldunuz?

Ulduz: Beli bir fermayışı dadgahda ki bütün medeniyet ve milletimize başdan ayağa yaman deyirdiler on il zindana mehküm eylediler.

Dede Kurkud: Dadgahdan haatireniz var mı?

Ulduz: Beli Serleşker Hacı Nuri ki inkilabda tirbaran oldu bizim dadgahımızda reis olar. Bu serleşker Hacı Nuri şahın yaltak nökerlerinden birisiydi. Men her ne keder çalışdım ta isbat edem Azerbaycanlılar böyük medenitete ve edebiyata malikdiler kabul etmedi. Çoh sözden sonra dönüb dedi ki: “Biz sizi (Azerbaycanlıları) bir millet tanımırık ve icaze vermerik Çengiz dilinde yazıb ohuyasız.” Men de hirslenib çoşkun halde dedim: O keder Çengiz Çengiz deyib biri ehkir edeceksiz ki ahirde Çengiz olub başıza töküleceğiz. Saniyen Çengiz sizin kimi şovinistlerden çoh şerefliydi.

Dede Kurkud: Dadgahınızın neticesi ne oldu?

Ulduz: Meni 10 il hebs şakke emal ile mehküm etdiler ki 6-7 ilden sora inkilab günlerinde azad oldum.

Dede Kurkud: Hansı dustaklarda yaşadınız?

Ulduz: Kızıl Kele, Bağşah, Tebriz, Cemşidiye, Rükñ dovum, Kasr.

Dede Kurkud: Edebi faaliyetinizi haçandan başladınız?

Ulduz: Atam Âşık olduğuna göre ömrümün ilk günlerinden telli sazla tanı oldum. Orta tehsilimi aldığım zaman Heyyam ve Firdovsi şerlerin Azerbaycan Türkçesine çevirirdim. Şahla mubarize apardığımız zaman inkilabi şer ve surud koşmağa başladım... Ta ki ölkemizin şanlı inkilabı zamanı “Köroğlu” mecellesini burahmaya başladım.

Dede Kurkud: Köroğlu Mecellesi niye tetile çekildi.

Ana bacılarım iller boyu cehre eyirmağınan beş altı min Tümen pul yığıb sahlamışdılar, dostakdan çıhdıktan sonra cibim pulsuz kalmasın diye buları cib herclığı vermişdiler mene, men o pullarınan mecelle burahdım, üç nümreden sora pullar kutardı, mecelle batdı.

Dede Kurkud: Şer ve metlebleri araştırmada ölçünüz nedir?

Ulduz: Eğer metleb ictimayi derdlerden söz açsa biz müterekki metleb bülüb alkışlayık yohsa mucerred halde 14 gecelik ay kimi gözeli göz önünde mücessem edib, metleb yazıb yaratmak bir iddenin nezerinde yahcı olsa bizim nezerimizde müterekki olmadığına ayid hoşlukla karşılayamayız. Bu moredde yadıma gelir mecellemize “Feride can” redifli bir şer Mucahid adlı bir şairden eksi ile beraber gelmişdi. Eksi getirene andırdık ki o beestilah şaire desin kişerin sahlasınta “ruzi zen”, “İttılaat banevan” ve “İn hefte” mcelleleri ne göndersin. Çün bizim derdimiz Feride can derdi degil. belke anadil ve helkimizin derdidi.

Dede Kurkud: Hançı şair ve yazıçını kabul edirsiniz?

Ulduz: Men ölçünü size verdim indiş görün hançı şair bu ölçünđn içerisinde özü sayın.

Dede Kurkud: fars şairlerden ağaye Sepanlu bir susahibede demişdi: “İran milleti içerisinde yalnız Kürd helkinden ad aparmak olar ki köklü ferhenge sahibdi, kalanı Türkmen, Beluç, Erebe ve ezzak ferhengsiz bir komlardılar ve hetta onlara helk demek olmaz. Sizin nezeriz nedi?”

Ulduz: Elbette Fars şövinizminden bundan artık bundan artık intizar yohdu. Tebiidir ki ağaye Sepanlu ve emsalehum bu sözleri gerekde nuşhar etsinler. Men özüm yahından Türkmen Kezzak ve Erebler içinde yaşayıb ve onların ferhengleriyle tanış olmuşam ve yadıma gelir o musahibede Kezzak helkinden temeshurla yad edir. Men bu suali bir Türkmen mubariz şairden soruşdum ve o veren cevabı öz ürek sözüm bilb size verirem. O Türkmen şairi dedi: Eğer ağaye Sepanlu bu sözü demiş olsa melum olar ki zencire bağlamalı bir delidi. Men de izafe etmeliyim ki işim hestehanada nevar meğzi götürmekdi hazirem bu Fars şairden müfde nevar meğz göütrem. İnşallah davaların müretteb yiyib tohtar.

Dede Kurkud: Dostakdan sonra anadilimizin inkişafi uğrunda ne işler elde edebildiz?

Ulduz: İnkilabın ilk günlerinde inkilabi hareketde iştirak etmelerim edebi faaliyete çoh izin vermedi, lakin heman zamanlarda Koroğlu mecellesin ve Nesiminin seçilmiş eserlerin neşr etdim.

Dede Kurkud: İki kat zülmü aradan kaldırmaktan öteri dövlet ne etmelidir?

Ulduz: Dövlət tezliklə əsası kanunun 15 inci əslinə icraya qoymalıdır.

Dede Kurkud: 15. Əslin icrasında meğər Azərbaycanca kitablar hazırıldı?

Ulduz: Bəli fəlan 5. Klasa kəder kitablar çap və peş olublar. Fəket tədris olunması intizarındaydı.

Dede Kurkud: Aya dövlətin Azərbaycanda tədris etməyə meallimi var mı?

Ulduz: Şəyət ola əgər olmasa bütün ədəbi məhfəllər və məclislər öz əməkdaşlıqlarını dövlətə bu mərəddə əlamət edəblər.

Dede Kurkud: İndi İran'da kullən kitab və kitab oğumək hənki şərayit və mərhələdədi?

Ulduz: Təsüflə demək olar ki sükut mərhələsindədi. İmkiyəb günləri kitabın vəziyyəti çox yaxşıydı amma bu gün gərək yandırıp kənül odlandırandı. İndi Tebriz'də və başqa şəhərlərdə mühtəvalı kitabların satışı ya yohduvəyə ən aşağı tirajdadı. Evezində cavnları yoldan azdıran kitablar məhsusən eşki seksini cinayət polisi romanlar çoxlu müştəri tapıblar, hətta yüzminlərlə tirajda çap olurlar. Bir halda ki yaxşı kitabların tirajları 600 danadan yuğarı kəhmır. Halı hazırda Amrika əl altısı ola (R. Etimad'inin şəhvet oyardan eşş romanları Amrika yazıçısı R.İ. cinayət kitabları və A. L. Hərəkətdə əməliyyatları hər boya çatmış gənclərin koltuklarında).

Dede Kurkud: Kitabın bu vəziyyətlərinin şletləri nədi?

Ulduz: Çocu illətləri var min cümle siyasi cəvvin aramsızlığı ki bəzilər tərcih verirlər evlərində kitab sahlamasınlar tə əhyənən bəzi təbir təfsirlərə duğər olmasınlar.

Dede Kurkud: Kitab bohranı rəf olmasına hansı pişnihadlarınız var?

Ulduz: Olaki kitab məsələsi siyasi cəvvinin yaxın irtibatdadı. Kitab məsələsinin həlli məntədu siyasi məsələsinin aramlığına, səniyən orqanlarda ki kardaşlarımız diqqət etməlidilər ki bir müttəhmən hansı kitabın aparmalı hansı kitabı kəlməlidir. Və illə məşini kəpiyə dayıyıp bütün kitabları yığıp aparmək bu şübheni icad edə ki kitabları tutullar və onda həç bir şəh cüret əliyebilmez məzheb və ya yuğarıda dediyimiz kitablardan başqa kitab sahləsın. Səlesən dövlət müzrre kitabları listlərin yazıp, gruhi risənələrdən peş etməlidir, rəbən dövlət kimətləri təsbit etməkdə çalışmalıdır, çünkü günü gündən kəğaz kiyməti yuğarı gedib nəşirlərin əli bəülənir... başqa məsələlər ki fursət yohdu.

Dede Kurkud: Edeb ehlinden intizarız nedir?

Ulduz: Hahişim ve intizarım budu ki eger mecellemizin yolunu hoşluhla karşılayırlar bizi maddi menevi tekviyet etsinler. Yohsa fiklrerş uykun deyil diyenler bismillah meydana gelib özleri neşriye burahsınlar. Bizim elimizden gelse olnalar hetmen kömeklik ederik.

“**H. Ulduz İle Roportaj**”, II. Bölüm, Sayı, 13, s. 6-7, İsimsiz.

4.6. ÇOCUK EDEBİYATI

4.6.1. Minnet (Kiçik Nağl)

Bir gün bir kişi yohsul ve möhtac olarak varlı doslarından birinden pul isteyir. Dostu cevap olarak deyir, Pul vermirem minnet de koyuram.

Mohtac kişi soruşur: Ay kardaş pul ki vermisen day minnet nedi.

Dostu deyir: Minnet ondan ötürdü ki seni metel elemeyib, bu gün sabaha salmıram. Bu cavabdan sonra yohsul kişi razı kalıb memnun olur.

Ne yahşdır ki insanlar yerine yetire bilmedikleri işi öhdelerine almasınlar ve öhdelerine aldıkları işi ise çalışm gözəl yerine getirsinler.

H. M. SAVALAN.

4.6.2. Ay Uşaklar

Uşaqar, ay uşaqar,

Size çoxlu sözüm var,

Gecə gündüz oxuyun,

Yaxşı gözəl kitablar.

Düşmön olun hemişe,

Erbablara hanlara,

Şahlar bais olubdur,

Bu tklen kanlara.

Elbir olun kohmayın,

Azadlıka atasız,

Ancak hamız ğrenin,

Yahşı tüfenk atasız.

Ekininin fehlenin,

Olun mhkem dayağı,

Yurdumuzdan kesilsin,

Amrikanın ayağı.

Ekin biçin çalışın,

İnsan meger işlemez,

Nece gzel deyibler,

İşlemeyen dişlemez.

Şen gelecek sizindi,

Zirek koçak uşaklar,

Siz ne keder dirisiz,

Snmeyecek ocaklar.

M. Şami

4.7. HABER DUYURU

Şairler Meclisi Tebriz’de

Tebriz’de kurulan şairler ve yazıçılar meclisi her hafta Cuma akşamı Terbiyet Kütüphanesinde saat 5-8 kadar çok munazzem haliyle öz iclaslarına devam veriler. Bu iclaslarda yurdumuzun kocaman şairleri söz alemlerinin ustaları genç heveskarlarla birlikte bir kızgın ve odlu iclaslarlar geçirirler. Bu iclaslarda heç bir şhtilaf nazar olmayıb, yalnız Azerbaycan edebiyatını inkişaf etmek bütün üzuvlere en büyük hedef sayılır.

Celesenin evvellerinde şiir arsasında, aruz, kafiye, heca dersleri deyilir. Sonra şairler ve yazıçılar öz yazdıklarını okuyurlar.

Tebriz’de olan şairler ve yazıçılar meclisi bütün Azeri şair ve yazıçıları ittihad ve itifaka çağırır. Şehristanda yaşayan şair ve yazıçılar bu adrese muracaa etsinler:

Tebriz, Danişsera meydanı, Terbiyet Kütüphanesi Şairler ve Yazıçılar Meclisi.

Zaman: Her hafta Cuma akşamı 5-8.

4.8. FOLKLOR YAZILARI

Atil Batil Çerşembe adlı yazıda yılın son çarşambaları Haberçi Çarşamba, Küle Çarşamba, Kara Çarşamba ve Ahir Çarşamba olarak adlandırılmıştır. Haberçi Çarşamba Nevruz Bayramının geleceğinin haberçisidir. Küle Çarşambada koyunların kırpılır. Kara çarşambada evlerde bayram temizliği olan çarşambadır. Ahir Çarşambada ise akşam ateş yakılıp üzerinden atlanır. Ertesi sabah hayvanların üzerine su serpilir.

“Atil Batil Çerşembe”, (Folklor), sayı, 8, s. 7, Dede Kurkut Dergisi.

4.9. ŞAİR TANITIMI

Klasik Eserlerimizden Arif Tebrizi

Azerbaycan edebiyatının tarihinde Molla Penah Vakıfın şer âlemine kadem koyması bir mohem hadize olub. Azerbaycan edebi dili bigâne dillerden silinmeye

başlayıbdır. Vakıf devri Azərbaycan tarixində möhüm yer tutmaqdadır. Vakıfdən əlavə çohlu şair bu dövrdə yaşayıb yaratmışlar. O cümlədən “Vidadi”, “Arif Tebrizi”, “Nişat”, və “Ağa Məsih Şirvani”.

Arif Tebrizi bu devranın böyük şairlərindəndir. Onun şirin ğreye yatan gezelleri elimizdə vardır. “Mehemmed Ağa Müctehed Zade”, “Tezkiret’tüş-şuara” mecmuesində Arifin neçə gezelin numune getirib və Molla Penah Vakıfın hem-esri bilib.⁴³ Arif Tebrizdə anadan olub və bu şəherdə yaşayıb, sonralar bu şəherdən köçübdü. Nece ki tarixdə mərufdu bu zaman Azərbaycan toprağında İbrahim Han hökm sürürdü. İbrahim Han, Ağa Mehemed Han Kacarın hücumları qarşısında öz yurdundan müdafiə edib və Azərbaycan torpağın istilacı şahlardan koruyurdu. Molla Penah Vakıf İbrahim Hanın yaxın yoldaşındı və yol göstərən olmuşdu. Bu dövrdə Azərbaycanda musiki, hünər, şer və edeb rənək tapıb və Şuşa şəhri elm u edeb mərkəzinə təbdil oldu və Azərbaycanın muhtəlif iƏhrilərindən hünərmen və şailer Şuşa şəhriyə gətməyə başladılar. O cümlədən Arif də Şuşa şəhriyə gəlib, orada ikamət edib və 1220 h. (1805) də heman şəhridə dünyadan gözünü yumubdu.

Elimizdə olan şeilər nişan verir ki Arif bir zərif və hoş təb şairiymiş. Arifin şerlərində mühüm xususiyət yanıklı sözlər, gəm, hicran və naledir. Şair təklikdən, yarsızlıqdan nale edir, zəmanədən şikəyet edir, bigənələr elindən haray salıb, kaferi də gəmharsız istəmir:

Mümkün olmaz yəri görmək bir zaman agyarsız,
Gülşenin dövründə kim görmüş gül olsun harsız.

Devri dönmüş devri devran bulmadı kəminca seyr,
Çərhi keç reftari bir dem görmediö azarsız.

Kedr u kimetlər tapıb küyunda yarın gayrlar,
Lək mən kaldım gəmi hicran ara, gəmharsız.

⁴³. Mehəmməd Ağa Müctehed, Riyaz’ül Aşiqin, İstəbnul, 1328, s. 35-37.

Gem meni pamal kıldı, ey Müselmanan haray,
Olmasın kaferde ya-reb, men kimi gamharsız.

Kebrimin daşında yaz ey ehl-i dil bu mısrei:
Verdi Arif canını min hesret ile yarsız.⁴⁴

Nece ki bilirik Fuzuliden sonra gelen şairler o cümleden Saib-i Tebrizi, Kosi Tebrizi, Tesir Tebrizi ve Mesihi kimi şairler eliye bilmiyibler özleriyle tazalılı ve ibtikar getirsinler. Bu dövrede Azərbaycan edebiyatı geçmiş eruz kafiyeler ve köhne mezmunlarla doluydu. O şairler ki bu dövrede gelibler ekseren mğkellid bir şair olub ve böyük şairlerden min cümle Fuzuliden teklid edib, onun edebi eserinden behre aparıblar. Nece ki görürük Arif de bu şairlerden dir ki klasik şairlerin mukellidi olub ve heman vezn kafiyeler ve mezmunlarda şeir yazıbdır. Bunu demek lazımdı ki, Vakıf (Arif) bele bir dövrede Azərbaycan edebiyatında bir ulduz kimi parlayıb, ve meharet gösterib ve klasik edebiyatda taza bir mektebin yolun açdı.

Saba gamharim ol, gamharime derdi dil izhar et,
Heberdar olmayan gemharimi gamden heberdar et.

Ki ey Peyman şiken, mihr u vefası olmayan dilber,
Tegaful eyleme, bir lehze ezmi kuyi dildar et.

Elinden öp, ona şerh eyle ehval-i perişani,
Ayağına düşüb öz başın üçün yare izhar et.

Ki gelmiş Âşık-i biçare yanından saba, söyle,

⁴⁴. Firidun Köçərli, Azərbaycan edebiyatı materyalları, Bakı 1926, s. 237-238.

Ki ey hamhar, hab-1 nazdan cananı bidar et.

Ecel vermez eman, can nek dini almak diler senden,

Bu ferdi naleyı faryad ile her lehze tekrar et.

Ki hesret getdi “Arif” görmedi yarın bu dünyade,

Rekibi bar İlahi mehrum-ı diluz et.

Arifin ehemmiyet ve nekşi ezerbaycan edebiyat tarihinde onun yaradıcılığı ve dil hususiyeleri olabilir. Onun eserlerinin yayılması edebiyatımızın çoh düğünlerinin açmağa çoh imkân yaradabilir.

4.10. ÂŞİK TANITIMI

Saz Söz Üstadı: Güneyli Âşık Kaşem

Elimizin obamızın doğma yurdumuz Azerbaycanın iftiharı olan 73 yaşlı kocaman şair ve saz senetkarı Âşık Keşem Ceferi 1288 Şemsi ilin Şehriver ayının ikisinde Tebriz’in Güney mahalında karlı “Mişo” dağın eteğinde vake olan Kendrud kendinde senetkar ailede anadan olmuştu. Atasının adı Şair Mehemmedeli ve anasının adı Ziba Hanımdır. Küdür de mekteb olmadığı için Âşık ders ohuyabilmemişti. Lakin ilk saz ve söz dersini atasından almıştır. Öz dediğine göre 11 yaşında Şimali Azerbaycana getmiş ve on ilden çoh Bakı, Gence, Mokov, Rustov, Batum, Tiflis şehirlerinde yaşamış ve Ermeni, Rus dillerini öğrenmiş ve ezerbaycanın iftiharı olan taysız şair Semed Vurkun ile yahından tanış olmuştur.

Genclik çağlarında adı geçen şehirlerde genç şair Kiril herflein öğrenmiş ve yazı pozuyla yahından tanış olmuş. Âşık doğma kendine döndükden sonra Güney mahalında iller boyu toy meclisleri yola salıb ve el oba arasında şan şöret kazanmışdı. Şairin şöreti doğma kendin aşarak bütün İran’a yayılmış ve metbuatda ustadin sazından sözünden metleb çap olunmuşdu. 1357 İslam Cumhuriyeti İnkilabi büyük naci İmam Humeyni erhberliği altında gelebe çaldıktan sonra geçmiş rejim zamanında kıfıllanmış dşller açıldı, kelbler sevinçle doldu ve bütün İran helkleri

şadlığa büründü. Âşık Keşem de İslami inkılab sefleirnde dayanarak odlu elovlu sinesinden böyük inkılabımıza bir çoh şerler koşmuş, o cümleden karger şerinde bele deyir:

1357 de bir gözel dövran,
Yalnız men demirem deyir dövran,
Gülistayı olub vetenim İran,
Dağlardan yolları salan karger.

Saz ve söz üstadı olam Âşık Keşem, eşarının ekseriyetini koşma şeklinde yaratmış ve yaşadığımız camenin bir çoh noksanlarını kınamış, ve İslam dinini, muallim. karger, itihad, istismar, tarih ve istismar ve saire hakkında bir çoh ierler yaratmışdır. O cümleden bir gözel koşmasında Koçak Nebini çağırak istimara bele deyir:

Kündürlü Keşemem güney ellerim,
Dosta muhabbetli tutu dillerim,
Tarihler cem eden nazik ellerim,
İstimari götür aradan Nebi.

1358 yazında Âşık Keşem'in genayi ve muhtevalı şeerşeri Azerbaycan edebiyatında Meftun (Vurgun) olan istedadlı muallim ağaye Daver Zamanhanı terefinden toplanmış ve Savalan intişaratı terefinden “El Meni Atmaz” adıyla neşr olunmuşdur. Kitabda bir para imlayı noksanlar olduğu halda taza ayak tutmuş edebiyatımız sahesinde böyük bir edebi hidmetdir. Arzumuz budur ki ustad başka şerlerin de çap ettirebilsin. Tanrıya ve İslam dininin kanun-ı esasisi olan pak Kurana momun olan şair çap olmamış bir kete şerinde bele deyir:

Kul euzu berebbin nas⁴⁵ ohudum,
Teresül ebvabdır, hesabım benim,
Fuzuli Firdovsi bir de Nizamı,
Ebcded ile düzdür hesabım benim.

⁴⁵. قل اعدو برب الناس Ku'ran ayetlerindendir.

Kemeri, Dehil Hafiz, Heyyam, Şehriyar,

O Heste Kasımdan bizik yadigâr.

Atam Şair Mehemmedeli intizar,

Belli deyil günahım sevabım benim,

Dersimi almışaam elif Lamdan,

Mim den Nun öğrendim elif-lamdan,

Keşemem sözlerim elif Lamdan,

Düz yüz on dörd cildidi kitabım benim.

Ömür boyu öz kabarık elleriyle çörek kazanan ve sedakete ailesini geçindiren senetkar indi öz doğma kendinde sade bir evde yaşayır ve gönlü o keder genidir ki ev kapısı uzakdan yahından gelen tanış ya nabeled konahların üzüne açıktır. Keşem emi evde olmadıü zaman dahi hanımı güler üzle nabeled konahları kabul eder ve ustadin dalica adam göndererek çağtırtır.

Güneyli senetkarın adı sanı Şran merzlerin aşmış ve konşu ökelere yayılmışdı. Geçen il Erzurum Atatürk danişgahında olan Ağaye Yavuz Akpınar deyirdi: Men Âşık Keşemi görmeden Tebriz'den getmerem. Geçen il yağışlı bir havada palçıklı yollarla Kündür'e getdik ve kürsü başında oturup ustadin sözlerine canla başla kulak asdik.

Âşık Keşem Şümalı Azerbaycan'da bir neçe Âşıkla bağlaşmış ve bağlaşmanı kazanmışdı, Cunubi Azerbaycan'da ise bir çok şagirdler yetiştirmişdi. O cümleden öz oğlu Mezahir'i, Güney mahalında Dizec Helili, Âşık Kazimi Merendli, Âşık Elesgeri ad aparmak olar. Efsus ki bele bir ictimayi Şehsiyeti Kündür ehalısından çoh az bir idde layiki keder tehvil alabilirler. Eybi yohdu, atalar demiş:

Gül dikensiz olmaz.

M. Nikabi.

4.11. SANATKÂR TANITIMI

Azerbaycan Ressamlarından

Bulut Umud

Derginin üçüncü sayısının onuncu sayfasında Tahran’da yaşayan ressamlardan Umud Bulud ile söyleşi yer almaktadır. Bu söyleşide Umud Bulud, Hoy kentinden Huzistan’a sürgün edilmesini ve oradan Tahran’a yerleştiğini anlatmıştır. Şah rejimi döneminde resimleri yüzünden siyasi teziklere maruz kalmış, Kaçak Nebi ve Koroğlu gibi milli simaları resm ettiği için rejim tarafından baskı görmüştür.

Bu söyleşide “Bulud Evi” adında bir topluluktan bahsettikten sonra bu topluluğun kısa çmürlü olduğunu ve maddi sıkıntılardan dolayı kapatıldığını bildirmektedir.

4.12. KİTAP TANITIMI VE TENKİDİ YAZILAR

4.12.1. Edeb Hezinesi

İnkilabdan sonra Türkü dilinde neşr olan erzişli kitablardan birisi de Edeb Hezinesi olub. Edeb Hezinesinde 123 Azerbaycan şairi ve aşğının şerlerinden neçe güzel numune verilib. Kitap bir mukeddeme fehrest ve metn (380 sahifede) ve düzelilişden ibaretdir. Kitap fehrestinde vele yazılıb: 1- Önsöz. 2- Şairlerin adları. 3- Türk dilli şair ve ediblerin eserinden numuneler. 4- Bayatılar. 5- Âşikler sözleri. 6- Laylalar. 7- Atalar sözleri hikmetli sözler ve misallar. 8- Tapmacalar.

Kitabın evvel sehifesşnde bir içli şuar da göz önünde (kabağında) kerar tutur: Öz dilini ve edebiyatını sevmiyenlere ar olsun. Ağaye Hurrem kitabı İran Türklerine ithaf olunmasın keyd edib: Bu kitabı Uzun iller boyu öz ana dili ve milli hukuklarından mehrum olan eziz ve reşid ve keyretli ve dözümlü Şran Türklerine ithaf edirem.

Önsözde (mukeddemedede) bele ohuyuruk: “Aziz ohuyucular hamıya aydıdır ki yarım esir ihtinak devrinde Azerbaycan helkine Azerbaycan dili ve medeniyetine katı düşmen kesilen satkın Pehlevi sülalesi devrinde bu keddar ve kuduz ata –oğul eliyle ne ağır divanlar ki tutulmadı. Bu azadlık ve insanlık düşmenlerinin eliyle 20 milyona yahın Azerbaycan helkine edilen milli zülm hududunu aidı, bunca ehalinin öz ana dilinde birce ibtidayi mektebi, bir ruznamesi, birce cild kitabı bile ışık üzü görmediç

Geçmişden olan kalanlar da yandırıldı mehv edildi, doğma ana dilinde danışmaq bile mekteblilere yasak oldu. Dillere ve ağızlara kılil vuruldu.”

Bu içli mükeddeme başında bir şuar koyulub bu şuarin ne keder gözel seçilmesin o zaman başa düşerik ki bilek Edeb Hezinesi ve ona tay Türkü metrbuatımız bu şuarın semeresinden ayıd olub: “Bize ana dilimizde yazıb, danışmğa imkan veren İran helklerinin mükeddes inkilabına eşk olsun.”

Ve dahi o zaman yahşı derk edebillik ki ağaye Horrem de bu yolda bir düşünceli kızın feda edib. Bucurlukla demek olar ki bala kan kan verib ta ata peyam versin. Umudumuz var bu kitablardan çoh neşr olunsun ta şehidlerimiz veren kandan artıkrak dil ve edebiyat cehdinde behrelenek ve ta furset var edebiyatımız inkişafında büyük addımlar atak. Kitanın eksiklerinden bunu saymaq olar ki şair ve aşiklerin şerhi hali yohdur. Eykaş hedekel yarım ehifede olmuş olsa da belensi kembud ref olsaydı. Umud gelecekte bu eksiklikler ref ola ve yene de belensi erzişli kitablar burahıla ve sonra bu ki cevan şairlerimizin çoh az bu kitabda şerlerine rast gelmek olar.

“Edeb Hazinesi”, Sayı, 8, s. 26, Dede Kurkut Dergisi.

4.13. GELEN MEKTUPLAR

Bu bölümde dergiye gelen mektuplara yer verilmiştir. Bu mektuplar bazen şiir bazen düz yaz olarak aynen dergide yayınlanmıştır.

Derginin ikinci sayısında Neccaroğlu takma adıyla dergiye hitaben Dede Korkut adında bir şiire yer verilmiştir:

Dədə Qorqud

Dədə Qorqud sənə sözüüm çoxdu bol,

Ürek dolu dərd u gəmi sözdü bol,

Dədə Qorqud köhne sazı al ələ,

Ellerivə saz quvətdi, candı bol,

Sən bir sazı çal eşqiylə səslendir,

Çəmənlərdə ətirli gül açdı bol,
Aşiq Cunun sazı çaldı oxudi,
Köroğlu'nun məhebbəti coşdı bol.
Köroğlu tək min Qır atı nərə çek,
Ayıl surlar yatan ellər besdi bol.
Qahramanlar bizim burdan köçdülər,
Samad oğlun Araz çayda batdı bol.
Şah İsmayıl Erdebildən qovzandı,
Şəmşirilə düşmənlərin qırdı bol.
Dədə Qordud ürek doli sözdü çox,
Nəccaroğlu sene name yazdı bol.
Nəccaroğlu 20.05.1359.

4.14. BAŞSAĞLIĞI

Dede Korkut Dergisi'nin 9-10 sayısında Abbas Zamanof tərəfindən Resul Rıza'nın vefatı münasibətiylə aşağıdakı baş sağlığı yayınlanmışdır.

“Resul İbrahim oğlu Rızayev (Resul Rıza) 1910 miladi, 1289 H.Ş. yılında 71 yıl bundan evvel “Göy çay”da anadan oldu. Resul gənc yaşından Türk edebiyatına vurgun olup və öz şiiriylən bir keskin silah kimin vətəni qoruyub, o faşist baskılarına qarşı doğru bir mübarizə apardı. Resul Rıza 71 il yaşayandan sonra “Türk edebiyatına, milli sərvətimizə tükenmez bir sərvət koyub gitti. “Poezya ve Deniz”, “İki Yorgun Sohbeti”, “Leyli və Mecnun”, “Şiirler və Mahnılar”, “Seçilmiş Şiirler”, “İntizarlı Kale” (Tebriz'in Erk Kalesi), kimi əsərləri böyük kudretlə kalemə almışdır. Resul Rıza təkçə yazmağa kənaətlənmedi və ömrünün birçək hissəsini tərəcəmə də gəçirmişdir və Azərbaycan okuyucuların Mayakofski, Lermantof və Puşkin gəbi yazıçılarla tanış etmişdir. Resul'un şiirleri birçək dile tərəcəmə olunmuş, bu yol ilə Resul Rıza dünya halklarını şanlı Azərbaycan halkının kahramanları ilə tanış etmişdir. Biz Resul Rıza'nın ölümünü bütün Türk edebiyatı pərestişkârlarına təslilət

dediği halde bu nümrede Profç Abbas Zamanof yazan değerli makalesini Resul'un bu dünyadan veda ettiği münasibetiyle çap edip ve artıklaşa tahlil vermekleri onun ağır yaşayış ve zengin asari hakkında son nümrelerde vade edirik.

H. Telimhanlı. Sayı, 9-10, s. 1, Abbas Zamanof

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

İran'da tarihi ve siyasi gelişmelerle birlikte yayın hayatını farklı dönemlerde ele alabiliriz: Meşrutiyet öncesi (1850 – 1905), Meşrutiyet dönemi (1906 – 1920), Pehlevi dönemi (1921 – 1978), Milli Hükümet dönemi (1945-1946), İslam devrimi dönemi (1979 – 2018).

İran'da 1979 devriminden sonra yeni yönetimin gelmesiyle ülkenin çeşitli yerlerinde yaşayan Türkler üzerinde olan baskıların kalkması umuduyla çeşitli gazete, dergi ve kitaplar basılmaya başladı. Yalnız çok geçmeden bu dergi ve gazeteler Azerbaycan semasında yıldız gibi akmaya başladı. Dönemin ekonomik durumunun yanı sıra yeni yönetimin Türklerin kültürel isteklerine kayıtsız kalmasıyla umutları boşa çıkarmıştır. Tebriz semalarında parlayan Dede Korkut, Köroğlu, Birlik gibi dergiler kısa sürede sönseler de diğer dergilere yol gösterici görevini üstlenmiştir. Bu dergilerden sonra Tahran'da yayınlanan Varlık Dergisi'nin yazar kadrosunda bu dergilerdeki yazarları görmekteyiz.

Rıza Şah da babası gibi Türkçenin yok edilme politikasını tüm şiddetiyle sürdürmüştür. Bu dönemde iki elin parmak sayılarını geçmeyen düşünürler milli edebiyattan esinlenerek Türkçe eserler vermeye başladılar. Ali Tebrizli, Ali Kemali, Mehemed Ali Farzane, Bulut Karaçorlu ve Dr. Hüseyin Feyzullahi gibi düşünür ve yazarlar zorluklar içinde Türkçeyi yaşatmaya çalışmışlardır.

1979'de İran İslam Devrimiyle birlikte yeni umutlar yeşermeye başladı. Devrimden sonra İran İslam Cumhuriyeti anayasasınının 15. Maddesine göre ülkenin resmi dilinin yanında mahalli diller Farsça ile birlikte öğretilbilir ve okul açılabilirdi. Ancak devrimden sonra bu madde hiçbir zaman yürürlüğe koyulmadı. Eski sistemin kalıntıları İslami sistemin içinde yerini muhafaza ederek Türkçenin yok edilme politikası farklı bir mecrada yürütülmeğe koyuldu.

Bu dönemin başlarında oluşan siyasi serbestlikten dolayı Türkçe dergilerin yayınında bir patlama görülmektedir. Bu yayınların en önemli özellikleri kısa zamanda ekonomik ve siyasi nedenlerden dolayı kapanmalarıdır.

Dede Korkut Dergisi 1980-1982 yılları arasında Güney Azerbaycan merkezi olan Tebriz'de yayınlanmıştır. Bu derginin 1979 devriminden sonra İran'da yayınlanması birçok ilkleri beraberinde getirmiştir. Türk kültürünü hor gören Şah

dönemi sonrası bu derginin ortaya çıkması İran'da yaşayan Türklerin yeniden özüne dönüşünün bir simgesi olarak görebiliriz. Aynı dönemde Tahran'da yayın hayatına giren Varlık Dergisi değerli bilim insanı Dr. Cavad Heyet teşebbüsüyle İran'da yaşayan Türklerin bir diriliş haykırışı olmuştur. Varlık Dergisi merkezde yayınlanma olanaklarından faydalanarak günümüze kadar sürüp gelmiştir. Ancak Dede Korkut ve Köroğlu Dergileri başkent imkânlarına uzak kalması ve Tebriz'de yaşayan Türklerin milli hassasiyetinin ortaya çıkmasıyla devlet tarafından uzun yaşama imkânı bulmamış ve iki yıl çıktıktan sonra kapanmak zorunda kalmıştır.

O dönem İran'da Azerbaycan Türkçesi'nin yazılışı ve okunuşu yaygın olmadığı için derginin okuyucu sayısı belirli bir kesimi aşmamaktaydı. Derginin tüm masrafları Dr. Hüseyin Feyzullahi ve yazar kadrosu üzerindedir. Dergiye yardım ve destek bulunmayınca bir müddet dergi kendi yağında kavrulsa da zaman içinde masraflar karşılanamamıştır. Devrim şartlarının yanı sıra İran-Irak savaşı da derginin ekonomik döngüsünü zor dönmeye başlatmıştı. Dr. Feyzullahi bu dönemde parmağındaki nişan yüzüğünü de satarak derginin giderlerini karşılamaya çalışmıştır. Ancak daha fazla bu iş yürütememişti ve dergi ikinci yılını göremeden 20. sayısının ardından durdurulmuştur.

Tebriz'de Dr. Feyzullahi ile görüşmemizde derginin çıkış amaçlarını bu şekilde özetlemiştir: “Azerbaycan Türkçesini, edebiyatı ve kültürüne hizmet, Azerbaycan Türkçesinde yazıp okuma oranını yükseltmek ve dilimizi İran anayasasında yazılan eğitim ve öğretim diline yükseltmek.” Bu konular her sayıda vurgulanmaktadır. Türkçe şiir kitaplarını tanıtarak, yazarlara destek amacıyla bu kitapları okumaya davet etmek ve Türkçe yazı yazmaya davet derginin her bölümünde vurgulanmıştır.

Dede Korkut Dergisi'nin ana amaçlarından biri dönemin kültürel faaliyetlerini dergide yansıtmasıydı. Dede Korkut Dergisi'nde o dönem çıkan haberler bu gün bizim için bir tarih sayfası gibi önümüzde durmaktadır. Bu haber ve duyurularda diğer dergilerin çıkışı ve kapanması vakia olarak değerlendirilmektedir.

Bu duyuruların en önemlilerinden İnkılab Yolunda Dergisi'nin yayın hayatına (sayı 4-5 sayfa 9), Ülker Dergisi'nin yayına başlaması (sayı, 7, s. 34) ve Ulduz Gazetesi'nin çıkması”, (sayı, 7, s. 37) ve yayın hayatına başlama haberidir.

Dergide kültürel faaliyetlerin biri de Türkçe şiir yazan kişileri tanıtmak, onları şiirlerine yer vermek olmuştur. Azerbaycan klasik şairlerinden Mesihi, Çoban Habibi gibi usta şairler ilk defa bu dergi vasıtasıyla tanıtıldı. Bunun yanı sıra Türk dünyası şairlerinden Mahtumkulu Firagi, Hicri Dede, Anadolu sahasından Pir Sultan Abdal ve Özbek şairi Fırkati ile defa İran coğrafyasında tanıtılan Türk dünyası şahsiyetlerinden olmuştur.

Dönemin siyasi nedenlerinden dolayı Türkçe bir dergide Türkçe yazı yazmak devlet ve organları tarafından hoş karşılaşıcağı meçhul idi. Nitekim devrimin ilk aylarından sonra bu gibi faaliyetler siyasi suç olarak değerlendirilmeye başlandı. Derginin baş sorumlusu Dr. Hüseyin Feyzullahi (Ulduz) şah dönemi şahın hapisanede kalmasına rağmen devrimden sonra da siyasi baskılara maruz kalmış bir çok kültürel faaliyetini durdurmaya mecbur kalmıştır.

Takma ad ile makale yazmak dönemin revaçta olan işlerinden biriydi. Yazarlar siyasi görüşlerini belirtmemek için farklı takma ad ile yazılar yazmaktaydı. Devlet tarafından takibe alınmamak için de yazarlar farklı takma adlar kullanmışlar.

Tebriz ve İran Âşıkları Dede Korkut Dergisi'nde ilk sayılardan itibaren göze çarpmaktadır. Bu Âşıklar ister eski dönemde yaşayan, ister muasır Âşıklarından olmuşlar.

Dergideki Âşık tanıtımı yalnız İran Türkleriyle kalmamış, Türkiye (Âşık Veysel, Âşık Ehsani), Kazakistan (Âşık Cumbul Cabayev) gibi Türk dünyası Âşıklarına yer vermiştir. Bu yönüyle derginin genel yayın politikasının Türk birliği kanısına varabiliriz.

Derginin on dördüncü sayısında “Hop hop name Irak yurdunda” adlı yazıda Mirza Ali Ekber Sabir'in şiir kitabının Irak Türkmenleri arasında Kerkük'te bulunduğu haberin vererek Azerbaycan ve Irak Türkmenleri arasında kültürel bağı vurgulamaktadır. Bu yazıda Irak Türkmenleri arasında çıkan “Yurt Gazetesi” ve “Kardaşlık Sesi Dergisi” de tanıtılmaktadır. Bu dergi ve gazetelerde de Sabir'in şiirlerine yer verildiği belirtilmiştir. Bu yönüyle dergi diğer bölgelerde yaşayan Türkleri okuyucularına tanıtmaya amaçlamıştır.

KAYNAKÇA

AKPINAR, Yavuz (1991), “Azeri edebiyatında Yunus Emre”, “Uluslar arası Yunus Emre Sempozyumu Bildirileri”, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları S.69, Kongre ve Sempozyum Bildirileri Dizisi:2, ss.285–299.

..... (1997), “Türkçülük ve Azerbaycancılık Kavramları Hakkında Bazı Yaddaşlar, S.39. ss.34-39.

..... (1998), “Güney Azerbaycan’ın büyük kaybı Tebrizli Ali” , Kardeş Edebiyatı, S.42, ss.22–27, Erzurum.

ANDREWS, Alford Peter (1985), “Tent furnishings and rugs the Shahsevan of Azerbaijan,” Türk Dünyası Araştırmaları, S.36, İstanbul.

Edward G. Browne, The Press and Poetry of Modern Persia, Cambridge, 1914, s.8;

Armaoğlu, Fahir (2018) 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1995), Kronik Yayınları.

BALBAY, Mustafa (2006), “İran Raporu”, İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.

BERTOLD, Spuer (1957), “İran Moğolları”, Çev. Köprülü, Cemal, TTK. yayınları, Seri IV, No:4.

BÜYÜKOKUTAN TÖRET, Aslı (2017), Azerbaycan Manilerinin Toplumsal Değerleri ve Normları Öğretme işlevi, Türkbilig, Sayı33: s. 61-170.

BLAGA, Rafeal (1997), İran Halkları El Kitabı, Ankara.

CAFEROĞLU, Ahmet (1932), “XVI. asır Azeri saz şairlerinden Tufarganlı Abbas”, “Azerbaycan Yurt Bilgisi” Yıl.1, S.3, ss.97–104, İstanbul: Burhanettin Matbaası.

..... (1940), Azerbaycan, İstanbul: Cumhuriyet Matbaası.

..... (1966), “İran Türkleri”, Türk Kültürü, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü, Yıl:5, S.50, ss.125–133

CHRİSTİANE, Bulut (2002), “Bayadistan (İran)daki Türk Kavimleri”, Çeviren Çağlar Enelli, Türkler, Editörler: H.C. Güzel, K.Çiçek, S. Koca, C. 20, s.s 679-686.

Çağdaş İran Edebiyatının Doğuşu, s. 47 ;Edward G. Browne, A Literary History of Persia ,Cambridge,1978.IV/ 468;

Demirel, Ş., Çeçen, M. A. vd. (2010). Edebi metinlerle Çocuk edebiyatı. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

DORFER, Gerhard (1987), “İran Türkleri”, Türk Dili, TDK yayınları, S.431, ss.242–251.

Yahya Âriyenpûr, Ez Sabâ ta Nîmâ, Tahran

Firidun Köçarli, Azərbaycan edäbiyatı materyalları, Bakı 1926, s. 237-238. Hüseyin Umud, Tarixi Farhengi Azərbaycan II. Tebriz çapxane Farhang 1334 Ş. S. 15-16.

Mehämmäd Ağa Müctehed, Riyaz’ül Aşiqin, İstabnül, 1328, s. 35-37.

Muhammed Sedr Haşimi- تاریخ جراید و مجلات ایران (Tarix-i Cerayid vâ Mâcâllat İran), İsfahan 1328.

EFENDİYEYEV, Paşa, (1981), Azərbaycan Şifahi Halg Edebiyatı, Bakı: Maarif Neşriyatı.

FEYZULLAHİ, Hüseyin (1990), Elli Âşık, Elli Nağme, Tebriz: Mehran Yayınevi.

..... (1990), “باياتيلار”, Bayatılar, Tebriz: Telaş Yayınları,

..... (1990) “Azərbaycan Muasir Âşıkları”, Yaran Yayınevi, Tebriz.

..... (2002), Âşık Mikayıl Azaflının Kamil Divanı, Tebriz: Derviş Yayınları.

GÖKDAĞ, A. Bilgehan (2006), Salmas Ağzı Güney Azerbaycan Türkçesi Üzerine Bir İnceleme, Çorum: Karam Yayınları.

HEYET, Cevat (1979), “تاریخچه تورکی آذری”, “Tarihçeye Torke-ye Azeri”, (Farsça), Tahran: Varlık Yayınları.

İSLAM ANSKLOPEDİSİ (1979), “Azərbaycan” ve “Tebriz” maddeleri, c. II, VI. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

KAFKASYALI, Ali (2002), İran Türk Edebiyatı Antolojisi I-VI, Erzurum: Atatürk Üniversitesi yayınları: 920, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Yayınları:122, Araştırma Serisi:47

KALAFAT, Yaşar (1997), “ Vatan-İran-Turan hattı ve Caferi Türklerinde halk inançları”, “Türk Dünyası Araştırmaları”, S.108, ss.41–68.

- KOBOTARIAN, Nabi (2007), “ Âşık Yedullah ve Şikâri destânı”, “ واریق”, “Tahran.
... , ... (2008), “Tebriz Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı”, Çukurova Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi
- KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuat, (1932) “Dede Korkut kitabına ait notlar III.” “Azerbaycan
Yurt Bilgisi” Yıl:1. S.3, ss.133–140, İstanbul: Burhanettin Matbaası.
- (1967), “Azerbaycan medeniyet tarihi nasıl yazılabilir?”, “Türk Kültürü”,
Türk Kültür Araştırma Enstitüsü, Yıl:5, S.56.
- (1989), “Edebiyat Araştırmaları I, II”, İstanbul: Ötüken Yayınevi.
- Serdariniya, Sened, “Tarih-i Ruznameha ve Mecellat Azerbaycan”,
- SAVAŞ, Saim (2002), “Osmanlı-Sefevi mücadelesinin toplumsal sorunları”, Türkler,
Editörler: H.C. Güzel, K. Çiçek, S. Koca, C.2, ss.675–678.
- SÜMER, Faruk (1965), Oğuzlar, Ana Yayınları, 3. baskı. Ankara.
- (1972), “İran’da yaşayan Türk oymaklar I”, Türk Kültürü, Türk Kültürü
Araştırmalar Enstitüsü, Yıl:10, S.120, ss.1238–1241.
- SERDARİNİYA, Semed (2002), تبریز شهر اولینها Tebriz Şehr-i Evvelinha,” (Farsça)
Tebriz: Azerbaycan Senet ve Kültür yayını.
- TOGAN, Zeki Velidi (1932), “Azerbaycan tarihi coğrafyası”, Azerbaycan Yurt
Bilgisi, C.1, S.1–2–3, İstanbul.
- (1981), Bugünkü Türk İli ve Türkistan ve Yakın Tarihi, İstanbul: Enderun
Kitapevi.
- Yahya Aryanpur, “Az Seba Ta Nima”, C. 1. S. 346.

SÖZLÜK

A

Ağ/ Ag	: Ak
Açıg	: Açık
Ağıllı	: Akıllı
Ağsaqqal	: Yaşlı, ihtiyar, Aksakal
Almas	: Elmas
Alıb	: Alıp
Amadə	: Hazır
Ana	: Anne
Aparmag	: Götürmek
Arvad	: Avrat
Asan	: Kolay
Asudə	: Rahat
Aşiq	: Halk şairi, Ozan
Ata	: Baba
Axı	: Ama!
Axirdä	: Sonunda
Axşam	: Akşam
Axtarma	: Arama
Ayax Rəddi	: Ayak izi
Azad	: Özgür

B

Badə	: Kadeh
Bağça	: Bahçe
Bahəm	: Birbiri ile
Bala	: Evlat
Bargah	: Saray
Başıva	: Başına

Baxəbər olan	: Haberi olan
Bazar	: Pazar
Belə	: Böyle
Bəli	: Evet
Benna	: Mimar
Bes	: Sonra
Bəy	: Bey
Biçarə	: Çaresiz
Birazdan	: Biraz evel
Birdə	: Bir daha
Bişmek	: Pişmek
Bivəfa	: Vefasız
Biyaban	: Çöl
Boxça	: Bohça
Böyük	: Büyü
Bular	: Bunlar
Buta	: Pota
Buynuzlu	: Boynuzlu
Buyann	: Bu taraf
Vülürəm	: Bilirim

C

Cadu	: Cadı
Cadugar	: Sihirbaz
Cah	: Yer, mekan
Canıvı	: Canını
Cəyran	: Ceylan
Cebg	: Savaş
Cengel	: Orman
Çətin	: Zor
Cavan	: Genç
Cereyan	: Olanları

Ciyerpare : Evlat

Cüt : Çift

Ç

Çəmənzar : Çimenlik

Çanag : Çanak

Çatmaq : Ulaşmaq

Çatdırdı : Ulaştırdı

Çatdasın : Çatlasın

Çəpəl : Hayasız - Utanmaz

Çıxma : Çıkmak

Çuxur : Çukur

Çün : Çünkü

Çorək : Ekmək.

D

Dalaşmag : Dövüşmək

Dalı : Arkası

Dalıya : Geriyə

Dana : Bilgin

Dane : Tane

Danışmag : Konuşmaq

Daş : Taş

Daşımag : Taşımak

Dayanmag : Dinlenmək

Dədə : Baba

Dəstmal : Mendil

Dəstan : Destan

Derd : Dert

Dəyinmə : Söylenmə

Dırıldama : Gevezelik etmək

Dilavər : Cesur, yiğit

Dilber	: Sevgili
Dilefruz	: Gönül aydınlatan
Divar	: Duvar
Dolanmak	: Dolaşmak
Dövrədə	: Etrafta
Dövrən	: Devran
Dövlet	: Ülke
Döyüşçü	: Asker
Dubarə	: Birdaha, tekrar
Durağ	: Durak
Düşman	: Düşman

E

Eger	: Eğer
Əfzəl	: Daha fazla
Ejder	: Ejderha
Elac	: İlaç
Elage	: Alaka
Elbese	: Elbise
Eläbil	: Sanki
Əmmi	: Amca
Emr	: Emir
Endamlı	: Endamlı
Er	: Erkek
Esger	: Asker
Eşitmeg	: Duymak
Əvəz	: Karşılık, bedel
Əvvəldən	: Önceden
Əyyam	: Günler
Eyle	: Öyle
Əyleşme	: Oturma
Eyn	: Göz

Eyvən : Eşik, Bbalkon

F

Faş : İfşa

Fəgır : Fakır, yoksul

Ferman : Emir

Fərraş : Hademe

Fikirleşme : Düşünme

Filani : Filanca

Fişeng : Fişek

Firsət : Sıra

G

Galan : Kalan

Gan : Kan

Gamçı : Kamçı

Gaş : Kaş

Gedir : Miktar

Gelende : Geldiğinde

Gəlin : Gelin

Gemçi : Kamçı

Gemli : Gamlı

Gövərçin : Güvercin

Göy : Gök

Göylum : Gönlüm

Gözellix : Güzellik

Gözlemek : Beklemek

Geyitmeg : Dönme

Giriftar : Tutkun

Gılıf : Kılıf

Gücü çatmadı: Gücü yetmedi

Gülab : Gül suyu

Gülzar : Çiçek bahçesi

H

Hansı : Hangi

Hamı : Hepsi

Hardan : Nereden

Həqiqi : Gerçek

Hemle : Hamle

Hemrah : Yoldaş

Hammal : Hammal

Həman : İşte o

Həray : Bir tür buğday

Hesret : Hasret

Hətmən : Kesin

Heyret : Hayret

Hislenmek : İçten Kararmak

Hökmdar : Hükümdar

Hörmət : Hürmet

Hüzn : Hüzün

İ

İğid : Yiğit

İcazə : İzin

İl : Yıl

İndi : Şimdi

İntizar : Beklemek

İraq : Irak, uzak

İrmi : Yirmi

İstəbil : Ahır

İsti : Sıcak

İşig : Işık

İt : Köpek

İyid : Yiğit

K

Kasıb : Yoksul

Kərvan : Kervan

Keçel : Kel

Keçid : Geçit

Keçmiş : Geçmiş

Kəllə : Kelle

Kəmənd : Kement

Keniz : Cariye

Kiçik : Küçük

Kilisa : Kilise

Kimi : Gibi

Köhne : Eski

Kölge : Gögle

Kömek : Yardım

Küçə : Sokak

Küp : Çömlek

Körpü : Köprü

L

Ləb : Dudak

Ləşgər : Asker

Leysan : Nisan Ayı

Libas : Elbise

M

Məğərə : Mağara

Mah : Ay

Maraq : Merak

Məral	: Geyik
Mərd	: Adam, mert
Məgər	: Meğər
Məhriban	: Şefkatli
Məkkə	: Mekke
Mələh	: Melek
Melik	: Hükümdar
Məlikə	: Kraliçə
Mənfi	: Olumsuz
Mənim	: Benim
Mənə	: Bana
Mənzərə	: Manzara
Mərkəb	: Binek hayvan
Mətləb	: İstek
Məsihi	: Hristyan
Məşug	: Maşuk
Min	: Bin
Misr	: Mısır (Ülke)
Mogey	: Yer
Möhlət	: Zaman
Möhkem	: Muhkem
Musəlman	: Müslüman
Münaqişə	: Kavgə
Müsafirhana	: Misafirhane

N

Name	: Mektup
Namərd	: Namert
Namzəd	: Nişanlı
Natəvan	: Aciz, Gücsüz
Narahat	: Rahatsız

Naşı	: Tecrübesiz
Nəzərində	: Gözünde
Necə	: Nasıl
Ne cür	: Nasıl
Neçə	: Bir kaç
Nedime	: Kadın nedim
Nəfər	: Kişi
Nəmənə	: Nasıl, ne
Nere	: Nara
Nəsib	: Nasip
Nəvə	: Torun
Nığahban	: Bekçi
Nişan	: İz - İşaret
Nökər	: Uşak, hizmetçi
Növ	: Tür
Nuş	: Afiyetle

O

Ocaq	: Ocaq
Ocur	: O şəkil
od	: Ateş
Ox	: Ok
Otaq	: Oda
Ovçu	: Avcı
Oyanma	: Uyanma

Ö

Öc	: İntikam
Öfgəli	: Sınırlı
Ölkə	: Ülke
Oyatmax	: Uyandırmak

Öyüd : Öğüt
Özüm : Kendim

P

Palçix : Çamur
Paltar : Elbise
Paytəxt : Başkent
Payız : Son Bahar
Pələng : Panter
Pərdə : Perde
Perizad : Güzel çocuk
Peygəmbər : Peygamber
Peyman : Anlaşma,
Pişih : Kedi
Piyalə : Kadeh
Put : Put
Pul : Para

Q

Qad qamet : Boy bos
Qala : Kale
Qanat : Kanat
Qardaş : Kardeş
Qalxma : Kalkmak
Qalmak : Kalmak
Qanad : Kanat
Qapalı : Kapalı
Qapı : Kapı
Qara : Kara
Qarannıx : Karanlık
Qardaş : Kardeş
Qarğa : Karga

Qarı	: Karı
Qatıq	: Katık/ Yoğurt
Qaralma	: Kararma
Qaravol	: Nöbetçi
Qəmər	: Ay
Qılınc	: Kılıç
Qız	: Kız
Qoy	: Bırak
Qulağ as	: Dinle
Quran	: Kuran
Qul	: Kul
Qulluq	: Hizmet
Quş	: Kuş
Quzey	: Kuzey
Qadın	: Kadın
Qəfəs	: Kafes
Qelb	: Kalbini
Qəsr	: Saray
Qesebe	: Kasaba
Qeynana	: Kaynana
Qible	: Kible
Qılınç	: Kılıç
Qız	: Kız
Qöşmag	: Koşmak
Qızıl	: Altın
Qonaq	: Misafir
Qoxmaq	: Korkmak
Qulag	: Kulak
Qurd	: Kurt
Quş	: Kuş
Quyu	: Kuyu
Qulaq asmak	: Dinlemek

Qüvvət : Kuvvet

R

Rehm : Merhamet

Roşən : Açıq

S

Sagi : Saki

Saggal : Sakal

Sahib : Sahip

Sahra : Çöl

Salmag : Atmak,

Sandığ : Sandık

Sarıg : Sarık, sargı

Sazçı : Saz çalan

Səda : Ses

Seher : Sabah

Sene : Sana

Senem : Dilber

Sepilmək : Serpilmək

Sərhəd : Sınır, Hudut

Sərgərdan : Boynu bükük

Server : Reis

Seyyad : Avcı

Solğun : Solgun

Sovda : Sevda

Sovdagər : Sevdalı

Sübh : Sabah

Ş

Şaər : Şiir okuyan

Şahmar : İri Yılan

Şaxə	: Dal
Şer	: Aslan
Şəhre	: Şehire
Şikâr	: Av
Şirin	: Tatlı
Şucaət	: Cesaret

T

Taley	: Talih
Tamaşa	: Seyretmek
Tab	: Ateş
Tab galmiyib	: Kuvvet kalmadı
Tapmag	: Bulmak
Tapşirmag	: Ismarlamak
Təh	: Tek
Təxt	: Taht
Təhvil	: Tahvil
Təpəsinə	: Tepesine
Tez	: Çabuk
Təzə	: Taze
Tebib	: Doktor
Tifan	: Tufan
Toy	: Düğün
Türab	: Toprak

U

Uca	: Yüce
Udmaq üçün	: Yutmak için
Uşax	: Çocuk
Uzax	: Uzak

Ü

Üz : Yüz

Üzük : Yüzük

V

Vəxt : Zaman, vakit

Vermag : Vermek

X

Xab : Uyku

Xak : Toprak, yer

Xal : Ben

Xanə : Ev

Xanəndə : Okuyucu

Xanım : Hanım

Xarici dəvlət : Dış ülke

Xaraba : Yıkıntı

Xencer : Haçer

Xeyali : Hayali

Xidmetçi : Hizmetçi

Xəbər : Haber

Xəlg : Halk

Xəzanə : Hazine

Xəzan : Payız, Son bahar

Xoca : Hoca

Xoşnud : Hoşnut, Memnun

Xub : iyi

Xuda : Allah

Xulasə : Kısaca

Xumar : Baygın

Xurma : Hurma

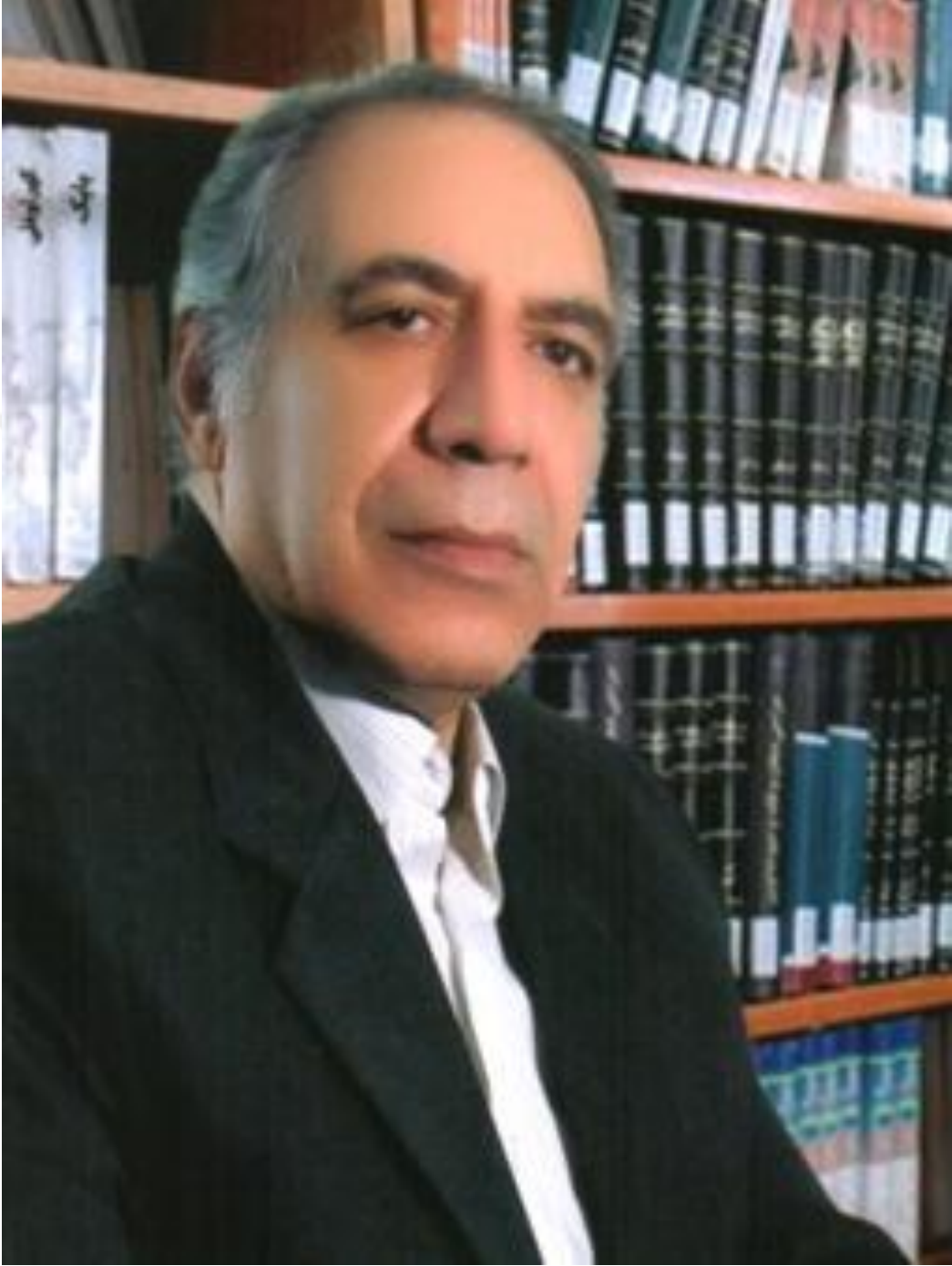
Y

Yâd	: Hafıza
Yâdına düşmek:	Hatırlamak
Yağış	: Yağmur
Yalgız	: Tek başına
Yaraşır	: Yakışır
Yarpax	: Yaprak
Yaxşı	: İyi
Yeddi	: Yedi
Yeläk	: Yelek
Yiyər	: Yiyor
Yığışmag	: Toplanmak
Yoxsul	: Yoksul
Yuxu	: Uyku
Yüz cür	: Yüz tür

Z

Zay	: Zıyan
Zəhmət	: Zahmet
Zəman	: Zaman
Zengi	: Zenci
Zəmin	: Yer
Zəmi	: Yeraltı
Zəvvar	: Ziyaretçi

ŒEKİLLER VE EKLER

EK-1. DR. HÜSEYİN FEYZULLAHI VAHİD (ULDUZ)

EK-2. ALİRİZA ZİHAK (AĞÇAYLI)

EK-3. HEMİD AHMEDZADE (TELİMHANLI)

ده ده قورقود

ادبی مجله

آبلیق

دیری : ۴ نومن

بیرینجی ایل - بیرینجی نمره

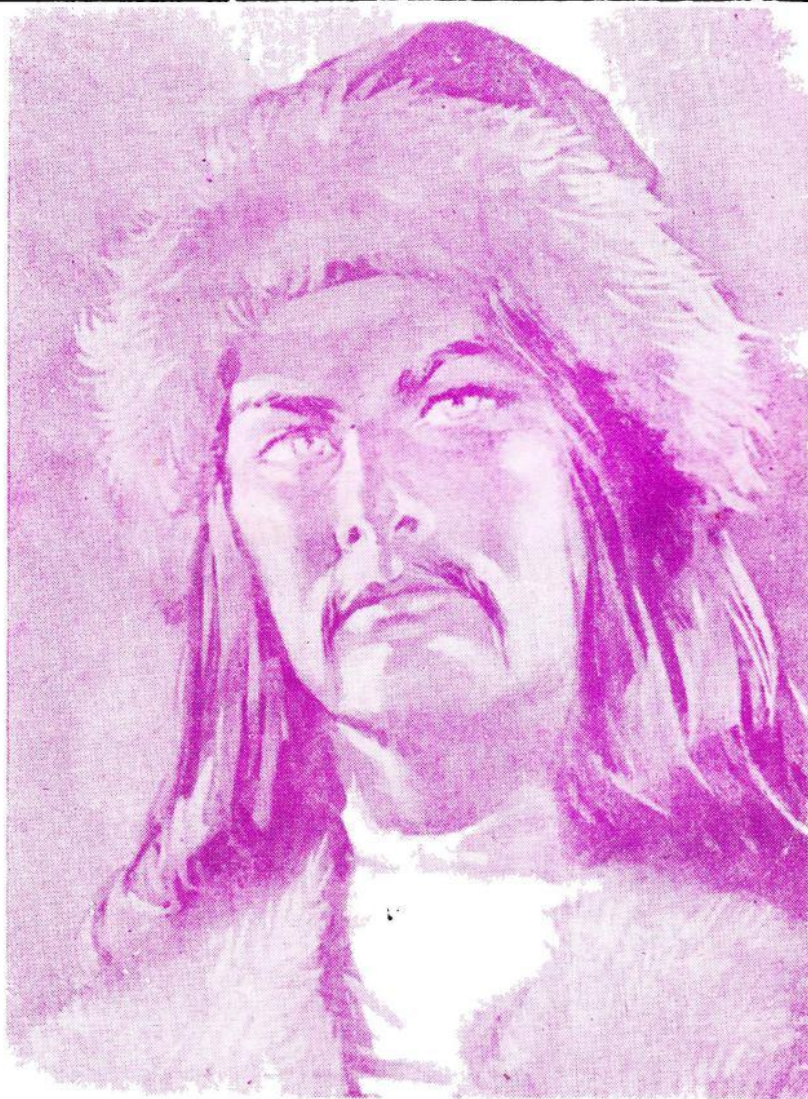
مسلمان ائل لرین افتخاری عاشیق علی

EK-4. DEDE KORKUT DERGISİNİN 1. SAYISININ KAPAĞI

دهده قورقود

ادبی مجله

بیورینجی ایل - ایکینجی نمره دیری ۴ تومن آیلیق مجله

اوغوز خان

دهده قورقود ائل لرینین قهرمان آتاسی

EK-5. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 2. SAYISININ KAPAĞI

دەدە قورقود

ادبی مجله

بیرینجی ایل - اوچونجی نمره دیری ۴ تومن آیلیق مجله

قوچ کور اوغلی —

میندیم قیر آت بئلمینه کاش کی دوشمن یوز اولیدی
چکنده مصری قیلینجی دره - تپه دوز اولیدی

EK-6. DEDE KORKUT DERGISİNİN 3. SAYISININ KAPAĞI

۴ دده قورقود ۵

ادبی مجله

بهرینجی ایل-دورد ویش اینجی نمره دیری ۴ نوم آیلیق مجله

قوچ کور اوغلی ایله قیر آت

EK-7. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 4-5. SAYISININ KAPAĞI

دەدە قورقود ۱۱

ادبی مجله

ایکینجی ایل - اون بیرینجی نمره بیر ی ۵ تومن آیلیق مجله ۲۹-۴-۶۰

کور اوغلو (تورک خلق نین قهرمان اوغلو)

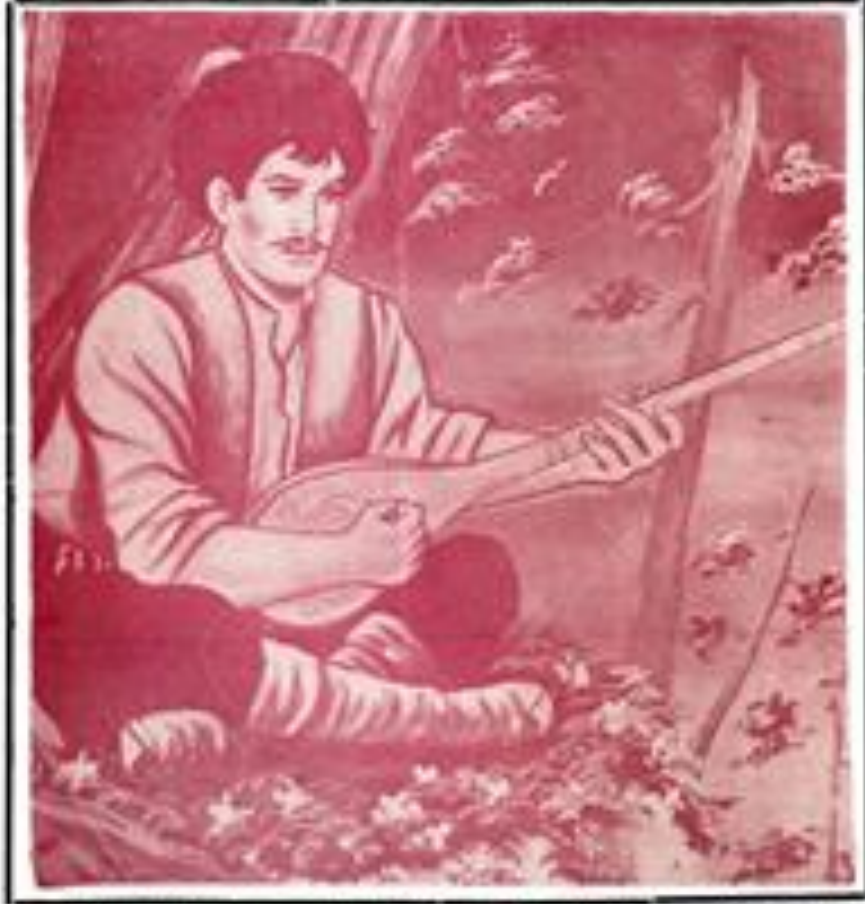
EK-8. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 11. SAYISININ KAPAĞI

دهده قورقود ۱۲

ادبی مجله

ایکینجی ایل - اون ایکینجی لیره بیر ۵ نوم آیلیق مجله شهر یورد

کورتارد، بیر گورد و اولغوز و آماج زیننه سار جالاب و فرج کورد اولملو و ران اولغوز بوردوش

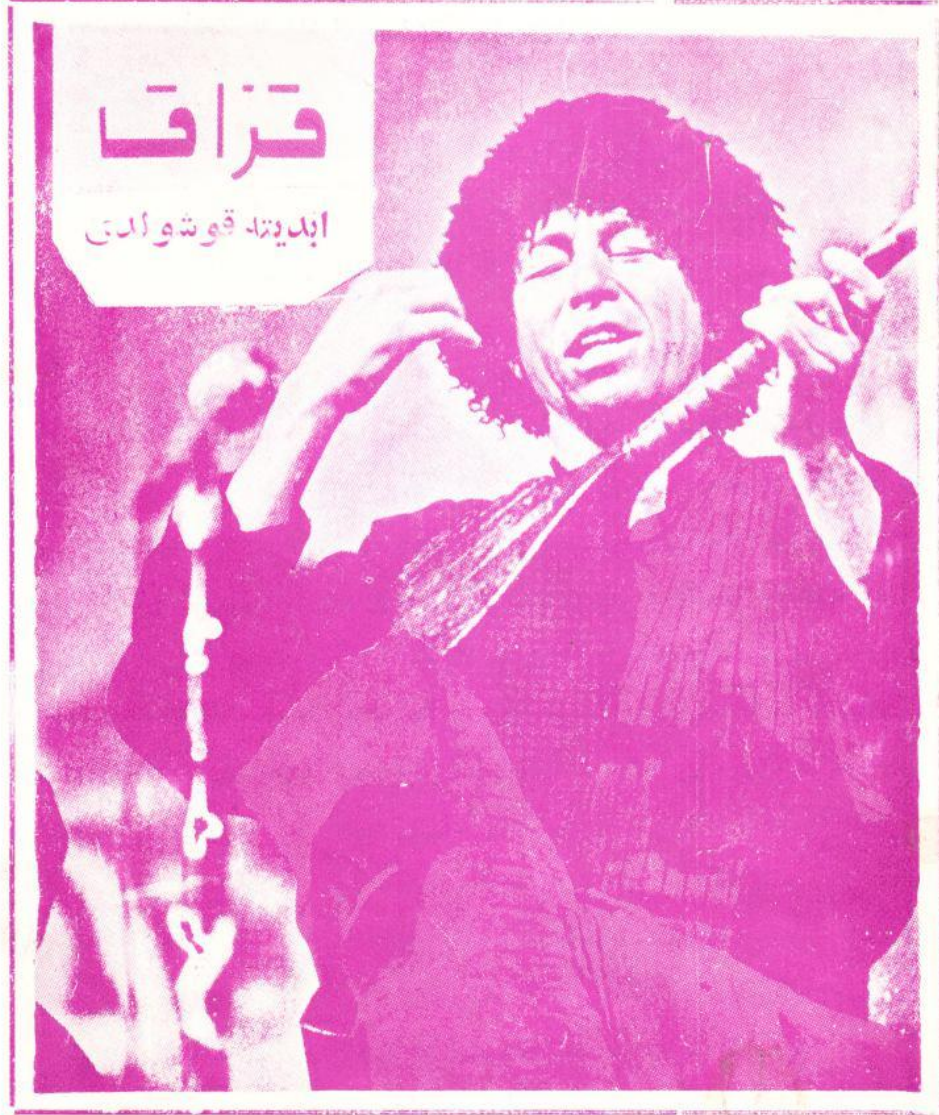
کوردوش اولملو و اولغوز و آماج زیننه سار جالاب و فرج کورد اولملو و ران اولغوز بوردوش
ایکینجی ایل - اون ایکینجی لیره بیر ۵ نوم آیلیق مجله شهر یورد

EK-9. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 12. SAYISININ KAPAĞI

دهده قورقود ۱۳

ادبی مجله

ایکینجی ایل - اون اوچونجو نمره بیر ۵ تومن آیلیق مجله مهر

« استاد قزاق »

تورکمن خلق عاشیقینی نین حیات اولدوزو آخدی

EK-10. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 13. SAYISININ KAPAĞI

دده قورقود ۱۴

ادبی مجله

ایکینجی ایل - اون دور دو نجو نمره بیر ۵ تو من آیلیق مجله آبان

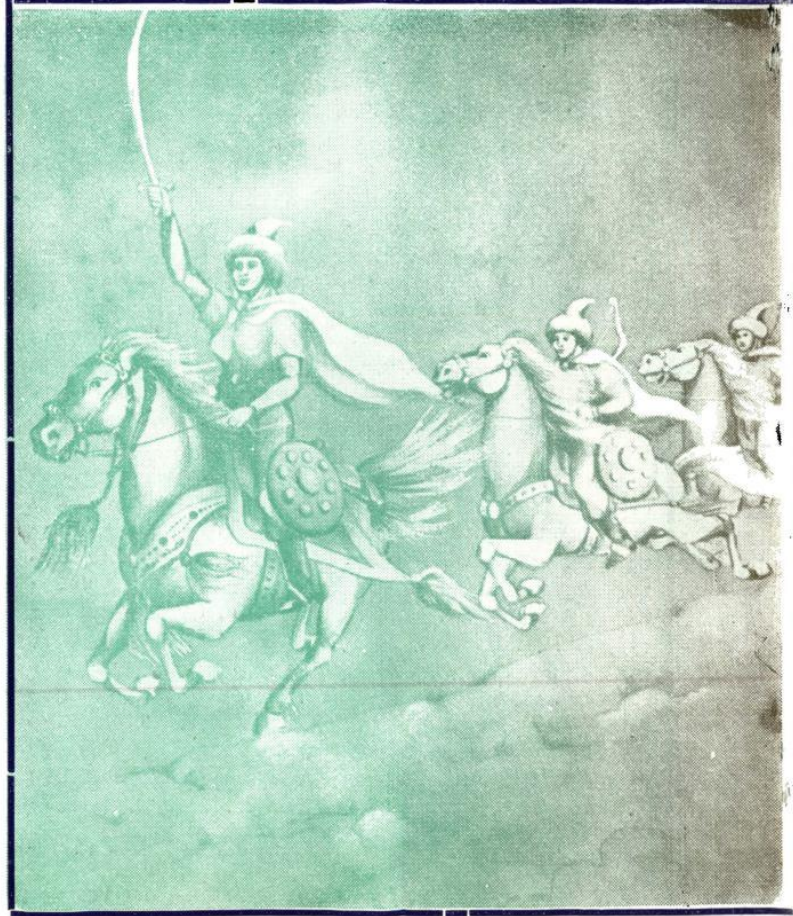
تور کمن خلقی نین شاعر و مبارز اوغلی
مختوم قلی فراغی

EK-11. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 14. SAYISININ KAPAĞI

دهده قورقود ۱۵

ادبی مجله

ایکینجی ایل - اون بئش اینجی نمره بیر ۵ تومن آیلیق مجله آذر ۱۳۶۰

«سالجان خاتون» دهده قورقود ائل لرینین قهرمان قیزلاری ایله
کافر لر اوردوسونا یورش اندیر

EK-12. DEDEKORKUT DERGİSİNİN 15. SAYISININ KAPAĞI

۱۸ دده قورقود ۱۹

ادبی مجله

اینگونجی ایل - یازارام لمره سی ایبری ۵ نومن آیلیق مجله - ۱۳۶۰

تکلیفده گی یازارام لمره سی ایبری ۵ نومن آیلیق مجله - ۱۳۶۰

تکلیفده گی یازارام لمره سی ایبری ۵ نومن آیلیق مجله - ۱۳۶۰

تکلیفده گی یازارام لمره سی ایبری ۵ نومن آیلیق مجله - ۱۳۶۰

تکلیفده گی یازارام لمره سی ایبری ۵ نومن آیلیق مجله - ۱۳۶۰

EK-13. DEDE KORKUT DERGİSİNİN 18 VE 19. SAYISININ KAPAĞI

و من آياته خلق السموات و الارض و اختلاف
السننكم و الوانكم ان في ذلك لآيات للعالمين

(روم سورهسى ۲۲ مينجى آيه)

« اونون (آلاھين) نشانه لریندن ، بشر و مموی لرین یارانیشی و دلیل لرین
و نژادلارین جورده به جورده اولماسیدی . بونلار بوتون دنیا انسان لارینا
آلاھین نشانه لرین گؤستریر . »

هئج خلقین ، هئج ملتین
دیلینی دانماق اولماز
سنده ای آذر بالام
ئوز دیلینده اوخو ، یاز

EK-14. DEDE KORKUT DERGİSİNİN ARKA KAPAĞI

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : **Roghayeh AZİZPOUR**

Doğum Yeri ve Tarihi : Eher 1978

Medeni Hali : Evli, 2 Çocuk Sahibi

İletişim Bilgileri : azizpurr@gmail.com

05533781922 (GSM)

EĞİTİM

1988-1992

Tebriz Tohid Lisesi

2001-2003

Merend Azad Üniversitesinde Doğa Coğrafyasını

2016-2017

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü Avrasya Araştırmaları

İŞ DENEYİMİ

1997-1999

: Tebriz Ahrar Gazetesi yazarlığı

1999-2010

: Tebriz Azad Üniversitesi

2016-219

: Niğde Çmer Halisdemir Üniversitesi

YABANCI DİL

İngilizce

Farsca

